

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ

1948-1991 YILLARI İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK
DERS PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
DENİZ KORKUT

TEZ DANIŞMANI
YARD.DOÇ.DR.İZZET GÖRGEN

EYLÜL, 2005

MUĞLA

T.C
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ

1948-1991 YILLARI İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS
PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

HAZIRLAYAN
DENİZ KORKUT

Sosyal Bilimleri Enstitüsünce
‘Yüksek Lisans’
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye verildiği Tarih :

Tezin Sözlü Savunma Tarihi :

Tez Danışmanı :Yard.Doç.Dr.İzzet Görgen

Jüri Üyesi :

Jüri Üyesi :

Enstitü Müdürü :

EYLÜL, 2005

MUĞLA

I

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “1948 -1991 Yılları İlköğretim 5, Sınıf Matematik Ders Programlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

19/09/2005

Deniz KORKUT

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	
YAZARIN	
Soyadı	:
Adı	:
Kayıt No :	
TEZİN ADI	
Türkçe	:
Y.Dil	:
TEZİN TÜRÜ :	
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ	
Üniversite	:
Fakülte	:
Enstitü	:
Diğer Kuruluşlar :	
Tarih	:
TEZ YAYINLANMAMIŞSA	
Yayınlayan	:
Basım Yeri	:
Basım Tarihi	:
ISBN	:
TEZ YÖNETİCİSİNİN	
Soyadı,Adı	:
Ünvanı	:

ÖZET

Araştırma 1948-1991 yılları arasındaki ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarını program değerlendirme ölçütleri olan hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınama durumları yönünden incelenmesinden oluşmaktadır.

Veriler Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1948-1991 yılları arasındaki ilköğretim programları, matematik ders programları ve ilgili dokümanlar aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın teorik temellerini oluşturabilmek için eğitim programları, program geliştirme ölçütleri, ilköğretim ders programları, ders dağıtım çizelgeleri incelenmiştir.

Araştırmada evren ve örneklem tayinine gidilmiş; araştırmanın evrenini ilköğretim matematik ders programları, örneklemi 1948-1991 yılları arasındaki ilköğretim 5.sınıf matematik ders programları oluşturmaktadır.

Araştırma sonunda; 1948, 1962 ilkokul program taslağı ve 1968 ilkokul 5. sınıf matematik ders programlarında hedeflerin saptandığı ancak hedef saptamada uyulması gerekli ilkelere tam uyulmadığı, davranışların ise hiç belirlenmediği; içeriğin program değerlendirme ilkelerine uygun olarak düzenlendiği, eğitim durumları ögesinin programlarda hiç yer almadığı, fakat eğitim durumları içerisinde yer alan öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri ile araç-gereçlere programlarda kısmen yer aldığı, sınama durumları içinde her konunun sonunda ölçme ve değerlendirmenin yer almadığı ancak değerlendirme çalışmaları adı altında matematik dersinin değerlendirilmesinin önemi belirtilmiş; 1983 ve 1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarında ise diğer programlardan farklı olarak hedeflerin davranışsal ifadelerinin yazıldığı ve sınama durumları ilkelerine uyulduğu bulguları elde edilmiştir.

SUMMARY

The study contained that the primary math lesson programs at the 5th year students between 1948-1991 was investigated in the view of target and behaviours, content, education and examination condition which were called the criterion of program evaluation.

The data were collected through the Ministry of Education's the primary programs, the math programs and related documents between 1948-1991. In order to establish the theoretical bases of this study, the education programs, the criterion of the program progress the primary lesson programs and school-time tables were analyzed. In the study, the universe and the examples were utilized; the creation of the study included the math programs in the primary education, the examples of the study include the math programs in the primary education at the 5th year students between 1948-1991.

The result of the research shows that the draft of primary program between 1948-1962 and the objectives of the primary math lesson programs in 1968 at the 5th grade students have been set out, but it has not been conformed with the essential principles for setting out the objectives behaviours have not been determined, content has been arranged in accordance with the principles of program evaluation, learning situation has not taken part as the element in the programme, in the testing situations at the end of each lesson has not taken part testing and assessment, but the importance of the math lesson's evaluation has been determined on the aspect of the studies of evaluation, differently other programs the primary math lesson programs at the 5th year students between 1983 and 1991 the objectives are written in the view of behavioral statements and followed in accordance with the criterion of the testing situations have been determined.

ÖNSÖZ

Her ülkede her düzeydeki eğitim kurumunda matematik öğretiminin gerekliliği hemen hemen tartışılmaz bir kanı olarak yerleşmiştir. Hatta denilebilir ki, bir ulusun eğitim programında matematiğe ayrılan yer, o ulusun kendi dilini öğretmek için ayrılan yere eşdeğerdir. Çünkü, matematik insanlığın ortak düşünme aracıdır, evrensel dildir. İnsanlar çevrelerini tanıdıkları andan itibaren matematiğe gereksinim duymuşlardır. Kişiyi etkileyen basit olaylardan başlayıp, evrenin yapısına kadar giden düşüncelerin hepsinde matematik vardır.

Günümüzdeki ilköğretim öğrencileri, yaklaşık 21.yüzyılın ilk yarısına kadar toplumumuza her bakımdan yön verecek bireyler olacaktır. Bu durum onlara yaşadıkları süre içerisinde sürekli ve gittikçe artan bir biçimde daha üst düzeylerde bilgi ve beceri kazandırmayı zorunlu hale getirecektir.

Eğitip yetiştireceğimiz öğrenciler bilgiye dayalı, küresel ekonomide diğer ülkelerin bireyleri ile başarılı bir biçimde yarışabilmelidir. Onlar sorgulayabilen, neden –sonuç ilişkilerini görüp bunlar arasında mantıklı bağlar kurabilen ve gerçek problemleri anlayıp çözebilen bireyler olarak yetiştirilmelidir.

Araştırma sırasında büyük bir sabırla çalışmalarımı yönlendiren danışmanım, hocam Sayın Yard.Doç.Dr. İzzet Görgeç'e, eksikliklerimi gidermeme yardımcı olan hocalarım Sayın Yrd.Doç.Dr. Hasan Şeker'e, Doç.Dr. Hasan Önder'e, tüm çalışmalarım boyunca her zaman bana en büyük desteği veren aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	I
YEMİN.....	II
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU.....	III
ÖZET.....	IV
SUMMARY.....	V
ÖN SÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
 BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	46
Alt Problemler.....	46
Araştırmanın Önemi.....	46
Sayıtlılar.....	47
Sınırlılıklar.....	47
Tanımlar.....	48
İlgili Araştırmalar.....	49

BÖLÜM II

YÖNTEM.....	51
Araştırmanın Yöntemi.....	51
Evren ve Örneklem.....	52
Veriler ve Toplanması.....	52
Verilerin Çözümlemesi.....	52

BÖLÜM III

BULGILAR VE YORUM.....	53
3.I.I.Alt Problemlerle ilgili Bulgular ve Yorum.....	56
3.I.II.Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum.....	84
3.I.III.Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum.....	110
3.I.IV.Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum.....	135
3.I.V.Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum.....	161

BÖLÜM IV

Sonuç ve Öneriler.....	186
KAYNAKÇA.....	189

EKLER

EK.1 Program Değerlendirme Ölçütleri, Hedef ve Davranışlar

EK.2 Program Değerlendirme Ölçütleri, İçerik

EK.3 Program Değerlendirme Ölçütleri, Eğitim Durumu

EK.4 Program Değerlendirme Ölçütleri, Sınama Durumları

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL NO	ŞEKİL ADI
ŞEKİL:1.....	Program Geliştirme Süreci
ŞEKİL:2.....	Program Geliştirmede TABA MODELİ
ŞEKİL:3.....	Program Geliştirmede Tyler Modeli
ŞEKİL:4.....	Taba-Tyler Program Geliştirme Modeli
ŞEKİL:5.....	Program Geliştirme Modellerinin Karşılaştırılması
ŞEKİL:6.....	Sistem Yaklaşımına Göre Program Geliştirme Modeli
ŞEKİL:7.....	Metfessel-Michael Program Değerlendirme Modeli
ŞEKİL:8.....	1948 İlkokul Programı Haftalık Ders Saati Çizelgesi
ŞEKİL:9.....	1962 İlkokul Program Taslağı İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi
ŞEKİL:10.....	1962 İlkokul Program Taslağı İlkokulların Haftalık Çalışma Programı
ŞEKİL:11.....	1968 İlkokul Programı İlkokulların Haftalık Dersler ve Dağıtım Çizelgeleri

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili araştırmalar verilmiştir.

PROBLEM DURUMU

Bilim ve teknolojideki hızlı değişme ve gelişmeler her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendini göstermektedir. Toplumun sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yönden kalkınmasında ve bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinde önemli bir role sahip olan eğitim sisteminin, üç temel ögesi vardır. Bunlar; öğrenci, öğretmen ve programdır(Gözütok,2003).

Eğitim Programı Nedir?

Eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler, programlarda yer aldığı ölçüde anlam kazanır. Program, yapılması gereken bir işin bölümlerini, her bölümün yapılış sırasını, zamanını ve nasıl yapılacağını gösteren bir tasarıdır. Her önemli iş gibi eğitim de programlı olarak yapılması gereken işlerdendir. Çünkü toplumların gelecekleri, yeni yetişen neslin eğitimlerine göre şekillenmektedir. Bu sebeple eğitim tesadüfe bırakılamaz, plânlı, düzenli ve kontrollü olmalıdır(MEB,1998).

Eğitim alanında, eğitim programı, öğretim programı ve ders programı kavramları kullanılmaktadır. Genel çizgileriyle eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri kazandığı süreçler toplamıdır. Eğitim kavramı bu kadar geniş olduğu için eğitim programı da böyle geniş bir alanı içine almaktadır(Varış,1988).

Bir eğitim kurumunun veya sosyal çevrenin, bireylerin yaşantılarını düzenlemek ve zenginleştirmek için yürüttüğü tüm etkinlikler eğitim programına dahildir. Bu anlamda, yönetmelikler, öğretim programları, sosyal kol çalışmaları,

özel günlerin kutlanması, rehberlik hizmetleri, sağlık çalışmaları, geziler, yetiştirme kursları, kültürel, sanat vb. çalışmalar eğitim programına girer(Varış,1991). Fidan, eğitim programını, öğrencilerin karşılaştıkları öğrenme durumlarının ve geçirdikleri yaşantılarının tümü olarak tanımlamaktadır(Fidan,1985). Ertürk, eğitim programını “yetişek” olarak nitelemekte ve “geçerli öğrenme yaşantıları düzeni” olarak tanımlamaktadır. Ona göre yetişek, öğrenci açısından bir öğrenme yaşantıları düzeni, eğitimci açısından ise bir eğitim durumları düzenidir(Ertürk,1982). Doğan, eğitim programını “öğrencilerden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamı” olarak tanımlamaktadır(Doğan,1975). Yaka, eğitim programını, belli bir eğitim kurumunda, ders içi ve ders dışı tüm eğitim öğretim etkinlikleriyle ilgili olmak üzere, belirlenen eğitim amaçlarını, ilkelerini, amaçları gerçekleştirecek olan dersleri, ders konularını, bunların gerçekleştirme zamanını, sırasını, eğitim-öğretim uygulamalarıyla ilgili diğer bilgi ve öğeleri içeren bir eğitim rehberi olarak tanımlamaktadır(Yaka,1994).

Sowards ve Scobey, programı, okulun kabul edilmiş amaçlar ışığında kasıtlı ve amaçlı olarak sağladığı yaşantılar ve aynı zamanda bu yaşantıların gerçekleştirilmesi ile amaçlara yönelik olarak birey ve grup gelişiminin bir değerlendirilmesine dayandığını belirtmektedir. Yine aynı yazarlar, program plânlamasının, amaçların çözümlemesi (analizi) ve bu amaçların gerçekleşmesine öncülük eden eğitim yaşantılarının plânlanması olduğunu, eğitim plânlamasının, eğitim amaçlarının tam anlamıyla gerçekleşmesine yönelik olduğunu söylemektedir (Sowards ve Scobey'den aktaran:Şeker,1993).

Öğretim, plânlı, programlı, destekli ve genellikle bir belge ile sonuçlanan eğitim etkinliklerini ifade eder. Öğretim programı da, eğitim programı içinde yer alan ve öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinlikleri kapsar. Ders programı; öğretim programı içinde yer alan ve dersle ilgili olan eğitim faaliyetlerinin sistematik bir şekilde düzenlenmesidir. Diğer bir ifade ile ders programı, bir dersin amaç, muhteva, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirmeden oluşan programıdır(Varış, 1988).

Eğitim Programının Özellikleri Nelerdir?

Günümüzde, eskiden olduğu gibi okullarda her çeşit bilgileri öğretmek yerine, öğrencilere içinde yaşadıkları hayata uyum göstermelerini sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılmasına önem verilmektedir(Sarı,1959). Buna bağlı olarak, eğitim programlarında bazı özellikler aranmaktadır.

İyi bir eğitim programında şu özellikler yer almalıdır:

1. Eğitim programı işlevsel olmalıdır.
2. Esnek olmalıdır.
3. Toplumun görüş ve isteklerine uygun olmalıdır.
4. Uygulayıcılara yardımcı olmalıdır(Önder,1986).

Programların temeli “ne, niçin, nasıl, ne zaman, kim ve ne ile” sorularının cevapları üzerine kurulur. Bu soruların cevaplarını, sırasıyla,

- Sosyal çevre,
- Konu alanı,
- Eğitim felsefesi,
- Eğitim psikolojisi,
- Bireylerde ve eğitim ekonomisinde bulabiliriz(Büyükkaragöz,1997).

Bu sebeple, eğitim programlarının dört temeli vardır.

1. Felsefi temelleri: Her eğitim uygulaması, bir insan anlayışını, insan felsefesini, yani bir dünya görüşünü, bir kültür ve uygarlık anlayışını yansıtır.

2. Psikolojik temelleri: Programlar, öğrenme ve gelişim psikolojisinin ilkelerine ve hitap ettiği öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duygusal bakımından gelişmişlik, olgunluk düzeyine uygun olmak ve bireysel farkları dikkate alarak hazırlanmak zorundadır.

3. Ekonomik temelleri: Programın ekonomik temelleri iki anlamdadır. Birincisi, eğitim yaşantılarının hangi imkanlarla gerçekleştirileceği ile ilgilidir. Buna göre, programlar hazırlanırken, programın hangi ekonomik imkanlarla yapılacağı dikkate alınmalıdır.

Programın ekonomik temelinin ikinci anlamı, eğitilen öğrencilerin, üretime dönük bilgi, beceri ve tutumlarla donatılması demektir. Buna göre, programların içeriği, bireylere, üretime dönük, geçerli iş ve mesleklere yönelik, davranışlar kazandıracak niteliklerde olmalıdır.

4. Sosyal (toplumsal) temelleri: Eğitim, sosyal, toplumsal bir kurumdur. Eğitimin bir görevi de, yeni yetişen nesle, toplumun kültürünü aktarmaktır. Yetişen kimsenin, toplumun etkin, uyumlu bir üyesi olacağı düşünülerek, toplumun özelliklerini tanıtabilecek programlar hazırlanmalıdır. Ancak, bunun yanında, programların hazırlanmasında, çağdaş, evrensel gelişmeler de programa yansımalıdır(Büyükkaragöz,1997).

Eğitim programlarında bulunması gereken unsurları Ertürk üç maddede toplamıştır. Bunlar;

- Hedefler,
- Eğitim durumları,
- Değerlendirmedir(Ertürk,1975).

Varış, program geliştirmenin yapısal boyutları olarak şunları saymıştır: Amaçlar, öğrenci analizi, içerik analizi, öğretim stratejileri, materyal ve araç geliştirme, zamanlama, maliyet ve analizi, sosyal uğraşlar, değerlendirme, geliştirme ve programlarının yenilenmesidir(Varış,1991).

Günümüzde genel olarak bir öğretim programında şu unsurlar bulunmaktadır:

1. Amaçlar (Hedefler),
2. Davranışlar,
3. Açıklamalar ve ilkeler,
4. Konular,
5. Eğitim-öğretim durumları,

6. Değerlendirme(BüyükKaragöz ve Çivi,1999).

Eğitimde Program Geliştirme Nedir?

Eğitim kurumları bireylere toplumun benimsediği eğitim politikaları çerçevesinde istenen davranışları kazandırmak üzere kurulmuştur. Eğitim kurumlarının bu işlevini yerine getirebilmesi, belirlenen amaçlar doğrultusunda hazırlanan nitelikli programlar ve bu programların uygulamaya konması ile olasıdır. Eğitim sistemleri, uygulandıkları eğitim programlarının ülkenin kalkınma hedeflerine tutarlılığı ölçüsünde, gelişmelere uyum sağlayacak ve gelişmeleri yönlendirecek bireyleri yetiştirmede başarılı olabilirler. Eğitim programları, yetiştirilecek insan tipinin belirleyicisidir. Bir ülkenin, bir kurumun eğitim programlarına bakarak orada yapılan eğitimin niteliği konusunda yordamalar yapılabilir. Toplumun, bilim ve teknolojinin gelişmelerine paralel olarak yetiştireceği insan tipinin özelliklerini yenilemeyen, bir başka programlarını getirmeyen kurum ve ülkeler geçmişe insan yetiştirmeye mahkûmdurlar(Gözütok,2003).

Bir eğitim sisteminin hızla değişmekte ve gelişmekte olan toplumun istemlerini karşılaması için eğitimin programlarının sürekli olarak geliştirilmesi zorunludur. Program geliştirme, bir kişi yada grubun hazırlanmış bir programın üzerinde değişiklikler yapması demek değildir. Program geliştirme; bilimsel yöntemlerle yapılan program değerlendirme araştırması bulguları doğrultusunda, programın amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme boyutlarının geliştirilmesine yönelik koordine çabalar bütünüdür(Gözütok,2003).

Program geliştirme, en genel anlamıyla, eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir(Erden,1995). Eğitim Terimleri Sözlüğünde, program geliştirme şöyle tanımlanmaktadır: “Toplumdaki yeni gelişmeler göz önünde tutularak belli bir öğretim programının ya da bütün programların genel ve özel amaçları, ders konuları, öğretim yöntemleri ve değerlendirme yolları vb. bakımından araştırma ile düzeltilmesi, yenileştirilmesi ve önerilen değişikliklerin denendikten sonra genelleştirilmesi işi”(Oğuzkan,1981).

Varış ise, program geliştirmeyi, düzenlenmiş programın, uygulamada, araştırma sonuçlarına göre sürekli olarak geliştirilmesi olarak tanımlamakta ve

program geliştirmenin temelinde, sosyo-kültürel ve bilimsel-teknolojik dinamizmin, her geçen gün daha nitelikli insan gücü gerektirmesinin yattığını belirtmektedir(Varış,1991). Demirel, program geliştirmeyi eğitim programının, hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlamaktadır(Demirel,2003).

Eğitimde Program Geliştirme Süreci Nedir?

Eğitimde program geliştirme süreci, program hazırlama, uygulama ve değerlendirme çalışmalarını içine alır. Program geliştirme süreci, aşağıda eğitim programlarının dayandığı temellerle ilgili “ne, niçin, nasıl, ne zaman, kim ve ne ile” sorularının cevapları üzerine kurulur(Demirel,1998).

HEDEF

NİÇİN?

NE? İÇERİK

NASIL?

Davranış

ÖLÇME ve

DEĞERLENDİRME

NE KADAR?

ÖĞRENME –ÖĞRETME SÜRECİ

Şekil:1 Program Geliştirme Süreci Şekli(Demirel,1998).

Ertürk, program geliştirme sürecine katılan eğitimcilerin dikkatli bir şekilde cevaplandırması gereken soruları şöyle sıralamaktadır:

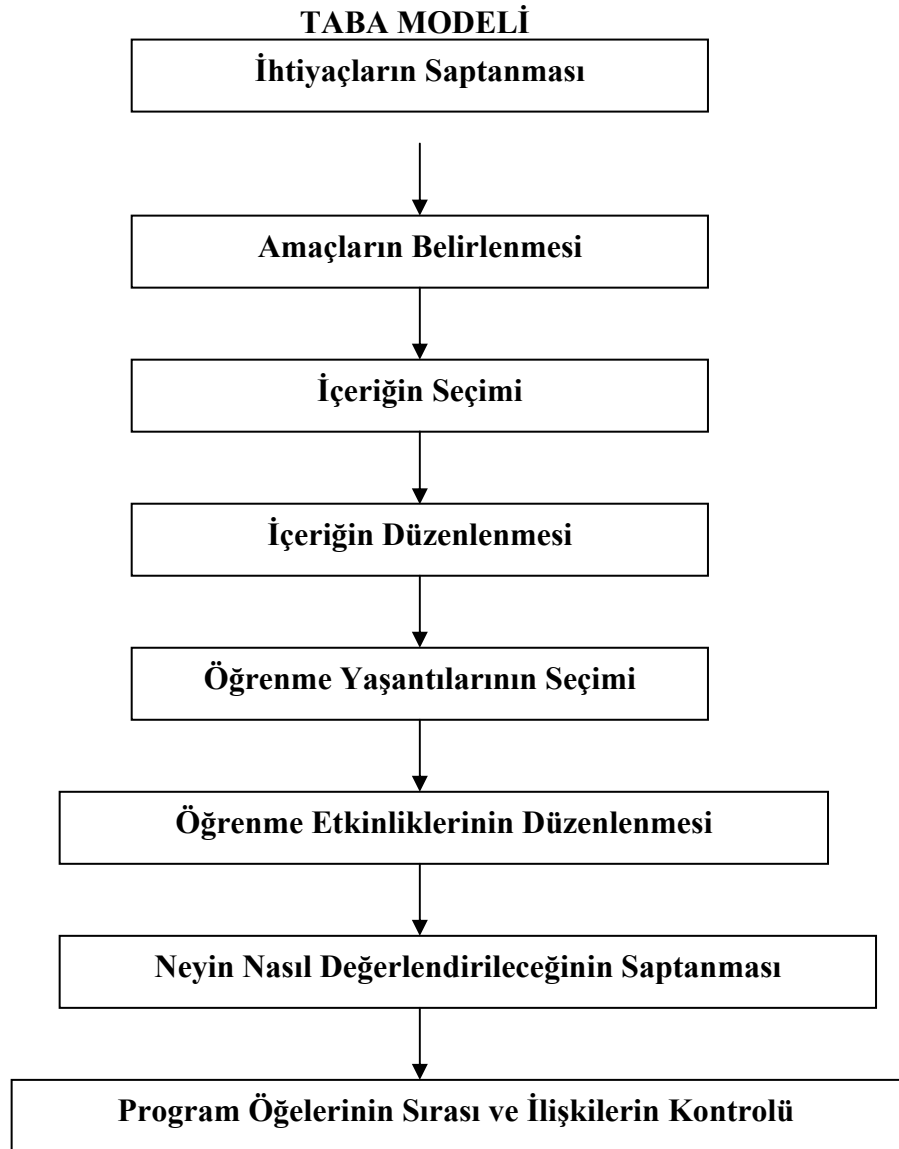
1. Eğitimin hedefleri neler olmalıdır, yani öğrencilere hangi davranışlar kazandırılmalıdır?
2. Kendilerinde bu davranışların gelişmesi için öğrenciler hangi yaşantıları geçirmeli, yani hangi eğitim durumlarında bulunmalıdırlar?
3. Bu durumlar nasıl düzenlenirse istenilen öğrenci davranışları geliştirme bakımından en verimli olur?
4. İstenilen davranışların isabetlilik durumlarında (istenilen davranışları geliştirme yönünden) etkililik derecesi nedir?
5. İlk dört sorunun cevapları ışığında mevcut programda ne gibi değişiklikler gereklidir?(Ertürk,1982).

Programın öğelerinden hedef boyutunda “bireyleri niçin eğitiyoruz? neden eğitiyoruz?” sorularına yanıt aranır. Programın hedeflerini belirlemek örgün eğitim etkinliklerinin dayanağıdır. Hedefler büyük ölçüde eğitim felsefesini de ortaya koymaktadır. Programın içerik boyutunda “belirlenen hedeflere ulaşmak için ne öğretelim?” sorusuna yanıt aranır. Büyük oranda da hedef-içerik ilişkisi kurularak, hedefe uygun bilgilerin aktarılması istenir. Programın süreç boyutunda “Nasıl” sorusuna yanıt aranır. Hedefe uygun seçilen bilgi muhtevasının bireye aktarılması “Nasıl olmalıdır?” diğer bir anlatımla “Nasıl öğretelim?” sorusuna yanıt aranır. Bunun içinde sınıf içi uygulamalarda hangi yöntem ve teknikleri uygulayalım? Hangi araç-gereçlerden yararlanalım? soruları gündeme gelir. Programın son boyutu olan değerlendirme boyutunda ise “Ne kadar?” sorusuna yanıt aranarak yapılan eğitimin kalite kontrolü yapılır. Değerlendirme sonuçları da eğitimin amaçlarına ne kadar ulaşıp ulaşılmadığını ortaya koyar. Bir bakıma bu sonuçlar sisteme dönüt(geri besleme)sağlar(Demirel,1998).

Eğitim Programı Geliştirme Modelleri Nelerdir?

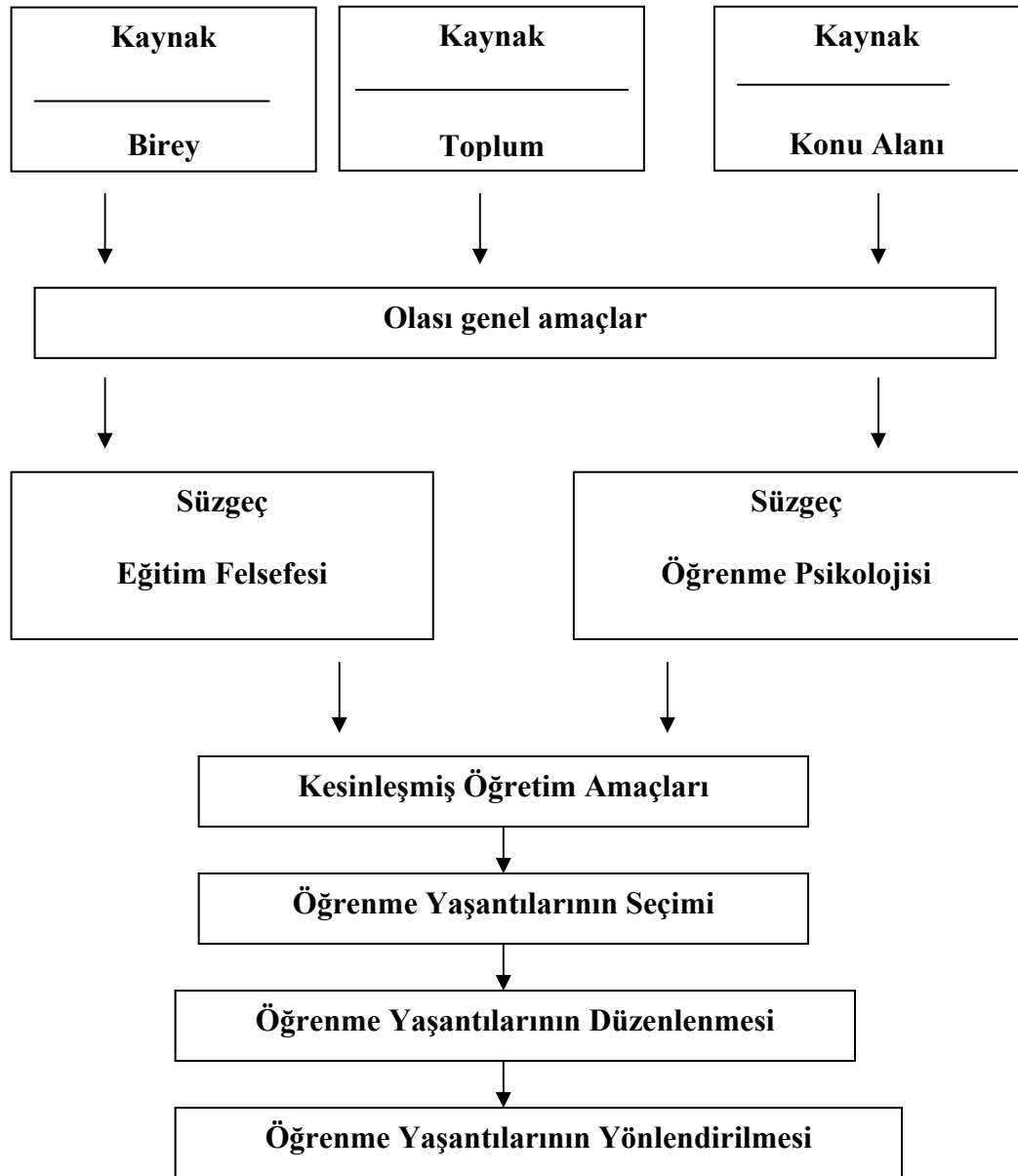
Bugüne kadar üniversitelerimize benimsenen program geliştirme modeli ortak yönleri çok fazla olan Taba-Tyler yaklaşımında odaklaşmaktadır. Taba modelinde tümevarım yaklaşımı benimsemekte ve sekiz aşamada program geliştirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir(Demirel, 1998).

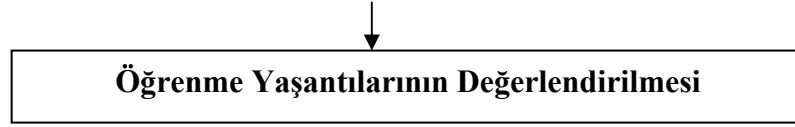
Bu aşamalar Şekil 2 'de gösterilmiştir:

Şekil:2 Program Geliştirmede TABA Modeli (Oliva,1988).

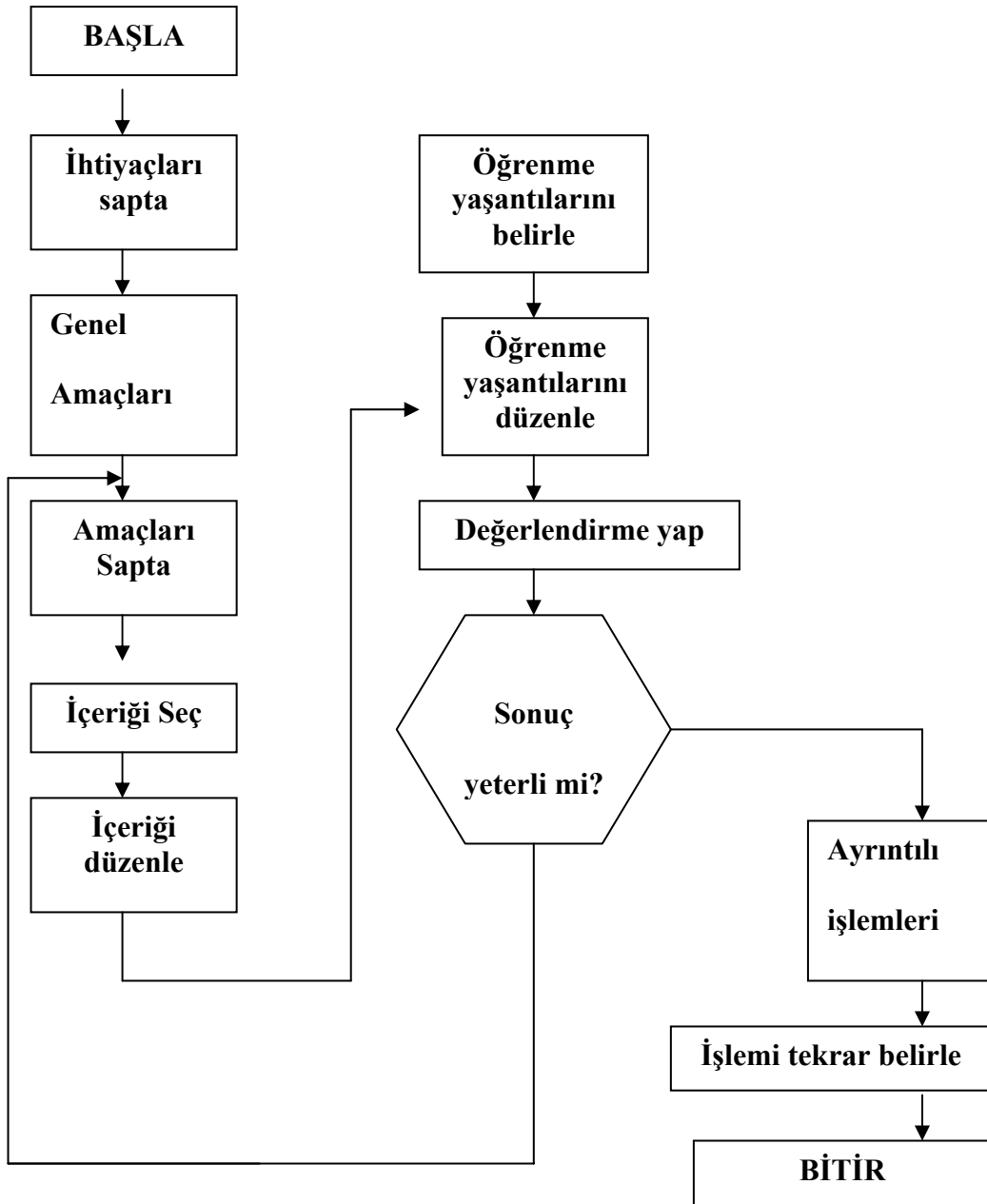
Tyler modeli, rasyonel model olarak da bilinmekte ve program geliştirme çalışmalarını daha kapsamlı olarak ele almaktadır. Diğer iki modelde Oliva modeli ile Saylor-Alexander-Lewis modeli Tyler modeline benzemekte ve her üç modelde de tündengelim yaklaşımı izlenmektedir. Tyler modeline göre program geliştirme aşamaları şekil 3’ de gösterilmiştir.

Şekil:3 Program Geliştirmede Tyler Modeli(Oliva,1988).

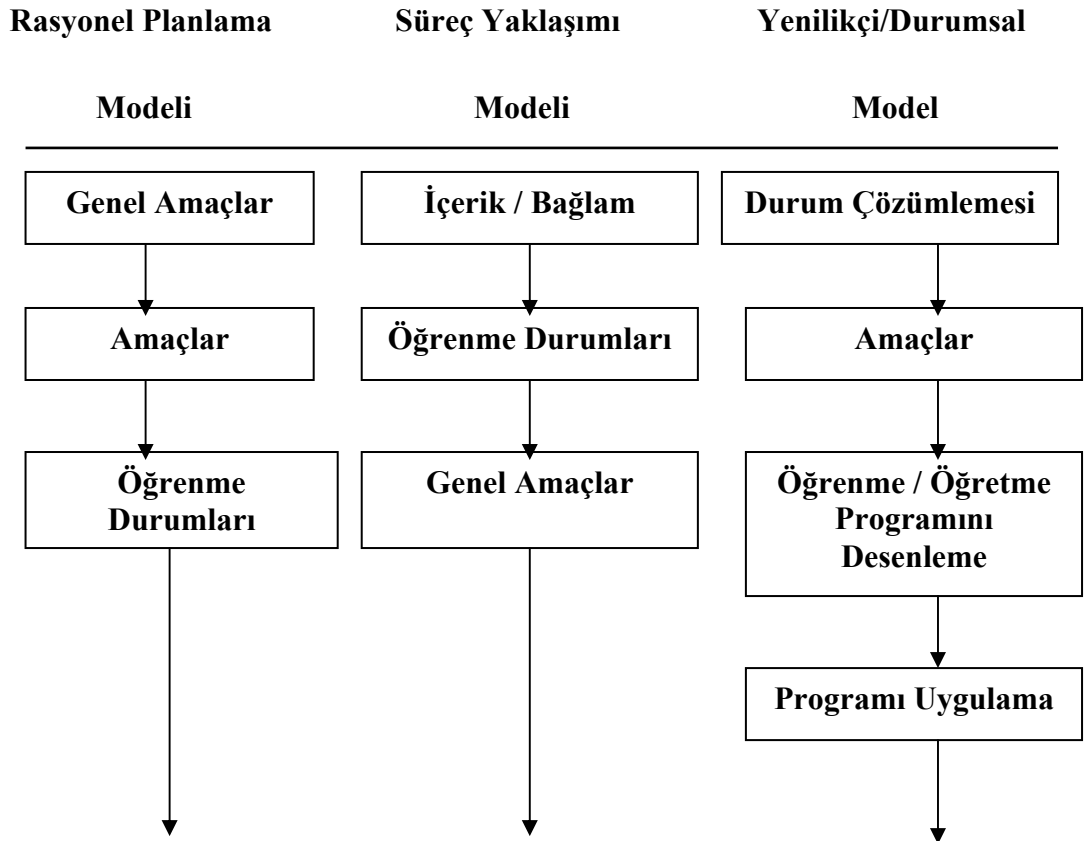
Türkiye’deki Program geliştirme alanındaki uzmanların Taba-Tyler modelinin etkisi altında kaldıkları söylenebilir(Demirel,1992).Taba ve Tyler modellerinin ortak yönlerini ele alarak geliştirilen ve rasyonel planlama olarak da bilinen diğer bir model yaklaşımı da şekil 4’deki akış çizelgesinde gösterilmiştir.

Şekil:4 Taba-Tyler Program Geliştirme Modeli(White,1988).

White, program geliştirme çalışmalarının değer sistemlerini ve ideolojileri yansıttığını, felsefi temellerinin ise klasik hümanizm, ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık felsefesi görüşlerine dayandığını belirterek üç farklı program modelinden söz eder(White,1988). Bunlardan ilki Taba-Tyler yaklaşımına uygun düşen Rasyonel Planlama Modeli ki bu modele teknokratik model de denilmektedir(Holt,1983). Diğer Skilbeck tarafından geliştirilen ve okul merkezli program geliştirme anlayışına ağırlık veren Yenilikçi Modeldir ve klasik hümanizm felsefi görüşünün etkisi altındadır(Skilbeck,1984). Son olarak ta Stenhouse tarafından ortaya konan ve daha çok öğretmenlerin ders planı yapmalarındaki yaklaşımlardan esinlenerek geliştirilen Süreç Yaklaşımın Modelidir ve ilerlemecilik felsefi görüşünün etkisi altındadır(Taylor,1970).

Bu üç modele göre program geliştirmede izlenen sıra aşağıdaki akış çizelgesinde yer alan şekil 5’te gösterilmiştir:

Şekil:5 Program geliştirme modellerinin karşılaştırılması (White,1988).

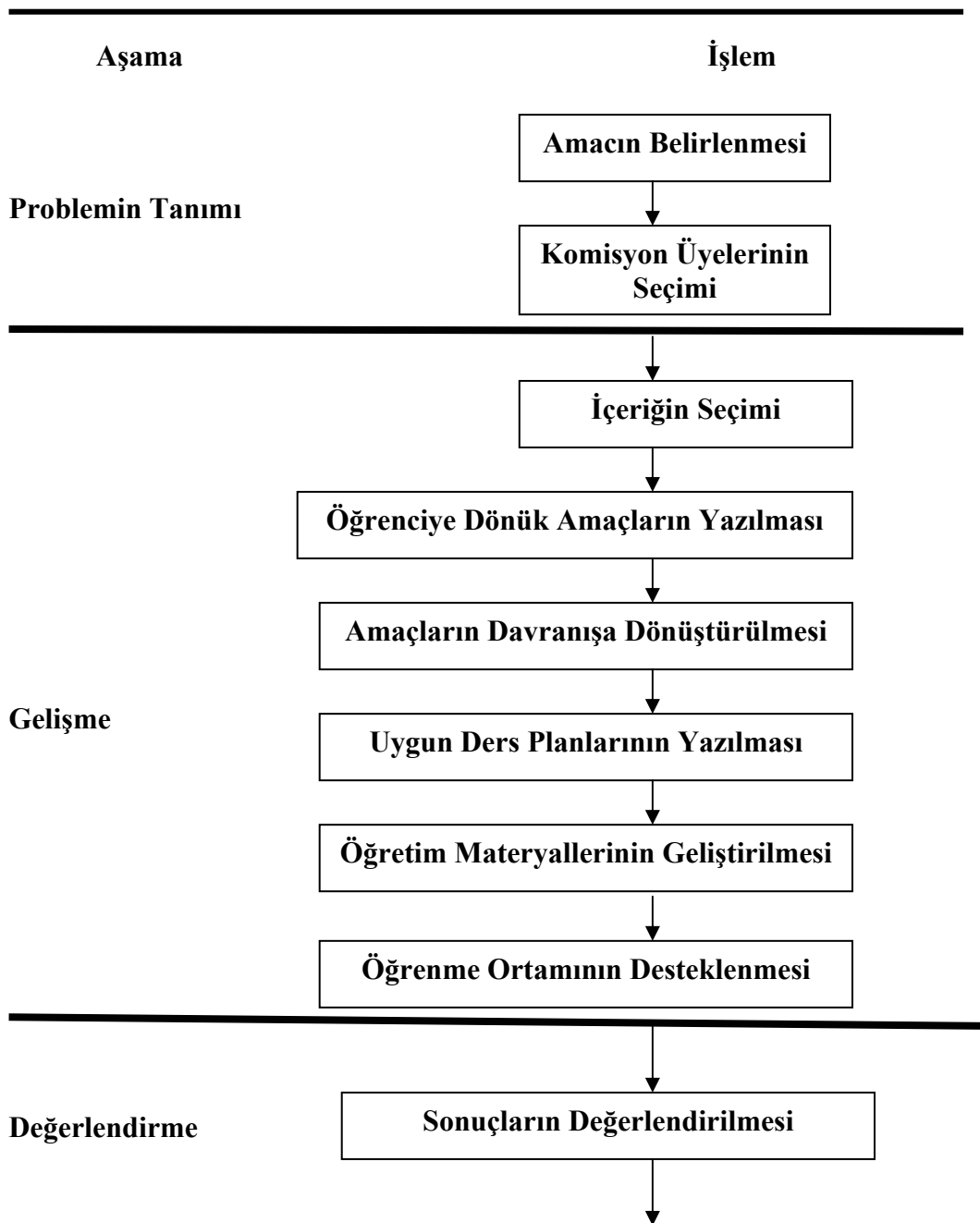
Her üç modelde de başlangıç noktalarının farklı olduğu, rasyonel modelle durumsal modelde önemli farklılıkların olmadığı, süreç yaklaşımı modelinin diğerlerinden çok farklı olduğu ve son aşamanın ise her program modelinde değerlendirme boyutu ile noktalandığı görülmektedir. Süreç yaklaşımı modeli sınıf öğretmenine mesleki özerklik sağladığı için öğretmenlerin çok iyi yetişmiş olmasını gerekli kılmakta; Durumsal model ise okulu merkeze aldığından okul ve yakın çevresindeki durumun değerlendirilmesini önemli görmektedir.

ABD eğitim sisteminde de 1950’li yıllardan günümüze kadar program geliştirme alanında yaygın görüş olarak benimsenen Taba-Tyler yaklaşımından farklı program geliştirme modelleri de görülmektedir. Sistem yaklaşımına göre oluşturulan program geliştirme modeli, şekil 5’te görüldüğü gibi üç aşamada ele alınmaktadır. Birinci aşamada problemin tanımlanması yapılırken seçilen komisyon üyelerinin belirlediği ihtiyaçlar ile program içeriği arasındaki ilişki önemli görülmekte ve ihtiyaçların ne olduğu açık bir şekilde ortaya konulmamışsa ihtiyaç değerlendirmesi yapılmaktadır. Modelin ikinci aşaması olan gelişme bölümünde program geliştirme sürecinde gerekli görülen altı boyut ele alınmaktadır. Öncelikle ne öğretelim sorusuna cevap aranarak program içeriği belirlenmekte bunun içinde dört farklı yaklaşımın izlenmesi önerilmektedir. Bunlar sırasıyla;

- a)** Araştırma yapma,
- b)** Uzman kanısını alma,
- c)** Komisyon üyelerinin görüşlerini belirleme,
- d)** İhtiyaç değerlendirmesi yapma yaklaşımlarıdır.

İçerik yukarıda sıralanan yaklaşımlardan biriyle belirlendikten sonra öğrenciye dönük amaçların saptanmasına geçilir. Amaçların belirlenmesinde Bloom ve arkadaşları tarafından öğrenilen aşamalı sınıflamadaki sistematik yaklaşım izlenmektedir. Amaçlar davranış cinsinden ifade edilmekte ve daha sonra bu

davranışları kazandırıcı öğrenme ortamlarını düzenlemek için uygun ders planları ve öğrenim materyalleri hazırlanmakta, son olarak da uygun öğrenme ortamlarının nasıl oluşturulacağı ortaya konmaktadır. Modelin son aşamasında değerlendirme ve dönüt sistemi üzerinde durulmaktadır. Değerlendirme öğrenme durumlarına göre farklı şekillerde yapılmakta, dönüt sistemine program geliştirme sürecinin her aşamasında yer verilmekte ancak ağırlık daha çok değerlendirme boyutunda alınmaktadır(Demirel,1992). Sistem yaklaşımı esas alınarak Wulf Schave (1948) tarafından geliştirilen program geliştirme modeli Şekil 6 'da gösterilmiştir.

Sürekli Dönüt Sağlanması

Şekil:6 Sistem Yaklaşımına Göre Program Geliştirme Modeli(Wulf ve Schave,1984).

Eğitimde Program Değerlendirme Nedir?

Özçelik, değerlendirmeyi, ölçme sonucunu bir ölçüt ile karşılaştırma ve bu yolla, ölçme sonucuyla belirlenmiş olan özellik hakkında bir karara varma işlemi olarak tanımlamaktadır(Özçelik,1981). Program değerlendirme, gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir(Erden,1995).

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında tüm eğitim faaliyetleri önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülür. Bireye hangi davranışların kazandırılacağı eğitim programlarında yer alır. Bu nedenle eğitimin niteliği büyük ölçüde uygulanan programa bağlıdır. Uygulanan programların aksaklık ve eksiklikleri giderildikçe, toplumundaki ve bilim alanlarındaki değişmelere göre yeniden düzenlendikçe, diğer bir deyişle programlar geliştirildikçe eğitimin niteliğinin de artması beklenir. Eğitim sürecinde değerlendirme genellikle iki amaca yönelik olarak yapılır:

1. Öğrencilerin başarısını değerlendirerek bir dersin hangi öğrenciler tarafından tekrar edilmesi gerektiğine karar vermek,
2. Eğitim programlarının etkililiği hakkında yargıda bulunmak ve programdaki aksaklıkların, programın hangi öge yada öğelerinden kaynaklandığını belirleyerek gerekli düzeltmelerin yapılmasına olanak sağlamaktır(Erden,1995).

Programların etkililiğinin sorgulanması ve değerlendirilmesi o programın geliştirilmesi için başlangıç noktasıdır. Program değerlendirme, eğitim programını yada programın herhangi bir ögesini kabul etmek, değiştirmek yada çıkartmak amacıyla çeşitli ölçme araçları ile veri toplayarak elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırma ve programın etkililiği konusunda karar verme sürecidir (Gözütok,2003).

Stufflebeam, program değerlendirmeyi “program hakkında alternatif kararlara varabilmek için gerekli verileri sağlama ve bunları yorumlama süreci” olarak görmektedir(Stufflebeam,1981). Urevbu program değerlendirmeyi, programda yer alan tüm boyutların, programın başarisına sağladığı yararlar açısından sorgulanması ve yorumlanması olarak belirlemiştir(Urevbu,1991).

Program değerlendirme, karmaşık bir süreçtir. Çünkü programın tüm boyutları aynı zamanda birbirinin etkileyicisidir de. İyi belirlenmemiş program amaçları, amaçlara ulaşmayı sağlayamayan içerik ve öğrenme yaşantıları, uygun lme aracı kullanılmaması yada ölçütlerin iyi belirlenmemesi programın diğer boyutlarını da etkiler. Aynı şekilde program değerlendirme süreci sonucunda programın diğer boyutlarını ve dolayısıyla programın başarisını etkileyeceği söylenir(Gözütok,2003).

Eğitimde Program Değerlendirme Modelleri Nelerdir?

Batıda yapılan program geliştirme çalışmaları farklı program değerlendirme modellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Program geliştirme yaklaşımlarındaki çeşitlilik, program değerlendirme modellerinde çeşitliliğe sebep olmuştur. Bu modellerden belli başlı olanları şunlardır:

- a.** Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli,
- b.** Programın ğelerine Dönük Değerlendirme Modeli,
- c.** Metfessel- Michael Program Değerlendirme Modeli,
- d.** Program Değerlendirme Farklar Modeli,
- e.** İhtiyaca Cevap Verici Program Değerlendirme Modeli,
- f.** evre, Girdi, Süreç ve rn Program Değerlendirme Modeli,
- g.** Eğitsel Eleştiri Program Değerlendirme Modeli.

A. Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli;

Eğitim programının daha önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda öğrenci davranışlarındaki değişikliği belirlemeyi esas alan bir değerlendirme modelidir. Ürünü merkeze alan bir modeldir. Modelin uygulamasında kullanılan ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olması önemlidir. Modelin başarısında öğretmenlerin sorumluluğu büyüktür. Geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçme araçlarını ile yapılan ölçmeler sonucunda gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmeyen hedefler belirlenir. Ulaşılamayan hedeflere neden ulaşamadığı sorusunu irdelenir. Bu hedefler yeni bir incelemeden geçirildikten sonra gerekli görülüyorsa ya da bu grup için ulaşamaz ise programdan çıkarılır. Program için gerekli olduğuna karar verilirse farklı öğrenme yaşantıları plânlanarak farklı öğretim yöntemleri ve araçları ile öğrencilerin bu davranışları kazanmaları sağlanır. Tyler, öncülüğünü yaptığı “Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli” nin aşamalarını şöyle belirlemiştir.

1. Programların genel ve ayrıntılı amaçlarını belirleyin,
2. Amaçları sınıflandırın,
3. Davranışsal amaçları belirleyin,
4. Amaçlara ulaşıp ulaşılmadığına işaret edecek durumları belirleyin,
5. Ölçme araçlarını belirleyin ve geliştirin,
6. Öğrencilerin davranışa ilişkin yeterliliklerini belirleyin,
7. Davranışsal amaçlarla verileri karşılaştırın.

Öğrencinin programa girmeden önce programın hedeflediği davranışlara sahip olma ihtimali daima vardır. Bu nedenle hazırlanan ölçme araçlarının programın başında ve sonunda olmak üzere iki kez uygulanması, son davranışları programın geliştirilmediği şüphelerini ortadan kaldıracaktır. Davranışın kalıcılığını belirlemek üzere aynı ölçme araçları programın bitiminden bir süre sonra yeniden uygulanabilir.

Bu özelliklerine bakarak “Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli”nin deneysel araştırma yöntemini kullandığı söylenebilir.

Programın bilişsel davranışları, bilişsel davranışları ölçmeden kullanılan testlerde; psikomotor davranışları, gözlem formları, performans testleri gibi testlerle; duyuşsal davranışları ise ilgi, tutum ve değer ölçekleri kullanılarak ölçülür. Elde edilen değerlendirme sonuçları amaçların yeniden tanımlanmasında kullanılır. Bu çembersel süreç program geliştirme sürecinin dinamik olmasını sağlar.

B. Programın Öğelerine Dönük Değerlendirme Modeli;

Eğitim programları programın amaçlarını gerçekleştirmek üzere düzenlenmiş hedefler, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğelerinden oluşan bir sistemdir. Kuramsal olarak, bir eğitim programının mükemmel olması için bütün öğrencilerin, programın amaçlarının tümüne ulaşması gerekir. Oysa uygulamada bunu sağlamak oldukça güçtür. Bu nedenle programın yalnız etkililiğinin değerlendirilmesi çoğunlukla yeterli değildir. Programdaki olası aksaklıkları saptamak amacıyla sistemin tüm öğelerinin tek tek analiz edilmesi gerekir(Erden,1998).

1. Genel ve Özel Hedeflerin Değerlendirilmesi

Eğitim programının birinci ögesi hedeflerdir. Hedefler, yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özellikleri belirten ifadelerdir(Ertürk,1978). Hedef ifadelerinde belirtilen özellikler, bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler, alışkanlıklar vb. olabilir. Bir eğitim programının genel ve özel hedefleri değerlendirilirken hem programda yer alan hedeflerin yerindeliğinin sorgulanması hem de mevcut hedeflerden öğrenme eksikliği ve güçlüğü olanların belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla;

- a. Hedefler toplumun beklenti ve ihtiyaçlarına uygun mu?
- b. Hedefler öğrenci ihtiyaçlarına uygun mu?
- c. Hedefler konu alanının özelliklerine uygun mu?
- d. Hedefler birbirleriyle tutarlı mı?
- e. Hedef ifadeleri yeterince açık mı?
- f. Hedefler gerçekleştirilecek nitelikte mi? sorularına cevap aranmalıdır.

2. Kapsamın Değerlendirilmesi

Her eğitim programının, deseni yada program geliştirme modeli ne olursa olsun açık yada örtük biçimde belirlenmiş bir kapsamı vardır. Kapsam(content), bir eğitim programının içerdiği belirli olguları, kavramları, ilkeleri, genellemeleri, yöntemleri vb. ifade eden bir terimdir(Connely ve Clandinin,1991). Eğitim programı tasarımı sırasında kapsamın seçimi ve örgütlenmesi programın başarısı açısından büyük önem taşır. Bu nedenle kapsamın değerlendirilmesi sırasında da bu işlemlerin yerindeliği hakkında veri toplamak ve elde edilen verileri yorumlayarak kapsamın etkililiği hakkında bir yargıda bulunmak gerekir. Programın kapsam ögesi değerlendirilirken aşağıdaki sorulara yanıt aramak gerekir:

- a. Kapsam hedeflerle tutarlı mı?
- b. Kapsamda yer alan bilgiler önemli, dayanıklı ve geçerli mi?
- c. Kapsam öğrenciler için anlamlı mı?
- d. Kapsamda yer alan bilgilerin sunuluş sırası öğrenme ilkelerine uygun mu?

3. Eğitim Durumlarının Değerlendirilmesi

Öğrenme bireyin kendi yaşantıları yoluyla gerçekleşen içsel bir süreçtir ve doğrudan gözlenemez. Ancak bu içsel süreç dışarıdan düzenlenecek çeşitli etkinliklerle yönlendirilebilir. İşte “belli bir zaman süreci içinde bireyi etkileme gücünde olan dış şartlar” eğitim durumu olarak ifade edilmektedir(Ertürk,1978). Eğitim durumu öğrenci ve öğretmenin öğrenme-öğretme sürecinde gerçekleştirdiği tüm etkinlikleri kapsar. Öğretmen bu süreçte çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim materyallerini kullanır. Eğitim durumlarının değerlendirilmesinde aşağıdaki sorulara yanıt aramak gerekir:

- a. Eğitim durumları dersin hedefleri ile tutarlı mıdır?
- b. Öğretme strateji,yöntem ve teknikleri kullanılmakta mıdır?
- c.Öğretme strateji, yöntem ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte midir?
- d. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mıdır?
- e. Kullanılacak araç-gereç konu alanı ile ilişkili midir?

f. Belirtke tablosu var mıdır?

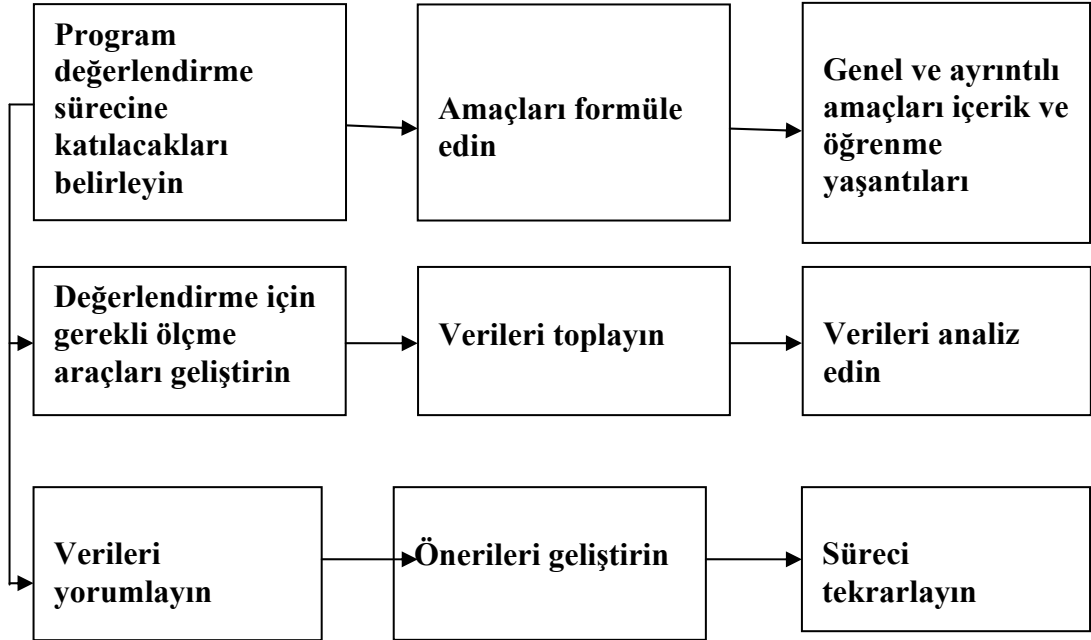
4. Sınama Durumlarının Değerlendirilmesi

Eğitim programlarının sınama durumları ögesindeki hata büyük ölçüde araçlarından, bu araçların uygulanması sırasındaki aksaklıklardan ve ölçütün uygun olmayışından kaynaklanır. Ölçme araçları değerlendirilirken aşağıdaki sorulara yanıt aranmalıdır:

- a. Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mıdır?
- b. Her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmış mıdır?
- c. Hedeflerle tutarlı mıdır?
- d. Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mudur?
- e. Sorular açık-seçik, kolay ve anlaşılır mıdır?
- f. Soruların kapsam geçerliliği var mıdır?

C. Metfessel- Michael Program değerlendirme Modeli;

1960'lı yılların sonlarında Metfessel ve Michael sekiz aşamadan oluşan bir model sunmuşlardır. Bu Model Tyler'in hedefe dayalı program değerlendirme modelinin bir tür çeşitlemesi denebilecek özelliktedir. Modelin şematik görünümüne de bakıldığında iki model arasındaki benzerlik kendini göstermektedir. Metfessel-Michael program değerlendirme modelinin şematik görünümünün açılımı aşağıda verilmektedir.

Şekil:7 Metfessel-Michael Program değerlendirme Modeli;(Popham,1988).

1. Programla doğrudan yada dolaylı olarak ilişkisi olan bütün bireyler (öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, aileler, çevrede bulunan ilgililer) program değerlendirme sürecini katılabilirler. Bu süreci kimlerin katılacağını belirleyin.
2. Programın genel ve ayrıntılı amaçları arasında tutarlığı sağlayarak amaçları genelden özele doğru sıralayın. Amaç ifadelerinin doğru olmasına özen gösterin.
3. Belirlenen amaçlar doğrultusunda öğrenme yaşantılarını gözden geçirin.
4. Programın etkililiğini ölçmek üzere amaçlar doğrultusunda ölçme araçları geliştirin.
5. Geliştirdiğiniz araçları uygun zamanlarda uygulayın.
6. Uygun istatistikler kullanılarak verileri analiz edin.

7. Elde ettiğiniz verileri programın felsefesi ve amaç standartlarına göre yorumlayın. Programın etkililiği anlamına gelen sonuçları belirleyin.
8. Elde ettiğiniz sonuçlar doğrultusunda gelecekteki uygulamalara yönelik öneriler geliştirin.

D. Program Değerlendirme Farklar Modeli;

Malcom Provus tarafından geliştirilen bu model “Pittsburg Değerlendirme Modeli” olarak da bilinmektedir. Bu model program değerlendirmeyi dört öge ve beş aşamadan el atmaktadır. Farklar modelinin ögeleri;

1. Program standartlarının belirlenmesi, program performanslarının belirlenmesi,
2. Program performansının standartlara karşılaştırılması,
3. Performans ve standartlar arasında farklılıklar olup olmadığının belirlenmesi.

Farklara ilişkin bilgiler her aşamada karar verme durumunda olanlara açıklanır. Karar vericiler aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih ediyorsa o yönde karar verebilir:

1. Bir sonraki aşamaya geçme,
2. Önceki aşamayı yeniden deneme,
3. Programı yeniden başlatma,
4. Performans ve standartların yeniden düzenleme yada programın uygulanmasını iptal etme.

Provus’un Farklar Modelindeki beş aşamada elde edilen verilerle standartlar karşılaştırılır ve program hakkında karar verilir. Modelin aşamaları;

1. Tasarım: Program henüz tasarım aşamasında iken tasarımın sahip olması gereken standartlarla karşılaştırılır. Tasarım standartları ve mevcut programın özellikleri arasındaki farklara bakarak bir sonraki aşamaya geçilebilir. Program tasarımında değişiklikler yapılabilir yada program reddedilebilir.

2. Düzenleme: Uygulanmakta olan program, öğrenci yetenekleri, personel yetenekleri ve plânlanan öğretim yöntemleri açılarından program standartları ile karşılaştırılır. Farklar belirlenir. Durum, karar vericilere iletilir.

3. Süreçler: Program süreçleri öğrenci, öğretmen, personel etkinlikleri, programdaki iş görüleri ve iletişimlerini içerecek şekilde değerlendirilir. Durum karar vericilere bildirilir.

4. Ürünler: Bu aşamada, programın bir bütün olarak etkisi, hedeflerin belirlediği standartlar açısından değerlendirilir. Öğrenci ürünleri, okulla ilgili ürünler, toplumla ilgili ürünler değerlendirilerek, program, belirlenen amaçlar doğrultusunda başarılı olmuş mudur? sorusuna yanıt verilir. Elde edilen yanıt, programın değerini ortaya koyar

5. Maliyet: Ürün değerlendirilmeden elde edilen sonuçlar bir yandan benzer program ürünleriyle karşılaştırılırken diğer yandan maliyet-yarar analizleri de yapılır. Maliyet yarar analizi sadece parasal boyutta değil, bireysel, sosyal ve siyasal değerleri de içerecek kapsamda düşünülmelidir.

E. İhtiyaca Cevap Verici Program Değerlendirme Modeli;

Stake'nin geliştirdiği bu modelin üç temel özelliği vardır;

1. Programın amaçlarından çok etkinlikleri önem taşır.
2. Gerektiğinde ilgilileri bilgilendirir.
3. Başarıyı belirleme yöntemi farklıdır.

Stake bu model ile daha çok, önceden var olanlara dikkat çekmiştir. Yani öğrencilerin özellikleri, statüleri, yetenekleri, önceki başarı puanları, psikolojik durumlarına ilişkin değerlendirme sonuçları, disiplin kayıtları ve derse katılımları girdileri nitелеmekte önemli bir yer tutmaktadır. Stake modelinde, önceden var olanları (Girdiler), istenen süreçlerle ve istenen ürünleri, gözlenen çıktılar, süreçler ve ürünlerle uygunluk açısından karşılaştırma yolunu seçmiştir. Kısacası istenen ile gözlenen arasındaki uygunluğu, modelinin merkezine oturtmuştur.

F. Çevre, Girdi, Süreç ve Ürün Program Değerlendirme Modeli:

Stufflebeam tarafından geliştirilen bu model çevre(Context), girdi(Input), süreç(process) ve ürün(product) sözcüklerinin baş harflerinden oluşan CIPP sözcüğü ile alınır. Çok kapsamlı olan bu modelde dört alanda karar verme gerekmektedir.

1. Planlamaya ilişkin karar verme,
2. Yapılanmaya ilişkin karar verme,
3. Uygulamaya ilişkin karar verme,
4. Yeniden düzenlemeye ilişkin karar verme.

CIPP değerlendirme modelinde, bu kararlara temel teşkil edecek bilgilerin toplanmasında çevre, girdi, süreç ve ürünün değerlendirilmesi söz konusudur.

Çevrenin Değerlendirilmesi: Çevrenin değerlendirilmesinin nedeni hedeflerin belirlenmesi için ölçütler belirlemektir. Çevrenin değerlendirilmesinde bir anlamda durum analizi de denilebilir. Sorulan bazı sorular çerçevesinde çevrenin değerlendirilmesi yapılabilir.

- 1.Programın amaçları öğrencilerin, toplumun ve iş yaşamının gereksinimlerini karşılamakta mıdır?
- 2.Program iş yaşamıyla iş birliğini içermekte midir?
- 3.Programın amaçları öğrencilerin gelecekteki öğrenmelerine hazırlık sağlamakta mıdır?
- 4.Programın amaçları güncel midir?

Bu sorular programın düzeyine ve özelliğine göre arttırılabilir yada eksiltilebilir. Çevrenin değerlendirilmesinde çok çeşitli ölçme araçları kullanılmakla birlikte, ihtiyaç belirlemede kullanılan araçlar ve görev analizleri bu konu için daha uygun olabilir.

Girdinin Değerlendirilmesi: Bu aşamada programın amaçlarına ulaşılabilmesi için gereksinim duyulan kaynaklara ve bu kaynakların kullanımına ilişkin veriler toplanır.

Çevrenin değerlendirilmesi aşamasında toplanan veriler doğrultusunda;

- Hedefler uygun şekilde ifade edildi mi?
- Hedefler birbiri ile tutarlı mı?
- İçerik programa uygun mu?
- Uygun öğretim stratejileri seçilmiş mi?
- Okulun kapasitesi bu programın uygulanmasına uygun mu?

gibi sorulara yanıt aranır. Ayrıca öğrencilerin programla ilgili hazır bulunuşluk düzeyleri, öğretmenlerin bu programı uygulamaya ilişkin yeterlikleri, kaynakların yeterliliği, öğretim materyallerinin yeterliliği hep bu aşamada ortaya konması gereken verilerdir.

Sürecin Değerlendirilmesi : Planlanan etkinliklerin uygulamaya konması ile başlanan aşamadır. Büyük çaplı programlar uygulamaya konmadan önce pilot uygulamalarda süreç değerlendirme yapılabilir. Sürecin değerlendirilmesinde de bazı sorulara yanıt aramak gerekir:

- Öğretmenler program dokümanlarını nasıl kullanıyorlar?
- Hazırlanan değerlendirme dokümanları öğretmenler tarafından anlaşılmakta mıdır?
- Karşılaşılan problemlerin çözümü için öğretmenlere ve öğrencilere yardım sağlanmakta mıdır?
- Önerilen öğretim stratejileri kullanılmakta mıdır?
- Belirlenen içerik tam olarak verilmekte midir?
- Öğrenci değerlendirme sistemi geçerli, güvenilir ve kullanışlı mıdır?
- Destek personel yeterince hizmet verebilmekte midir?

-Programın maliyeti nedir?

-Öğrenciler ve öğretmenler programın uygulanişından memnun mudur?

Bu sorular ihtiyaca göre arttırılabilir yada azaltılabilir. Bu sorulara yanıt aramada gözlem formları, anketler, başarı testleri, performans testleri, öğretmen davranışlarını ölçmeye yarayan envanterler ve uzman görüşlerinden yararlanılabilir.

Ürünün Değerlendirmesi : Modelin bu aşamasında belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı sorusuna cevap aranır. Ürünün belirlenen nitelikleri (Hedefleri) ile program sonunda değerlendirilmesi aşamasında da bazı sorulara yanıt aranır:

-Başarı oranı yüzde nedir?.

-Mezunlar iş bulabilmekte midir?

-Mezunların programa ilişkin görüşleri nelerdir?

-İş yaşamının mezunlar ve program hakkındaki görüşleri nelerdir?

Bu sorular ihtiyaca göre arttırılabilir yada azaltılabilir. Bu sorulara yanıt aramada performans testleri, anketler, başarı testleri, gözlem formları, iş doyumu ölçekleri kullanılabilir. Çalışan hareketliliği, ücret, işsizlik, hizmet içi eğitim programları konularında istatistiksel verilerde incelenir. Ürünün değerlendirilmesi aşamasından elde edilen veriler dışında programın sürdürülmesi, değerlendirilmesi yada kaldırılması konusunda karara varılabilir. CIPP program değerlendirme modeliyle bir programın tamamını yada bazı boyutlarını değerlendirmek olasıdır.

G. Eğitsel Eleştiri Program Değerlendirme Modeli

Eiser tarafından 1975 yılında geliştirilen bu model, niteliksel değerlendirmeye önem vermektedir. Eğitsel eleştiri modeli;

-Betimleme,

-Yorumlama,

-Değerlendirme.

olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Bu modelin uygulanmasında da bazı sorulara yanıt aranmaktadır:

-Bu program okula ne gibi yeni şeyler getirmiştir?

-Önemli olaylar olmuş mudur?

-Öğretmen ve öğrencilerin bu olaylara katılım yada tepkileri neler olmuştur?

-Öğrenciler yeni programdan neler öğrenmişlerdir?

Eiser, Eğitsel Eleştiri Modeli'nin öğretim konusunda uzman kişiler tarafından kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu modelde değerlendirmeciler, sınıf gözlemlerine katılan, sorular soran, öğrenci çalışmalarını inceleyebilen, materyali değerlendirebilen nitelikteki bireylerden oluşturulmalıdır.

Yukarıda sıralanan program değerlendirme modelleri bir programın değerlendirmesinde tek başına kullanılabileceği gibi değerlendirme amacı doğrultusunda bir modelin bir boyutu yada birkaç modelden bir yapı oluşturularak da kullanılabilir. Hangi model yada modeller seçilmiş olursa olsun, program değerlendirme çalışmalarında bilimsel araştırmalarda izlenen yolun izlenmesi ve bilimsel araştırma yaparken gösterilen titizliğin gösterilmesi ve objektifliğin korunması önem taşımaktadır(Gözütok,2003).

Matematik Nedir?

Matematik, biçim, sayı ve çoklukların yapıları, özellikleri ve aralarındaki ilişkileri mantık yoluyla inceleyen ve sayı bilgisi, cebir, uzam bilim gibi dallara ayrılan bilimdir. Ancak “Matematik nedir?” sorusunu tek bir tanımla tam olarak yanıtlamak oldukça güçtür. Matematiğin ne olduğunu, onun özelliklerini ve öğelerini belirterek daha iyi açıklamak mümkündür. Matematiğin öğeleri ise, mantık, sezgi, çözümleme, yapı kurma, genellik, bireysellik ve estetikten oluşur. Bu özellik ve öğelere dayalı olarak şunu belirtebiliriz. Matematik, yeni bilgilerin elde edilmesi, elde edilen bilgilerin açıklanması, denetlenmesi ve sonraki kuşaklara aktarılmasında yer ve zamana bağlı olmayan güvenilir bir araçtır. Bir düşünce biçimi ve evrensel bir dil olan matematik günümüzün gelişen dünyasında birey, toplum, bilim ve teknoloji için vazgeçilmez bir alandır. Günlük yaşamda, iş ve meslekte gerekli olan çözümleyebilme, usavurabilme, iletişim kurabilme, genelleştirme yapabilme, yaratıcı ve bağımsız düşünebilme gibi üst düzey davranışları geliştiren bir alan olarak matematiğin öğrenilmesi kaçınılmazdır. Günümüz toplumunun, sorunların üstesinden gelebilecek, problem çözebilecek bireylere gereksinmesi vardır. Matematik öğretiminin her aşamasında matematik öğretiminin amaçları ve öğretimde kullanılacak genel ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır(www.egitim.aku.edu.tr/metod03.htm-159k).

Matematik her biri üzerine kurularak gelişen bir alan olduğundan, ön öğrenmelerin önemi büyüktür. Bu durum her zaman hatırlanmalı ve her aşamada ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Ayrıca, matematik öğretiminde duyuşsal özellikler dikkate alınmalı ve öğrencilerin matematiğe ve matematik dersine karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olunmalıdır. Planlı öğretimin tüm ilkelerine matematik öğretiminde de uyulmalıdır. Matematik becerisiyle donatılmış bir öğrencinin; düşüncelerini açık ve kesin bir şekilde ifade edebildiği, bağımsız düşünebildiği, verileri sistematik olarak düzenleyebildiği görülür. Matematik becerisi kazanan öğrencilerin, problem kurabilme ve çözebilme yeteneği kazandıkları gibi; tümdengelim ve tümevarım yoluyla düşünebilmeyi de öğrendikleri görülür. İlköğretimde matematik dersinin ana amacı, günlük hayatta kullanılacak dört işlem

becerisini kazandırmak ve işlemlerle ilgili bazı hesaplamaları zihinden yapabilmeyi sağlamaktır(www.egitim.aku.edu.tr/metod03.htm-159k).

Matematik öğretiminin ilkeleri şunlardır:

- a)** Öğretim, çocukların gelişim seviyelerine uygun olmalıdır.
- b)** Matematik dersinin ana ilkelerinden biri, öğretimin her safhasında sağlam bir kavram öğretiminin esas olmasıdır. "İşlem", "sayı", "üçgen", "dörtgen", "toplama" v.s. gibi kavramları bilmeden dersin işlenmesi ve ilerleme yapmak mümkün olmamaktadır.
- c)** Matematik dersinde öğrenilenlerin uygulamada kullanılması öğrencilerin, hayata başarılı bir şekilde uymalarına yardımcı olur.
- d)** Matematik öğretiminde öğrencinin önceki öğrenmelerinin sonraki öğreneceklerine temel teşkil ettiği bilindiği için ("önşartlılık ilkesi") konuların hepsi aynı derecede önemli sayılmalı ve bütün konularda tam öğrenme gerçekleştirilmelidir.
- e)** Öğretmen bireysel farklılıkları göz önüne alarak, planlı öğretim yapmalıdır.
- f)** Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak için yerine göre ipucu ve dönüt verilmeli, düzeltmeler yapılmalıdır.
- g)** Matematik dersinde teknolojinin bütün imkânlarından faydalanılmalı, kuru bilgi vermekten kaçınılmalıdır.

Bunların dışında sayı ve diğer matematik kavramların kazandırılmasında somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora gibi genel öğretim ilkelerine uyulmalıdır. Matematik öğretiminde anlatma, alıştırma ve tekrar, gözden geçirme, soru-cevap, tartışma, keşfetme, problem çözme, grup çalışması, işbirliğine dayalı öğrenme, bilgisayar destekli öğretim ve matematik laboratuvarı gibi birçok metot ve tekniklerden faydalanmak mümkündür(www.egitim.aku.edu.tr/metod03.htm-159k).

Matematiğin Özellikleri Şunlardır:

- ___Matematik bir disiplindir.
- ___Matematik bir bilgi alanıdır.

- ___Matematik, bir iletişim aracıdır. Çünkü kendine özgü bir dili vardır.
- ___Matematik, ardışık ve yığılmalıdır, birbiri üzerine kurulur.
- ___Matematik, varlıkların kendileriyle değil, aralarındaki ilişkilerle ilgilenir.
- ___Matematik, bir çok bilim dalının kullandığı bir araçtır.
- ___Matematik, insan yapısı ve insan beyninin yarattığı bir soyutlamadır.
- ___Matematik, bir düşünce biçimidir.
- ___Matematik, mantıksal bir sistemdir.
- ___Matematik, matematikçilerin oynadığı bir oyundur.
- ___Matematik, bir cevizdir. Nasıl cevizi yemek için kırmak gerekiyorsa, matematiği anlamak için de içine girmek gerekir.
- ___Matematik, bir anahtardır.
- ___Matematik, bir değerdir.
- ___Matematik; dil, ırk, din ve ülke tanımadan uygarlıklara zenginleşerek geçen sağlam, kullanışlı evrensel bir dil, bir ekindir. Birey için, toplum için, bilim için, teknoloji için vazgeçilmez değerdedir. Yayılma alanına ve derinliğine sınır konamayan bir bilimdir, bir sanattır Matematik, insan aklının yarattığı en büyük ortak değerdir. Evrenselliği onun gücüdür(<http://www.tmmob.org.tr/emococuk/bilim/matematik.htm>).

İlköğretim Okulu Matematik Dersinin Genel Hedefleri Nelerdir?

İnsanın içinde yaşadığı topluma ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel bakımdan uyum sağlayabilen ve kendisine de yararlı olabilen bir fert olarak yetişebilmesi için gerekli olan bir takım hedefler vardır. Bunları, özetle şöyle sıralamak mümkündür:

1. Matematiğe karşı olumlu tutum geliştirebilme,
2. Matematiğin önemini kavrayabilme,
3. Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme,
4. Zihinden hesaplamalar yapabilme,

5. Dört işlemi (toplama, çıkarma, çarpma ve bölme) yapabilme,
6. Problem çözebilme,
7. Problem kurabilme,
8. Çalışmalarda; ölçü, grafik, plan, çizelge ve cetvelden yararlanabilme,
9. Temel işlemleri (yüzde, faiz, iskonto vb.) yapabilme,
10. Zaman, yer ve sayılar arasındaki ilişkiler hakkında açık ve kesin fikirler kazanabilme,
11. Matematik dersinde edinilen bilgi ve becerileri diğer derslerde kullanabilme,
12. Geometrik şekiller arasındaki ilişkileri kavrayabilme,
13. Geometrik şekillerin alan ve hacimlerini hesaplayabilme,
14. Çevredeki eşyaların şekilleri ile kullanımları arasındaki ilişkileri kavrayabilme,
15. Basit cebirsel işlemleri yapabilme,
16. Birinci dereceden bir ve iki bilinmeyenli denklem sistemlerini kullanarak problem çözebilme,
17. Trigonometri hesaplarını yapabilme,
18. İstatistik bilgilerini kullanarak grafik çizebilme,
19. Permütasyon ve olasılıkla ilgili hesaplamalar yapabilme,
20. Tümevarım ve tümdengelim yöntemleriyle düşünerek çözümlemeler yapabilme,
21. Bilimsel yöntemin ilkelerini problem çözmede kullanabilme,
22. Çalışmalarda; düzenli, dikkatli, sabırlı olabilme,
23. Araştırmacı, tarafsız, ön yargısız, yerinde karar verebilen, açık fikirli ve bilginin yayılmasının gerekliliğine inanan bir kişiliğe sahip olabilme,
24. Yaratıcı ve eleştirel düşünebilme,

25. Karşılaştığı problemleri çözebilecek yöntemler geliştirebilme,

26.Estetik duygular geliştirebilme (<http://geocitis.com/mollasoft/matmatik/matders.htm>).

Türkiye’deki Program Geliştirme Çalışmaları

Ülkelerin eğitim sistemlerinin temelini eğitim programları oluşturur. Çünkü, nasıl bir insan yetiştirileceği sorusunun cevabı eğitim programlarında ifadesini bulur. Ülkemizde Cumhuriyetin ilânı ile birlikte Türk toplumunun sosyal, siyasî, kültürel ve ekonomik yapısına yeni bir biçim ve ruh verenler, bu yeni yapıyı işletecek nesilleri yetiştirecek olan eğitim sistemini ve bu kapsamda eğitim programları üzerinde çalışmayı ihmal etmemişlerdir. 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesi altında toplanırken, okullarda uygulanan programlar üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Programlar üzerinde ilk çalışmalar 1924-1930 yılları arasında yapılmıştır. Bu dönemde programların temel felsefesi, yeni yetiştirilecek nesillere Cumhuriyet rejimi ve bu rejimin fazilet ve nimetlerini benimsetmeyi gerçekleştirmek olmuştur. Bu programların, her şeyden önce, millî bir nitelik taşımaları dikkat çekmektedir. Daha sonra, 1930’lu ve 1950’li yıllarda yapılan programlarda ise, daha çok dünyaya ve gelişmiş ülkelere açılma eğilimi ağırlık kazanmış, öğrencilere, eskiye göre daha fazla bilgi yükleme ve entellektüel insan yetiştirme düşüncesi ön plânda tutulmuştur(MEB; 1990). Bu dönemde yürürlükte olan programlar sadece dersler ve konular ile bunlara ayrılan zamanın belirlendiği “müfredat program” şeklindedir. Daha kapsamlı “Eğitim Programı” anlayışı ancak 1950’li yıllarda ortaya çıkmıştır. 1950’li yıllarda program geliştirme çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığında ağırlık kazanmıştır. İlköğretim programları üzerinde yapılan bir dizi çalışmalar sonucu ortaya çıkan taslak program, 1953-1954 öğretim yılında Bolu ve İstanbul’daki deneme okullarında uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra 1954-1955 öğretim yılında ortaöğretim düzeyinde İstanbul Atatürk Kız Lisesi Deneme Okulu Program Komisyonu tarafından taslak program hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu çalışmalar ülkemizdeki program geliştirme çalışmalarının öncüsü sayılmaktadır(Demirel,1991).

1960’lı yıllarla birlikte program geliştirme çalışmalarının yoğunlaştığı görülmektedir. 1962 yılında toplanan Yedinci Millî Eğitim Şûrası sonrasında bir

program taslağı hazırlanmış, hazırlanan program taslağı önce 14 ilde, daha sonra genişletilerek bütün illerdeki deneme okullarında uygulanmıştır. Bu çalışmalar illerde kurulan program geliştirme komiteleri tarafından yürütülmüştür. Bu program geliştirme çalışmaları aksiyon araştırmaları, alan çalışmaları, teftiş, inceleme, seminer ve kurslar yoluyla yürütülmüştür. Tüm bu çalışmaların sonuçları Millî Eğitim Bakanlığında kurulan Merkez Değerlendirme Komitesine aktarılmış, ayrıca çeşitli bölgelerden gelen 120 il temsilcisi bir haftalık bir seminerde program taslağını incelemiş ve gerekli değişiklikler ve öneriler yapılarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına gönderilmiştir. Talim ve Terbiye Kurulu 1968-1969 öğretim yılında bu programı uygulamaya koymuştur. Bu program uygulamaya konulduktan sonra da izlenmiş, uygulamada meydana gelen aksaklıklar üzerinde gerekli önlemler alınmaya çalışılmıştır(Demirel,1992).

1980’li yıllarda, program geliştirme çalışmalarının tekrar ağırlık kazandığı görülmektedir. Program geliştirme de sürekliliğin ve standartlaşmanın sağlanması yönünde bazı çalışmalar yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu amaçla 1982 yılında bir program modeli oluşturmak ve bundan sonra hazırlanacak ve geliştirilecek tüm programların bu modele uygun olarak yapılmasını sağlamak amacıyla, üniversitelerdeki bilim adamlarıyla iş birliği içerisinde yeni bir program modeli oluşturulmuştur. Bu model 26.05.1983 gün ve 86 sayılı kurul kararı ile kabul edilmiş ve 2142 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu modelde programların hazırlanması ve geliştirilmesi konusunda görev alacak kişiler ile program geliştirme grubunun çalışma esasları belirlenmiş ve her programda genel, ünite ve konu amaçlarının belirlenmesinin, her ünitenin, ayrı ayrı davranışlarının tespit edilmesinin gerekli olduğunun altı çizilmiş, programlarının bir yıllık uygulanmasından sonra değerlendirilmesinin yapılarak, değerlendirme sonuçlarına göre programların geliştirilmesi karara bağlanmıştır. Bu model, 14.02.1984 gün ve 16 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile yeniden belirlenerek amaç, davranış, işleyiş ve değerlendirme boyutları içinde programların derslere göre hazırlanması esasını getirmiştir. Ancak kararda, bu model konusunda bağlayıcı bir karar bulunmaması nedeniyle bazı programlar farklı modellerle hazırlanarak geliştirilmiştir. Böylelikle ders programlarının geliştirilmesinde bir standartlaşma yerine çeşitliliğe doğru gidilmiştir. Bu çeşitliliğin giderilmesine yönelik olarak 1990

yılında toplanan Ölçme-Değerlendirme ve Program Geliştirme İhtisas Komisyonlarında 12 ders için program geliştirme komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon program geliştirme çalışmalarının sadece Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği modelle yapılmasını önermiş, ancak program geliştirme komisyonları bu öneriye uymayarak farklı modellerle program geliştirme çalışmaları yapmışlardır(Demirel,1992).

1948 Tarihli İlkokul Programı

Programın Hazırlanışı:

1948 programı öncesinde Türkiye’de ilkokullarda iki tip program uygulamada bulunuyordu. 1936 programı şehir ilkokullarında, 1930 yılında çıkarılan “Köy Mektepler Müfredat Programı” ise köylerde uygulanıyordu. Özellikle 1930 Köy Mektepleri Müfredat Programı ile köy şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun ve köy çocuklarının çevrelerine daha etkin bir şekilde uymalarını sağlayacak bir eğitim-öğretim uygulaması hedeflenmekteydi.

Köy ve şehir ilkokul programlarının birbirinden ayrı bir durumda bulunması, zorunlu olan ilköğretimin “*eğitim-öğretim standartları bakımından birbirine denk olmadığı*” yönünde toplumda yaygın bir düşünce gelişmesine neden olmuştu. Bunun üzerine Talim ve Terbiye Dairesi 11 Şubat 1944 tarih ve 2/187.4 sayılı yazıyla tüm öğretmenlerce cevaplandırılmak üzere aşağıdaki anketi göndermiştir:

I. Genel düşünceler:

- a) Her iki programın genel olarak eksik ve fazla tarafları nelerdir?
- b) Bugüne kadar programların tatbikinde rastlanan güçlükler ve tatbik kabiliyeti görülmeyen kısımlar var mıdır?
- c) İlkokul programının köyde veya şehirde, bilhassa genişletilecek konular ayrıca belirtilmek şartıyla, tek program hâline getirilmesi uygun mudur?
- d) Köy enstitü mezunu öğretmenlerin 4274 sayılı kanunun 10. maddesiyle tespit edilen vazifelerine göre müfredat programına girmesi gerekli ders konuları var mıdır? Bu konular sınıflara ne suretle dağıtılabılır?

e) Bugün programda mevcut derslerden başka ilkököl programında yer alması gerekli ders var mıdır? Varsa mucip sebepleriyle müfredatı ve konulacağı sınıflar hakkında düşünceler nelerdir?

II. Program konuları hakkında özel teklif ve düşünceler:

a) Her program konusunun mahiyet ve müfredatı üzerinde birer birer durularak, öğrencilerin yaş ve sınıf durumları göz önünde tutulmak şartıyla, konuların azaltılması gerekiyorsa hangilerinin çıkarılması uygun olacağı; çoğaltılması ;

b) Müfredatın muhtelif sınıflara dağılışı bakımından haftalık ders saati ve konu itibariyle denkleştirilmesi. (Bilhassa 3. ve 4. sınıflarda)

c) Köy ve şehirler için ayrı ayrı programlar yapılmasından vazgeçildiği takdirde çevrenin özelliklerine göre köyde, kasabada ve şehirde üzerinde durulması gerekli ders konuları ile her üç çevreye göre öğrencilerin ihtiyaçları gözetilerek eklenecek yeni konular hakkında teklif ve düşünceler. Bu anket sonucunda, köy ve şehir okulları programlarının birleştirilmesi kabul edilerek “1948 Tarihli İlkööl Programı” çıkarıldı. (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/aslan.htm>).

Program, 1948-1949 öğretim yılı başından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Milli Eğitimin amaçları öğrencinin bütün yönlerden ve devamlı biçimde gelişmesini sağlamaktır. Bu yönler, önem derecesine göre şöyle sıralanmıştır:

1. Çocuğun ve gencin iyi bir vatandaş olarak “*TOPLUMSAL BAKIMDAN*” gelişmesini sağlamak.

2. Çocuğun ve gencin bir “birey” olarak “*KİŞİSEL BAKIMDAN*” gelişmesini sağlamak.

3. Çocuğun ve gencin bir “Aile üyesi” ve diğer insanlarla “Beşerî ilişkileri” olan sosyal bir varlık olarak “*İNSANLIK MÜNASEBETLERİ BAKIMINDAN*” gelişmesini sağlamak.

4. Çocuğun ve gencin bir “ekonomik varlık” olarak “*EKONOMİK HAYAT BAKIMINDAN*” gelişmesini sağlamak.

Programda yukarıdaki amaçların gerçekleştirilmesini ilkokulun üstündeki eğitim kurumlarının alanına girdiği kabul edilmekte ve “İlkokuldaki öğrenciler, hemen hemen bütün amaçların elde edilmesine yarayacak *KÜÇÜK TECRÜBELERİ YAŞAMAK* fırsatını bulacaklardır” ibaresi yer almaktadır(1948 İlkokul Programı, s:2)).

1948 İLKOKUL PROGRAMI HAFTALIK DERS SAATİ ÇİZELGESİ

DERSLER	BİRİNCİ DEVRE			İKİNCİ DEVRE	
	I Sınıf	II Sınıf	III Sınıf	IV Sınıf	V Sınıf
Hayat Bilgisi	5	7	7	-	-
Türkçe	10	7	7	6	6
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Yurttaşlık Bilgisi	-	-	-	2	1
Tabiat Bilgisi	-	-	-	3	3
Matematik	4	4	4	4	5
Aile Bilgisi	-	-	-	2	2
Resim İş	4	4	4	2	2
Yazı	-	2	1	1	1

Müzik	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	1	1
Toplam	26	26	26	26	26

Şekil:8 (M.E.B.,1948 ilkokul programı,s:24).

1962 İlkokul Program Taslağı

1962 Program Taslağı esas itibariyle 1968 İlkokul programına zemin oluşturan bir taslaktır. Yaklaşık 6-7 yıllık bir hazırlık ve uygulama evresi geçirdikten sonra ortaya 1968 programı çıkmıştır. 1962 Program Taslağının ortaya çıkışı program geliştirme tarihçemiz bakımından önem taşımaktadır.

a. 1962 İlkokul Programı Taslağının Hazırlanmasıyla İlgili Olarak Yapılan Ön Çalışmalar

Yapılan ön çalışmalar sırasıyla şöyledir:

1. 14.04.1961 tarihinde İlköğretim Genel Müdürlüğünce, 1948-1949 öğretim yılında uygulanmaya başlanan ve 1957 yılında küçük bir değişikliklerle yeni bir baskısı yapılan ilkokul programı yeniden ele alınmıştır. Aradan geçen zaman içinde eğitim alanında kendini gösteren gelişmeler, uygulamada karşılaşılan aksaklıklar, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun getirdiği yeni anlayış ve nihayet sosyal hayatımızda meydana gelen değişimler karşısında, mevcut programın tekrar gözden geçirilmesi zorunlu görülmüş ve teşebbüse geçilmiştir.

2. Talim ve Terbiye Dairesi İlköğretim Genel Müdürlüğü ile iş birliği yaparak, köy ve şehir okullarında çalışan öğretmenler ile ortaöğretim ve öğretmen okullarında görevli öğretmenler ve bu alanda uzmanlardan meydana gelen 16 kişilik bir komisyon kurulmuştur. 17 Ekim 1961-28 Ekim 1961 tarihleri arasında Ankara’da toplanan komisyon, çeşitli alanlarda meydana gelen gelişmeleri dikkate almak suretiyle ilkokul programında yapılacak değişikliklerle ilgili esasları bir raporda saptayarak bakanlığımıza sunmuştur. Sonra bu rapor yayınlanarak bütün illere,

ilçelere, öğretmen derneklerine, basına, ilgili özel ve resmî kurumlara gönderilmiş, incelenerek rapor hakkındaki düşünceleri alınmıştır.

3. Millî Eğitim Bakanlığı illere yolladığı bir genelgeyle Millî Eğitim Teşkilâtı, Öğretmen Dernekleri, Okul-Aile Birlikleri ve bireysel olarak öğretmenler tarafından 1962 yılına kadar, ilkokul programı hakkında hazırlanan tenkidi ve tahlili dokümanların Bakanlığa gönderilmesini istemiştir.

4. İlköğretim Genel Müdürlüğünde kurulan özel bir komisyon; İlkokul Programı ile ilgili, illerden gelen dokümanları, program üzerinde yapılan inceleme, deneme ve çeşitli alanlardaki gelişme sonuçlarını gözden geçirmiştir. Böylece yeni programın esasları ve bünyesi, mevcut imkânlar yanında meslekten gelen kimselerin düşünce ve teklifleri alınarak tespit edilmiştir.

b. Ön Program Taslağının Hazırlanışı

1. Ön program taslağını hazırlamak üzere 19.02.1962 tarihinden itibaren 15 gün süreyle köy ve şehir ilkokullarında çalışan öğretmenlerden, ilkokul müdür ve müfettişlerinden, Millî Eğitim Müdürü ve yöneticilerden, ortaokul ve öğretmen okulu öğretmenleri, ilgili uzman ve velilerden kurulu 108 kişilik bir komisyon çalışmaları başlamıştır. Komisyon, önce ilkokul programında yapılacak değişikliklerle ilgili raporda saptanan ilkeleri, bu alanda, meydana getirilen dokümanları, öğretmenlerin program üzerindeki teklif ve düşüncelerini, 1948 yılından beri yapılan inceleme, deneme sonuçlarını gözden geçirmiştir. Genel Kurul halinde işe başlayan komisyon, Ön Program Taslağının dayanacağı esaslar üzerinde bir görüş birliğine vardıktan sonra aşağıdaki komitelere ayrılarak çalışmalarına devam etmiştir:

- a. Amaç ve İlkeler Komitesi,
- b. Türkçe ve Yazı Komitesi,
- c. Toplum Bilgileri Komitesi,
- d. Fen ve Tabiat Bilimleri Komitesi,
- e. Birleştirilmiş Sınıflar Komitesi,
- f. Matematik Komitesi,
- g. Resim İş Komitesi,
- h. Din Dersleri Komitesi,
- i. Müzik Komitesi,

Komiteler zaman zaman genel kurul hâlinde toplanarak ortak görüşe göre programın hazırlanmasına dikkat etmişlerdir.

2. Ön Program Taslağı Hazırlama Komisyonu çalışmaları bitince, meydana getirilen taslak teksir edilerek ilgili kurullara, bazı öğretmen ve yöneticilere gönderilerek görüşleri alınmıştır.

c.Taslağın Hazırlanışı

1. Ön Program çalışmaları ile meydana getirilen taslağın redaksiyonu ile komiteler arası iş birliğini sağlamak ve birleştirilmiş sınıflara ait çalışmaları geliştirmek amacıyla tekrar bir komisyon kurulmuştur. 35 ilkokul öğretmeni ve ilgili uzmanların katıldığı bu komisyon 28.03.1962 tarihinden 14.04.1962 tarihine kadar sürekli çalışmak suretiyle, Yeni İlkokul Programı Taslağını hazırlamıştır.

d. Yeni İlkokul Programı Taslağının Deneme ve Uygulamaya Konulması

1. Yeni hazırlanan İlkokul Programı yurdun bütün okullarında uygulanmaya konulmadan önce, 5 yıl süreyle ve 250 ilkokulda denenmesi ve geliştirilmesi uygun görülmüştür. Böylece, yurdumuzun bölge özelliklerini dikkate almak ve o günkü, şartları göz önünde bulundurmak suretiyle taslağın uygulanıp geliştirilmesine öncelik verilmiştir.

2. 1962-1963 öğretim yılında, taslağın uygulanması için gerekli hazırlıklara hemen geçilmiştir. Yurdumuzu çeşitli yönlerden temsil etmesi bakımından Ankara, Antalya, Bursa, Adana, Bolu, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, İzmir, İstanbul, Konya ve Samsun illerinde saptanan 106 tek ve iki öğretmenli köy okulları ile kasaba ve şehir okullarında taslağın denenmesi uygun görülmüştür. 04.06.1962 tarihinde bu illere yayınlanan bir genelge ile durum açıklanmış ayrıca program taslağının uygulanmasında alınması gereken tedbirler üzerinde durulmuştur.

3. Yeni İlkokul Programı Taslağı uygulamaya konmadan önce 1962 yılı Eylül ayında; taslağı uygulamakla görevli 14 ilin Millî Eğitim Müdürleri, ilgili ilköğretim müfettişleri ile öğretmen ve müdürlerden kurulu 86 kişilik grup Ankara'da düzenlenen bir seminere katılmışlardır. Bu seminerden sonra 14 ilde, program çalışmalarında görevli diğer öğretmenler için de bulundukları yerlerde kurslar düzenlenmiştir. Seminer ve kurslarla taslak incelenmiş, uygulama ile ilgili bilgi ve

becerilerin kazandırılması üzerinde durulmuş ve dolayısıyla bir görüş birliğinin sağlanmasına çalışılmıştır.

	Birinci Devre	İkinci Devre
--	----------------------	---------------------

4. Program taslağının 1967 yılında yurdumuzun diğer okullarında uygulanmasına başlanacağı dikkate alınarak, ilgili personelin yetiştirilmesi, taslağın geliştirilmesi ve gerekli eğitim araçlarının hazırlanması ve sağlanması işi bir plâna bağlanarak gerekli çalışmalara girişilmiştir. 1968 tarihli İlkokul Programı Taslağına ortam hazırlamıştır(<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/aslan.htm>).

1962 İlkokul Program Taslağı İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

	I.Sınıf	II.Sınıf	III.Sınıf	IV.Sınıf	V.Sınıf
Hayat Bilgisi	5	6	6	-	-
Türkçe	10	9	9	6	6
Toplum ve Ülke İncelemeleri	-	-	-	6	5
Fen ve Tabiat Bilgileri	-	-	-	5	5
Din Bilgisi	-	-	-	1	1
Matematik	5	5	5	4	5

Resim İş		3	3	3	2	2
Müzik	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi
Süre	1	1	1	1	1	1
Dakika	2	2	2	1	1	1
Beden Eğitimi	Açılış ve Hazırlık		Açılış ve Hazırlık		Açılış ve Hazırlık	
30	26		26		26	
30	Paylaşma ve Planlama		Paylaşma ve Planlama		Paylaşma ve Planlama	
30	26		26		26	
30	Paylaşma ve Planlama		Paylaşma ve Planlama		Paylaşma ve Planlama	
30	26		26		26	

Şekil:9 (M.E.B.,1962 İlkokul Program Taslağı,s:280).

1962 İlkokul Program Taslağı İlkokulların Haftalık Çalışma Programı

90	Toplum Ve Ülke İncelemeleri	Fen ve Tabiat Bilgileri	Toplum ve Ülke İncelemeleri	Fen ve Tabiat Bilgileri	Toplum ve Ülke İncelemele ri	Fen ve Tabiat B.	45
						Dinlenme	15
30	Dinlenme ve Beslenme					Türkçe	45
60	Türkçe	Türkçe	Türkçe	Türkçe	Din.Bil.	Dinlenme ve Beslenme	15
90	Öğle Yemeği ve Dinlenme					Beden Eğitimi	45
						Değerlendi rme	40
60	Matematik	Resim- İş	Müzik	Matemat ik	Matem atik		
20	Dinlenme						

40	Değerlendirme	Resim-İş
----	---------------	----------

Şekil:10 (M.E.B.,1962 İlkokul Program Taslağı,s:281).

1968 İlkokul Programı;

6 öğretim yılı süren “1962 Program Taslağı” uygulaması Başkanlıkça takip ve kontrol edilip değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler doğrultusunda bakanlıkta uygulayıcı, yönetici, eğitimci ve uzmanlardan oluşan bir komisyonca “Geliştirilmiş İlkokul Program Taslağı” hazırlanmıştır (Gözütok,2003). Daha sonra 120 kişilik uygulayıcı, eğitimci, uzman ve yönetici tarafından “İlkokul Programı Değerlendirme Semineri”nde de incelenmiş, bazı değişiklikler yapıldıktan sonra Talim ve Terbiye Kurulu’nun onayına sunulmuş ve 1 Temmuz 1968 gün ve 171 sayılı kararla “1968 İlkokul Programı” olarak kabul edilmiştir (Varış,1996).

1968 programı, ünite ve konuların işlenmesinde hazırlık, planlama, ünite ve küme çalışması, araştırma, inceleme, kendi kendine öğrenme, tartışma ve değerlendirme gibi yenilikleri eğitim sistemine taşınması bakımından önemli olmasına rağmen, uygulama sonuçlarının yeterince iyi değerlendirilip, yeniden düzenlenmesi ve modernize edilmemesinden dolayı başarısızlığa uğramıştır. 1968 programı; normal, çift öğretim yapan ve birleştirilmiş sınıflarda faaliyette bulunan okullarda uygulanırken ortak bir anlayışa varmak, kullanılacak yöntem ve tekniklerde görüş birliğini sağlamak, uygulamaları kolaylaştırmak ve böylece verimi artırmak amacıyla hazırlanmıştır(Gözütok,2003).

Programın esasları şöyle belirtilmiştir:

Eğitim, öğretim çalışmalarında öğretmen, okul, program, kitap, ders araçları ve bütün ders araçları ve bütün eğitim teşkilatı, genç kuşakların daha iyi yetiştirilmelerinde başlıca unsurlardır. Bu unsurlar, ancak çocukların bedeni, zihni ve sosyal alanlardaki istidat ve kabiliyetlerine göre ele alındığı zaman yararlı olabilir. O halde okulda yapılacak iş, çocuğu millî ülkülere uygun nitelikte eğitmek, her çocuğa

gücünün yettiği nispette gerekli bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları kazandırmak; özellikle inceleme, araştırma, bilimsel düşünme ve öğrenme yollarını kavratmak; öğrendiklerini yeni durumlara uygulama gücünü geliştirmek, çevresine uyumunu ve etkili bir şekilde yaşamasını sağlamaktır. Bu bakımdan; çocuğa gereksiz bilgiler vermek yerine, kendi kendine etkin olması sağlanmalı ve ona gerekli rehberlik yapılmak suretiyle eğitim amaçlarına uygun davranışların kazandırılmasına çalışılmalıdır (MEB;1968).

1968 programı oldukça uzun bir deneme devresinden ve bu devrin sonunda yapılan değerlendirmelerden sonra 1968-1969 öğretim yılında uygulamaya konmuştur. 1968 Programı uygulamaya konduğu günden bu güne sürekli geliştirilmeye çalışılmış ve uygulamada meydana gelen aksaklıklar üzerinde çalışılarak gerekli önlemler alınmıştır(Gözütok,2003).

1968 İlkokul Programı İlkokullar Haftalık Dersler ve Dağıtım Çizelgeleri

Sıra		SINIFLAR				
No	DERSLER					
		1	2	3	4	5
1	TÜRKÇE	10	10	10	6	6
2	MATEMATİK	5	5	5	4	4
3	FEN BİLGİSİ	-	-	-	4	4
4	SOSYAL BİLGİLER	-	-	-	3	3
5	HAYAT BİLGİSİ	5	5	5	-	-
6	DİN KÜLTÜR VE AHL.BİLG.	-	-	-	2	2
7	RESİM – İŞ	1	1	1	2	2
8	MÜZİK	1	1	1	1	1
9	BEDEN EĞİTİMİ	3	3	3	3	3
	TOPLAM	25	25	25	25	25

Şekil: 11 (M.E.B.,1968 İlkokul Programı,s:268).

1983 İlköğretim Programı

1980'li yıllarda program geliştirme çalışmalarının tekrar ağırlık kazandığı görülmektedir. Program geliştirmede sürekliliğin ve standartlaşmanın sağlanması yönünde bazı çalışmalar yapılmıştır. X. Millî Eğitim Şûrası'nda; millî eğitim sistemi, bu sistemin bütünlüğü içinde eğitim programları ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar konusunda önemli kararlar alınmıştır. Herkese imkân eşitliği sağlanması, zenginleştirilmiş programların oluşturulması, örgün ve yaygın eğitim ile genel ve meslekî teknik eğitim arasında süregelen yapay ayrımın giderilmesi konularında çalışmalar yapılmıştır (Özalp,1999).

Millî Eğitim Bakanlığı(MEB) 1982 yılında bir program geliştirme modeli oluşturmak ve bundan sonra hazırlanacak ve geliştirilecek tüm programların bu modele uygun olarak yapılmasını sağlamak amacıyla üniversitelerdeki bilim adamlarıyla işbirliği içerisinde yeni bir program modeli oluşturmuştur. Millî Eğitim için geliştirilen model 26.05.1983 gün ve 86 sayılı kurul kararı ile kabul edilmiş ve 2142 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu modelde programların hazırlanması ve geliştirilmesi konusunda görev alacak kişiler ile program geliştirme grubunun çalışma esasları belirlenmiş ve her programda genel, ünite ve konu amaçlarının belirlenmesinin, her ünitenin ayrı ayrı davranışlarının tespit edilmesinin gerekli olduğunun altı çizilmiş, programların bir yıllık uygulanmasından sonra değerlendirilmesinin yapılarak, değerlendirme sonuçlarına göre programların geliştirilmesi karara bağlanmıştır. Model iki ana bölümden oluşturulmuştur. İlk bölümde Atatürk'ün, eğitimin önemine ve eğitim ortamının gerçeğe yakın olarak oluşturulmasına ilişkin fikirleri, Millî eğitimin genel amaçları, okul düzeyi ve türü ile ilgili amaçlar, eğitim-öğretim ilkeleri, uygulama yöntem ve

teknikleri, ikinci bölümde ise dersin ilgili okul düzeyine ve sunulacağı sınıfa göre amaçları, ünite veya konulara göre alt amaçları, her ünite veya konuda kazandırılacak davranışlarla beraber dersi uygulama ve değerlendirme yöntemleri yer almıştır (Yıldırım, 1994.). Bu model 14.2.1984 gün ve 16 sayılı Talim ve terbiye Kurulu kararı ile yeniden belirlenerek “amaç”, “davranış”, “işleyiş” ve “değerlendirme” boyutları içinde programların derslere göre hazırlanması esasını getirmiştir. Ancak kararda, bu model konusunda bağlayıcı bir karar bulunmaması nedeniyle bazı programlar farklı modellerle hazırlanarak geliştirilmiştir. Böylelikle ders programlarının geliştirilmesinde bir standartlaşma yerine çeşitliliğe doğru gidilmiştir(Demirel,1992).

1991 İlköğretim Matematik Programı

Eğitim, insanda arzu edilen davranışların planlı faaliyetlerle meydana getirilmesi sürecidir. Bu davranışlar, okul içinde ve dışında olmak üzere çeşitli etkinliklerle kazandırılır. Okuldaki çalışmalar mutlaka planlıdır.

İstenilen davranışların tamamı amaçları oluşturur.İlköğretimin amaçları, Anayasamızda ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda tespit edilmiştir. İlköğretimdeki matematik dersinin amaçları ile söz konusu öğretim düzeyinin hedefleri arasında paralellik kurulmuş ve program oluşturulmuştur. İlköğretimin amaçları genel ifadelerden ibarettir.

Amaçların ölçülebilir hale getirilmeleri, davranış cinsinden ifade edilmelerini gerektirir. Davranışlar, ilgili amacı oluşturan öğelerdir. Bu programda matematiğin ilköğretimdeki genel amaçları ile tutarlı olarak her sınıftaki hedefleri ve bunları tanımlayan davranışlar ayrı ayrı yazılmıştır.1991 İlköğretim matematik ders programı Talim ve Terbiye Kurulunun 19.11.1990 gün ve 153 sayılı kararı ile kabul edilmiştir(1991 İlköğretim matematik ders programı)

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığının 1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983 ve 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarını ele alıp hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınama durumları incelenmeye çalışılmıştır.

PROBLEM CÜMLESİ

1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983, 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programları, programın öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun mudur?

ALT PROBLEMLER

1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983, 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programları, programın öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine göre;

1. Hedef ve davranışlar açısından uygun mudur?
2. İçerik açısından uygun mudur?
3. Eğitim durumları açısından uygun mudur?
4. Sınama durumları açısından uygun mudur?

ÖNEM

Nasıl ki her toplum sürekli olarak değişen bir bünyeye sahipse, eğitim programları da toplumun bu değişikliklerine uyacak ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek bir yapıya sahip olmalıdır. En iyi şartlarda hazırlanan programlarda bile belli bir süre sonra değişiklikler yapma isteği ortaya çıkmaktadır. Zaman içerisinde programlarda bazı değişikliklerin yapılması ideal program ulaşabilmenin bir yoludur(Karagözoğlu,1967).

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde hareket edilen noktada önem, 1948-1991 yılları arasındaki ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarının incelemeye alınarak “varolan durumun” saptanmasıdır. Araştırma, ders programlarındaki değişimler ve gelişmeler üzerine çalışma yapanlara kaynak teşkil etme açısından fayda sağlayacaktır. Ayrıca “Matematik Eğitimi” veren bölümlerde matematik eğitimi programlarının geliştirilmesi konusunda program geliştirme öğelerinin değerlendirilmesi açısından da belli bir temel oluşturmayı öngörmesiyle de bilimsel bir önem taşımaktadır.

SAYILTILAR

Araştırmada dokümanlardan elde edilen verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

SINIRLILIKLAR

Araştırma, 1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983, 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarının program öğeleri olan;

- hedef ve davranışlar,
- içerik,
- eğitim durumları,
- sinama durumları aşamaları ile sınırlı tutulmuştur.

TANIMLAR

Eğitim: Ferdin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir(Ertürk,1982).

Hedef: Bir öğrencinin planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan özellik(Ertürk,1982).

Davranış: En genel anlamda, “organizmanın bir uyarıcı karşısında eylemde bulunması”(Sönmez,1995).

İçerik: Kendi içinde değer taşıması ve etkinlikle kullanılması gereken sosyo-kültürel doku, bireyin psikolojik özellikleri, bilgi kategorilerinin dengeli bir şekilde dağılımı göz önünde bulundurularak seçilen ve hedeflere ulaşmak için araç olarak işlev gören bilgi bütünü(Varış,1978).

Eğitim Durumu: Öğrenci ve öğretmenin öğrenme öğretme sürecinde gerçekleştirdiği tüm etkinliklerdir(Erden,1995).

Sınama Durumu: Öğrencide gözlemeye karar verdiğimiz doğrudan ve dolaylı davranışları, onun kazanıp kazanmadığını, kazandıysa ne ölçüde kazandığını, kazanmadıysa niçin kazanmadığını, kazanabilmesi için eğitim sisteminde nelerin yapılması gerektiğini belirleme(Sönmez,1995).

Program Geliştirme:Eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir(Erden,1995).

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun, çocuklar ve gençler ve yetişkinler için sağladığı, Milli Eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye girer(Varış,1988).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan literatür taraması sonucu ilköğretim ders programları ve ders programlarının değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalara yer verilmiştir.Bu araştırmalar:

Şeker,(1993) “İlköğretim okulu programlarının amaca hizmet etme derecesi”adlı araştırmasında öğrencilere kazandırılmak istenen amaçların beklenen sonucu verebilecek şekilde organize edilip edilmediğini, program uygulamasında karşılaşılan sorunların neler olduğunu; genel amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını; ilk ve orta kısım programlarında ne derece bir bütünlük olduğunu, ortaya çıkarmayı amaçlamıştır(Şeker,1993).

Turgut’un “Cumhuriyet dönemi ilk ve orta öğretim programları ve bu programlardan alınan öğrenim belgelerinin değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, cumhuriyet dönemi ilkokul, ortaokul, genel lise ve ilk öğretmen okulları programlarında ne gibi değişme ve gelişmelerin olduğunu incelenmiş ve bu programlardan alınan öğrenim belgelerinin değerleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, Cumhuriyet döneminde eğitim hedeflerinin geliştirilmesinde önemli girişimlerde bulunulduğu, ancak dersler düzeyinde yeterli dengelerin sağlanamadığı, toplum-birey ve konu içerikleri arasında tam bir dengenin kurulamadığı vurgulanmıştır. Araştırma konusu okulların 1913-1992 dönemine ait haftalık ders çizelgeleri bu çalışmanın önemli bir bölümünü oluşturmuş, eğitim hedeflerine ulaşmada hangi derslerin ne derecede

okutulduğu gösterilmiş, programların özü ve yönelimleri yansıtmıştır(Turgut, 1992).

Merdal'ın "Türkiye'de şehir ilk öğretmen okullarında 1924-1973 yılları arasında uygulanan ders programlarının incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, 1924-1973 yılları arasında ilk öğretmen okullarında uygulanan müfredat programlarında ne gibi değişikliklerin olduğu, muhteva ve amaç bakımından değerlendirilmiştir. Araştırmada 1924-1932 tarihleri arasında ilk öğretmen okullarında uygulanan programlarda yer alan fen, sosyal bilgiler, meslek, genel kültür, iş ve sanat, beden eğitimi, yabancı dil dersleri hem ders isimleri açısından hem de derslerin amaçlar açısından incelenmiştir. Daha sonra aynı şekilde 1932-1973 tarihleri arasındaki dersler de isim ve amaç yönünden değerlendirilmiştir(Merdal,1992).

Öztürk'ün "1908-1928 arası orta öğretim(idadi-sultani) müfredat programlarının değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde eğitim öğretim programlarının belirlenmesinde ve düzenlenmesinde toplumun ihtiyaçlarından, isteklerinden ve sosyal yapı gereğinden ziyade mevcut siyasi idarenin tahakkümü ile Batı eğitim ve öğretim programlarından esinlenerek yapılanmaya gidildiği, Batının her sahada olduğu gibi eğitim konusunda da tek model olarak alındığı tespit edilmiştir(Öztürk,1993).

Arslan'ın "Türkiye'de Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Programı Geliştirme Çabaları" adlı makalesinde Cumhuriyetin birinci yılından başlayarak 1948-1960-1961-1973-1980-1984-1990-1993 yıllarındaki değişme ve gelişmeler vurgulanmıştır. Ayrıca makalede Cumhuriyetten beri program geliştirme çabalarının düzenli şekilde yürütülmediği, ülkemizde program geliştirmenin uzun yıllar uygulanmakta olan programlardan bazı konuların çıkarılması veya eklenmesi şeklinde anlaşıldığı belirtilmiştir. Şimdilerde ise bu konuda uygulamaya konulan programların klasik anlayıştan ziyade çağdaş programlara gidilmesinin sevindirici olduğu ifade edilmiştir(Arslan,1995).

Doğan'ın "Orta Öğretim Programları Üzerine Bir Deneme" adlı Çalışmasında, orta öğretim için saptanmış amaçların Türk toplumunun ve bu toplumu meydana getiren fertlerin ihtiyaç ve özellikleri yeteri kadar

araştırılmadan geliştirildiğini, tespit edilen amaçlarla programlara alınan muhteva arasında çok zayıf bir ilişkinin olduğunu, toplumun sürekli ihtiyaçlarının değişmesine rağmen muhteva ve programlarda herhangi bir değişikliğin olmadığını psikoloji, sosyoloji ve diğer sosyal bilimler alanlarındaki gelişmelerin programlara yansıtılmadığını, bugünkü okullardaki okutulan derslerin gruplama şeklinin 19.asrın üniversite disiplin anlayışına dayandığını ve orta öğretim programlarındaki konuların birbirinden kopuk olduğu gibi birçok konu vurgulanmıştır(Doğan,1970).

BÖLÜM II

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığının 1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983, 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programlarını ele alıp, bu programları hedef ve davranışlar, içerik, eğitim ve sınama durumları yönünden incelenmesinden oluşmaktadır. Program değerlendirme modelleri büyük ölçüde program geliştirme yaklaşımına göre farklılık göstermektedir. Program geliştirmedeki çeşitlilik nedeniyle program değerlendirme içinde tek bir model önermek mümkün değildir. Program değerlendirme araştırmalarında araştırmacılar, kendi amaç ve koşullarına en uygun modeli seçebilir yada bu modellerden yararlanarak yeni bir model geliştirebilirler(Erden,1998). Programdaki olası aksaklıkları saptamak amacıyla sistemin tüm öğelerinin tek tek analiz edilmesi gerekir. Bu nedenle çalışmada araştırma kapsamındaki programların değerlendirilmesine yönelik problemleri belirlerken, programın öğelerinin etkililiğine ilişkin temel eksiklik ve aksaklıklar nelerdir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu soruyu yanıtlamak için ise programın öğelerinin tek tek incelenmesi gerekmektedir. Bu tür değerlendirmede kısaca öğelere dönük değerlendirme olarak adlandırılmaktadır (Erden,1998).

Araştırma tarihsel bir boyutu içerdiği için *ürüne ve erişiyeye bakarak değerlendirme* olanağı bulunmamaktadır. Bunun için araştırma bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel araştırma modeliyle yapılmıştır. Bu nedenle önce literatür ve belge taramaları ve analizleri yapılmış, daha sonra bunlar betimsel analiz modeline uygun olarak raporlaştırılmıştır. Bunun için araştırma yöntemi olarak Survey (Betimleme) yöntemi kullanılmıştır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini ilköğretim matematik ders programları oluşturmaktadır. Örneklemini 1948, 1962 İlkokul Program Taslağı, 1968, 1983 ve 1991 yılları ilköğretim 5.sınıf matematik ders programları oluşturmaktadır.

VERİLER VE TOPLANMASI

Araştırmada literatür taraması yapılarak program değerlendirme ilkeleri belirlenmiş, belirlenen ilkeler eğitim programları ve öğretimi alanında uzman kanısına sunularak program değerlendirme ile ilgili ölçütler takımı oluşturulmuştur.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada program değerlendirme ölçütleri saptanmış, incelenen programlardan elde edilen veriler Evet-Hayır şeklinde sınıflandırılarak tablolar oluşturulmuştur.

BÖLÜM III

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

ALT PROBLEMLERLE İLGİLİ BULGULAR

Alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumlar her araştırma kapsamında belirtilen yıllar temel alınarak incelenen her yıl için ayrı ayrı verilmiştir.

3.1.1948 İLKOKUL DERS PROGRAMININ İNCELENMESİ

3.1.1.1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının hedef ve davranışlar açısından incelenmesi

3.1.2.1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının içerik açısından incelenmesi

3.1.3. 1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının eğitim durumları açısından incelenmesi

3.1.4.1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının sınav durumları açısından incelenmesi

3.1.5.1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programı hakkında genel bulgular ve yorum

3.2.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞININ İNCELENMESİ

3.2.1.1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programının hedef ve davranışlar açısından incelenmesi

3.2.2.1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programının içerik açısından incelenmesi

3.2.3.1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programının eğitim durumları açısından incelenmesi

3.2.4.1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programının sinama durumları açısından incelenmesi

3.2.5.1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programı hakkında genel bulgular ve yorum.

3.3.1968 İLKOKUL DERS PROGRAMININ İNCELENMESİ

3.3.1. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının hedef ve davranışlar açısından incelenmesi

3.3.2. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının içerik açısından incelenmesi

3.3.3. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının eğitim durumları açısından incelenmesi

3.3.4. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının sinama durumları açısından incelenmesi

3.3.5. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programı hakkında genel bulgular ve yorum

3.4.1983 İLKOKUL PROGRAMININ İNCELENMESİ

3.4.1. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının hedef ve davranışlar açısından incelenmesi

3.4.2. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının içerik açısından incelenmesi

3.4.3. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının eğitim durumları açısından incelenmesi

3.4.4. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının sınama durumları açısından incelenmesi

3.4.5. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programı hakkında genel bulgular ve yorum

3.5.1991 İLKÖĞRETİM PROGRAMININ İNCELENMESİ

3.5.1. 1991 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının hedef ve davranışlar açısından incelenmesi

3.5.2. 1991 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının içerik açısından incelenmesi

3.5.3. 1991 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının eğitim durumları açısından incelenmesi

3.5.4. 1991 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının sınama durumları açısından incelenmesi

3.5.5. 1991 İlkokul 5.sınıf matematik ders programı hakkında genel bulgular ve yorum

3.1.1948 İLKOKUL PROGRAMININ İNCELENMESİ

1948 İlkokul Programında Milli Eğitimin Amaçları;

1. Toplumsal bakımdan,
2. Kişisel Bakımdan,
3. İnsanlık münasebetleri bakımından,
4. Ekonomik hayat bakımından, başlıkları altında ele alınmış ve maddeler halinde amaçları belirtilmiştir. Örnek:

Milli eğitimin amaçları, yetişecek çocuğun;

1. Toplumsal bakımdan;
 - a. Türk milletinin bir evladı olmanın şerefini duyar ve sorumluluğunu kavrar.
 - b. Şerefli Türk tarihinin değerlerini korur.
 - c. Milli kaynakları korur(1948 İlkokul Programı,s:1).
2. Kişisel bakımdan;
 - a. Ana dilini doğru olarak konuşur, okur ve yazar.
 - b. Kendisinin ve etrafındakilerin sağlığını korur.
 - c. Sportlara ve diğer temiz eğlencelere katılır ve bunları seyretmekten zevk alır(1948 İlkokul Programı,s:1).
3. İnsanlık münasebetleri bakımından;
 - a. Başkalarıyla birlikte çalışıp oynayabilir,

- b. Sözüne güvenilir,
- c. Davranışlarında toplumsal nezaket kurallarına uyar(1948 İlkokul Programı,s:2).

4. Ekonomik hayat bakımından(Üretmen olarak):

- a. Çalışmanın zevkini duyar.
- b. İş üzerindeki kudretini geliştirerek devam ettirir.
- c. Yeteneklerine uygun işi seçebilir, mesleğinde başarılı olabilir(yoğaltman olarak)(1948 İlkokul Programı,s:2).

Genel amaçlara bakıldığında milli, insani, kültürel, ekonomik ve demokratik gelişmelerin göz önünde tutulmuş olduğu gözlenmektedir. Bu amaçların sadece ilköğretimde kazandırılmayacağı programda belirtilmiştir: *“Bu amaçlardaki esaslardan bazılarının gerçekleştirilmesi işi, ilkokuldan daha ileri eğitim kurumlarının alanına girmekle beraber ilkokulda öğrenciler hemen hemen bütün amaçların elde edilmesine yarayacak küçük tecrübeleri yaşama fırsatını bulacaklardır”*(1948 ilkokul programı,s:2).

Programda ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri 17 madde halinde yazılarak açıklanmıştır:

1. İlkokul milli bir eğitim kurumudur.
2. İlkokul gerçek bir topluluktur.
3. Okul, çocuğa geniş ölçüde etkinlik, iş ve yaratma imkanları sağlayan canlı bir çevre olmalıdır.
4. Okulda pratik bilgilere ve beceriklere önem verilmelidir.
5. İlkokul öğrencilerine kazandırılacak bilgi ve beceriklerin sağlam ve köklü olabilmesi için çocuklara çalışma yerleri hazırlanmalı, buraları çalışma araçlarıyla donatılmalıdır.

6. İlkokulların bütün çalışmalarında tutum, milli kaynakları koruma ve ulusal ekonomi kavrayış ve duyuşu önemli bir yer tutmalıdır ve diğerleri(1948 ilkokul programı,s:10).

Programda “Birleştirilmiş Sınıfların İdaresiyle İlgili Esaslar” başlığı altında birleştirilmiş sınıfların çalışmaları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır(1948 ilkokul programı,s:10). 1948 Programının sonunda “Eğitim ve Öğretim Sırasında İlkokulun Faydalanacağı Araç ve Gereçler” başlığı altında;

- ___ Bu araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar,
- ___ Ders araçlarının kullanılması,
- ___ Eğitim ve öğretim araçlarının sınıflandırılması yapılmıştır.

Araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar:

1. Hayat okulu olmak mecburiyetinde bulunan ilkokul; ziyaretler, gezintiler ve seyahatlerle ders araçlarına yerinde, her şeyin doğal çevresi içinde ve zamanında incelettirmesi,
2. Faydalanılacak aracın, hayatın ve tabiatın bir modeli olması,
3. Öğrencilerin düzeylerine uygun olması,
4. İnsan elini tamamlayıcı olması,
5. Öğrencilerin kullanabileceği,
6. Konuların öğrenilmesine yardımcı olması,
7. Sağlam, ucuz ve kullanışlı olmasına dikkat edilmesi gereği açıklanmıştır (1948 ilkokul programı, s:300).

Ders araçlarının kullanılmasında :

1. Her aracın, maksada yardımı nispetinde değeri olduğunu, mümkün olduğu kadar çok araca başvurmanın bir amaç olmadığı, en mükemmel araçların bile öğretmen kişiliğinin ve öğrenci emeğinin yerini tutmadığı
2. Bir problemin açıklanması için nelere ve nasıl başvurulacağının çocuğa öğretilmesi,
3. Okul içinde bulundurulacak bütün araçların tertipli, kolayca erişilecek bir yerde, el altında bulundurulması gerektiği,
4. Araçların iyi kullanılmasına ve zarar görmeden saklanmasına dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir(1948 ilkokul programı,s:301).

Ayrıca programda eğitim ve öğretim araçlarının;

1. Hayatın kendisi,
2. Okula getirilen hayat,
3. Yardımcı araçlar,
4. Uzmanlar veya işten anlayanlar,
5. İnsan organlarını tamamlayan araçlar şeklinde sınıflandırılması yapılmıştır (1948 ilkokul programı,s:302).

Matematik dersinin araç listesi de;

1. Hesap gereçleri,
2. Kabarcıklı düzeç,
3. Duvarcı düzeci,
4. Şahıs,
5. Vetetler,
6. Geometri modelleri (Tahtadan veya mukavvadan okulda yapılabilir) olarak verilmiştir (1948 ilkokul programı, s:307).

Her okulda öğrencilere okuma alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak amacıyla sınıf ve okul kitaplıklarının kurulması gerektiğinden bahsedilmiş, sınıf ve okul kitaplıklarının nasıl kurulacağı, buralarda uyulması gereken noktalar "Sınıf ve Okul Kitaplıkları" başlıkta 11 madde halinde açıklanmıştır:

1. Okul kitaplıklarına sınıf kitaplıkları kurulmasından başlamak lazımdır.
2. Öğrenci kitaplıklarına alınacak kitaplıklar dikkatle seçilmelidir (1948 İlkokul Program, s:311).

İlkokulun çalışma yollarını, ilkelerini ve metodunu halka anlatmak ve benimsetmek, öğrenci velilerine çocuklarının nasıl çalıştıklarını ve ilerlediklerini göstermek, öğrencilere bir yıllık işlerinin bilançosunu yaptırmak ve karşılaştırma imkanları vermek amacıyla çocukların bir ders yılı içinde çeşitli derslerde veya okul işbirliği içinde meydana getirdikleri eserleri o ders yılı sonunda gösterime sunmak amacıyla "Okul ve Sınıf Sergilerini" kurulması amaçlanmış, "Okul ve Sınıf Sergileri" adlı başlıkta nasıl kurulacağı açıklanmıştır (1948 İlkokul Program, s:314).

3.1.1.1948 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ HEDEF VE DAVRANIŞLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

S.NO	HEDEFLER	1948 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?	X	
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?	X	
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		X
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?	X	
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?		X
6.	Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?		X
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?		X
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?	X	
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?	X	
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		X
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		X

1. Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?

Eğitim programının birinci ögesi hedeflerdir. Hedefler, yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özellikleri belirten ifadelerdir(Ertürk,1972). Genel hedefler, toplumun eğitim faaliyetlerine yön verirler, eğitim faaliyetlerinin sonucunu belirtirler, ancak açık-seçik tanımlamazlar. Bu nedenle genel hedefler doğrudan gözlenemez ve değerlendirilemez. Özel hedefler ise, programın genel hedefleri doğrultusunda, genellikle bir disiplin yada çalışma alanı ile ilgili öğretim programlarını yönlendirmek amacıyla hazırlanır. Genel ve özel hedefler nasıl ifade edilirse edilsin eğitim programlarının temel taşlarıdır(Erden,1995).

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi aritmetik ve geometri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. 1948 ilkokul programında aritmetik dersinin genel amaçları 7 madde halinde açıklanmıştır. Genel amaçlar:

- 1.Çocuğa sayı ve işlem kavramlarını kazandırmak;
- 2.Onda, aritmetik bilgisini hayattaki gerçek şartlara uygulama yetisini geliştirmek;
- 3.Çocuğa aritmetik dilini kullanma alışkanlığını kazandırmak;
- 4.İşlemlerde çabukluk ve doğruluk sağlamak ve diğerleri(1948 İlkokul Programı, s:177).

Aritmetik dersinin genel amaçlarına ulaşmasına yardım edecek özel amaçlarda 8 madde halinde açıklanmıştır. Amaçlar:

- 1.Sayıların, günlük yaşama faaliyeti, ticaret ve endüstri dünyası içindeki fonksiyonunu çocuklara kavratmak ve onların bu husustaki ilgilerini artırmak;
- 2.Çocuklara aritmetik terim ve deyimlerini doğru bir şekilde, sözlü ve yazılı ifadede kolaylıkla kullanma alışkanlığını kazanmak;
- 3.İşlemlerde sağlama ve sonuçların akla yakın olup olmadığını muhakeme etme alışkanlığını çocuklarda geliştirmek ve diğerleri(1948 İlkokul Programı,s:199).

2. Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?

Her konu alanı; muhtevası, yöntemi ve ön-şart olarak gerektirdiği tutumlar ile bireyin yetişmesine katkıda bulunabilecek ve onu toplum içinde daha etkili ve verimli yaşama bakımından güçlü kılacak aletlerdir(Ertürk,1972). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmıştır.

Konu: Sayıları kavratmak ve yazdırmak:

1.Milyara kadar olan sayıları okutmak ve yazdırmak, sayıları çözümlemek.

2.Elliye kadar Roma rakamlarını okutmak ve yazdırmak. C, D ve M'nin değerlerini öğretmek(1948 İlkokul Programı,s:200).

Konu:İşlemler:

1.Tam sayılarla ilgili dört işlem üzerinde çeşitli problemler çözdürmek ve alıştırmalar yaptırmak;

2.Ondalık kesirlerin toplamasını ve çıkarmasını kuvvetlendirmek, çarpmasını ve bölmesini öğretmek ve bu işlemlerle gerçek problemler çözdürmek ve alıştırmalar yaptırmak(1948 İlkokul Programı,s:200).

3. Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?

Hedefler kapsamlı ve aynı zamanda sınırlı olmalıdır. Yani hedefler bir tek davranışı değil, davranışlar grubunu ifade ederken, diğer yandan da tek bir özellik göstermelidir(Demirel,2003). 1948 ilkokul 5. sınıf aritmetik dersinin hedeflerinde kapsamlı ve sınırlılık ilkesi söz konusu değildir. Örnek:

Hedef: Öğrencilerin gündelik yaşayışlarında ve diğer derslerinde rastladıkları istatistik, grafik, tarife, plan, diyagram vesaire gibi sayı anlamı taşıyan araçları yorumlamalarına bunları kullanmalarına ve gerektikçe bu çeşit araçları yapabilmelerine yardım etmek (1948 İlkokul programı s:199). Hedef cümlesi incelendiğinde hedef cümlesinin sınırlı olmadığı görülmektedir. Şöyle ki:

-Öğrencilerin gündelik yaşayışlarında ve diğer derslerinde rastladıkları istatistik, grafik, tarife, plan, diyagram vesaire sayı anlamı taşıyan araçları yorumlamak; ayrı bir öğrenme ürününü;

-Bunları kullanmak; ayrı bir öğrenme ürününü ;

-Gerektikçe bu çeşit araçları yapabilmelerine yardım etmek; ayrı bir öğrenme ürününü dile getirmektedir.

Konu: Ölçüler

Önceki sınıflarda öğrenilen ölçüleri tekrarlamak ve yeniden metre karenin ve litrenin askatlarını, ar, hektar, metreküp ve askatlarını öğretmek;(1948 İlkokul Programı,s:201). Hedef cümlesi de kapsamlı ve sınırlı değildir. Çünkü;

“Önceki sınıflarda öğrenilen ölçüler” derken neleri kapsadığı, hangi konuları içerdiği tam olarak belirtilmediği için kapsamlı değildir.

-Metrekarenin askatlarını öğretmek; ayrı bir öğrenme ürününü,

-Litrenin askatlarını öğretmek; ayrı bir öğrenme ürününü,

-Ar ve hektarı öğretmek; ayrı bir öğrenme ürününü,

-Metreküp ve askatlarını öğretmek; ayrı bir öğrenme ürününü dile getirmektedir.

4. Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?

Hedefler hangi alanla ilgili yazılıyorsa, o alanın nitelik ve basamaklarına uygun olmalıdır. Bilişsel özellikleri ağır basan davranışlar bilişsel alana, devinişsel özellikleri ağır basan davranışlar devinişsel alana, duyuşsal özellikleri ağır basan davranışlar duyuşsal alana giren hedef ifadeleriyle belirtilmelidir(Sönmez,2001). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında, hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygundur ama hedeflerin taksonomik sınıflandırılması yapılmamıştır. Genel olarak hedef cümleleri incelendiğinde ifadelerde zihinsel süreçlere ilişkin boyutun ağır bastığı görülmektedir. Örnek:

Konu:İşlemler

-Tam sayılarla ilgili dört işlem üzerinde çeşitli problemler çözdürmek ve alıştırmalar yaptırmak;

-Ondalık kesirlerin toplamasını ve çıkarmasını kuvvetlendirmek, çarpmasını ve bölmesini öğretmek ve bu işlemlerle gerçek problemler çözdürmek ve alıştırmalar yaptırmak;(1948 İlkokul Programı, s:200).

5. Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?

Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, ilgililik, farkındalık, hoşgörülük,” gibi sözcüklerden biri bulunmalıdır. Eğitimde bireyde güç, yetenek, beceri gibi kapasitelerin varlığını kabul ettiğimizden onları geliştirmeye karar veriyoruz. Bu nedenle hedef cümlelerin sonunda başka sözcüklere yer verilmemelidir(Sönmez,2001). Örnek:

Konu:İşlemler

-Basit, bayağı ve ondalık kesirler arasında karşılaştırma yapmak;(1948 İlkokul Programı, s:200).

Konu:Ölçüler

-Önceki sınıflarda öğrenilen ölçüleri tekrarlamak ve yeniden metre karenin ve litrenin askatlarını, ar, hektar, metreküp ve askatlarını öğretmek;(1948 İlkokul Programı,s:201). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedef cümleleri hedef yazma ilkelerine uygun değildir.

6. Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?

Hedef cümleleri öğretim süreci sonunda öğrenciye kazandırılması istenilen özellikleri açıkça ifade etmeli ve yeterince genel olmalıdır. Hedeflerin bu özelliklere sahip olması uygulayıcıların yorumlama hatası yapmalarına engeller. Aksi takdirde programda yer alan ve gerçekleştirilmesi istenilen hedefle çıktı arasında fark olabilir(Erden,1995). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedef cümleleri genel ifade olarak yetersizdir. Açık olarak “ne”istediği belli değildir. Bununla beraber gerçekleştirilebilecek iki hedef yada iki öğrenme ürünü bir cümlede verilmiş böylece hedef cümlesi de uzun olmuştur. Hedef cümleleri sonuç olarak açık ve anlaşılır değildir. Örnek:

Konu:İşlemler;

Ondalık kesirlerin toplamasını ve çıkarmasını kuvvetlendirmek, çarpmasını ve bölmesini öğretmek ve bu işlemlerle gerçek problemler çözdürmek ve alıştırmalar yaptırmak(1948 İlkokul Programı,s:200).

Hedef cümlesi uzundur. Çünkü hedef cümlesi 6 öğrenme ürününü bir arada toplamaktadır. Bunlar;

- Ondalık kesirlerin toplamasını kuvvetlendirmek,
- Ondalık kesirlerin çıkarmasını kuvvetlendirmek,
- Çarpmasını öğretmek,
- Bölmesini öğretmek,
- Problemler çözdürmek,
- Alıştırmalar yaptırmak, şeklindedir. Her biri gerçekleştirilebilecek ayrı birer öğrenme ürünleridir.

Konu :İşlemler

-Ortalama bulmak(1948 İlkokul Programı,s:200). Kısa ve yetersiz bir hedef cümlesidir. Hedef cümlesinde “ne” istenildiği açıkça ifade edilmemiştir.

7. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?

Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek ve öğrenme özelliğini belirtecek nitelikte yazılmalıdır. Çünkü hedefler, öğrenciye kazandırılmak istenen davranış değişikliklerini kapsar. Öğretmenin yapacakları yada okulun görevi hedef olamaz(Sönmez,2001). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmamıştır. Hedefler öğretmenin yapacakları niteliğindedir. Örnek:

Konu:Sayıları kavratmak ve yazdırmak,

1.Milyara kadar olan sayıları okutmak ve yazdırmak, sayıları çözümlemek.

2.Elliye kadar Roma rakamlarını okutmak ve yazdırmak. C, D ve M’ nin değerlerini öğretmek(1948 İlkokul Programı,s:200).

8. Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?

Hedefler birbirini destekler nitelikte olmalıdır. Bir ders için belirlenen hedefler, kendi içinde mantıksal açıdan tutarlı olmalıdır. Ayrıca bir derste belirlenen

hedefler, diğer ders yada derslerdeki hedeflerle çelişir nitelikte olmamalıdır. Bunun yanı sıra, dersin hedefleri sınıfın, sınıfın hedefleri, okulun. okulun hedefleri, milli eğitimin, milli eğitimin hedefleri devletin uzak hedefleriyle kenetli olmalı ve birbirlerini desteklemelidirler(Sönmez,2001). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler birbirini tamamlar niteliktedir. Örnek:

Konu:Sayıları kavratmak ve yazdırmak

1. Mümkün oldukça eşyadan ve şekillerden faydalanarak bayağı kesir ve bu kesirlerin özellikleri hakkında dördüncü sınıfta öğrenilenleri kuvvetlendirmek ve genişletmek.

2.Gene ölçülerden faydalanarak ondalık kesir anlayışını kuvvetlendirmek (1948 İlkokul Programı,s:200).

“Sayıları kavratmak ve yazdırmak”konusunun hedefleri ilkokul 5.sınıf matematik dersinin özel amaçlarıyla, matematik dersinin özel amaçları da matematik dersinin genel amaçlarıyla tutarlıdır. Bu konudaki matematik dersinin özel amacı; “Sayıların, günlük yaşama faaliyeti, ticaret ve endüstri dünyası içindeki fonksiyonunu çocuklara kavratmak ve onların bu husustaki ilgilerini artırmak”(1948 İlkokul Programı,s:199). şeklinde olup matematik dersinin genel amacıyla; -Çocuğa sayı ve işlem kavramlarını kazandırmak; -Onda, aritmetik bilgisini hayattaki gerçek şartlara uygulama yetisini geliştirmek(1948 İlkokul Programı,s:177) tutarlıdır.

9. Bilişsel alanda yazılmış mı?

Bilişsel alan; zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır. Bu alanın alt basamakları *bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmedir*(Demirel,2003). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili hedef cümleleri bilişsel düzeydedir. Örnek:

Konu:Ölçüler;

-Önceki sınıflarda öğrenilen ölçüleri tekrarlamak ve yeniden metre karenin ve litrenin askatlarını, ar, hektar, metre, küp ve askatlarını öğretmek(1948 İlkokul Programı,s:201).

10. Duyuşsal alanda yazılmış mı?

Sevgi, nefret, korku, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alandır. Bu alanda bireyin özellikleri ön plandadır. Duyuşsal alan ise; alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik haline getirme basamaklarından oluşmaktadır(Demirel,2003). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili, duyuşsal alanda hedef cümlesi görülmemektedir.

11. Devinişsel alanda yazılmış mı?

Zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren becerilerin baskın olduğu alandır. Bu alanda beceriler ön plandadır. Devinişsel alanın alt basamakları algılama, kurulma, kılavuzla yapma, mekanikleşme, beceri haline getirme ve yaratmadır (Demirel,2003). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili devinişsel alanda hedef cümlesi görülmemektedir. Matematik dersinde devinişsel alanda hedef davranışlar kazandırmak söz konusu olmasa da Geometri dersinde devinişsel alanda hedef davranışlar belirlenebilir.

**3.1.2.1948 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	İÇERİK	1948 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
2.	Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
3.	Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?	X	
6.	Hayata yakınlık ilkesi var mı?	X	
7.	Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?	X	
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?	X	
9.	Belirtke tablosu var mı?		X

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında konular maddeler halinde belirtilmiş ve açıklanmıştır:

- ___ Çocukta sayı kavramını geliştirmek,
- ___ Çocuklara sayıları kavratmak ve yazdırmak,
- ___ İşlemler,
- ___ Problem çözmek,
- ___ Alıştırma,
- ___ Ölçüler,
- ___ Grafikler,
- ___ Defter tutma,
- ___ İşaretler ve terimler.

Bu konularla ilgili açıklamalar daha çok hangi yöntem ve tekniklerin kullanılacağı konusunda öğretmene rehberlik yapacak niteliktedir.

1. Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?

Matematik dersi ile diğer dersler arasında bağlantı kurulmalıdır. Çünkü; dersler arasında kurulan ilişki öğrenmenin kolay, hızlı ve daha kalıcı olmasını sağlar. 1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile diğer dersler arasındaki bağlantı gözönünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Ölçüler,

Önceki sınıflarda öğrenilen ölçüleri tekrarlamak ve yeniden metre karenin ve litrenin askatlarını, ar, hektar, metre, küp ve askatlarını öğretmek(1948 İlkokul programı s:201).

İlkokul dördüncü sınıf matematik ders programına baktığımızda ise; Coğrafya dersleriyle yakın ilgisi dolayısıyla metre kare ve kilometre kare hakkında fikir kazandırmak(1948 İlkokul programı s:198).

Konu:Grafikler;

-Birinci sınıfta grafik işi dersane duvarlarına asılı bulunacak olan kız ve erkek öğrenci sayısı, yaş, boy, ağırlık grafiklerinin incelenmesiyle başlayacaktır. Öğrencilerin bu sınıfta hesaplama için kullanacakları şematik resimler, grafik kavrayışını besleyecektir. Bu çalışmalar çocukların

sayı kavramları edinmelerine de büyük ölçüde yardımda bulunur. Bu sınıfta yapılacak grafiklerde canlandırılacak varlıklarla eşya sayısı kadar şekil kullanılacaktır. Bu grafiklerin diğer sınıf öğrencilerinin yardımıyla öğretmen hazırlayacaktır. İkinci sınıftan başlayarak bu iş sınıf öğrencilerinin yardımıyla yapılacaktır. Hayat bilgisi konuları öğrencilere grafik yapmak için fırsatlar hazırlayacaktır(1948 İlkokul Programı,s:185).

Örneğinde görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile Hayat Bilgisi ve diğer dersler arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır.

2. Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?

Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durum öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi ile ilgilidir. Öğrencinin bilişsel, duyuşsal, devinişsel alanla ilgili özellikler ile zihinsel, bedensel gelişimi ve olgunluğu gözönüne alınmalıdır(Sönmez,2001). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyinin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Örnek:

Konu:İşlemler;

-Öğrencilerin seviyelerine uygun zihinden hesap alıştırmalarına devam etmek(1948 İlkokul programı s:200).

Konu:Alıştırma,

Çocuklara, anlayamadıkları, akıl erdiremedikleri işlemleri tekrar tekrar yaptırmak, öğretim amaçlarının tersine olarak, onları manasız birtakım cümleleri, anlaşılmaz işlemleri ezberlemeye sevk etmekten başka bir fayda vermez. Aritmetik öğretiminde alıştırmanın yeri, yukarıda da söylendiği gibi, ancak bazı bilgi ve beceriklerin manaları kavrandıktan ve günlük hayat şartlarına uygulandıktan sonra önem kazanır. İlk sınıflarda soyut sembollerle alıştırmaya yer verilemeyeceği tabiidir. Alıştırmadan, ilk sınıflarda somut şartlardan doğan işlemlerin anlaşılabilir olarak tekrarlanması ve

sınıflar yükseldikçe bunların yavaş yavaş artırılması suretiyle faydalanılmalıdır(1948 İlkokul Programı,s:183).

3. Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?

İçerik, öğrencinin içinde yaşadığı doğal ve toplumsal koşullara göre düzenlenmelidir. Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler coğrafi faktörler göz önünde tutulmalıdır. Görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Problem Çözmek;

Problem konuları, çocuğun kendi tecrübelerinden, ev ve aile, sınıf ve okul hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır (1948 İlkokul Programı s:181).

4. Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

Çocuktaki zihin gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, öğrenci mümkünse ders konusu olan eşya ve nesnelerle doğrudan karşı karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir. Özellikle ilkokul öğrencilerinde, gözle görüp, eliyle tuttuğu gerçek eşyalar daha anlamlıdır. Bu sebeple öğretimde öğrencilere öncelikle somut şeyler öğretilmeli, daha sonra soyuta ulaşılmalıdır. Soyut konuların öğretiminde somut konulardan faydalanılmalıdır. Görsel-işitsel araçlar ve özellikle bilgisayar teknolojisindeki son gelişmeler, bu ilkenin, öğretimin her seviye ve her ders konusunda uygulanmasını büyük ölçüde kolaylaştırmıştır(Ergün ve Özdaş,1997). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrencilere kazandırılacakların somuttan soyuta, yakından uzağa, yalından karmaşığa, bilinenden bilinmeyene doğru bir yol izleneceği belirtilmiştir.

Örnek:

Konu:Çocuklara sayıları kavratmak ve yazdırmak;

Birinci sınıfta öğrencilere, eşya ve şekiller üzerinde sayı saydırmak için fırsatlar hazırlanacaktır. İkinci sınıftan başlayarak sayıların on esası üzerine kuruluşunu kavratmak maksadıyla gerçek veya yalancı paralar ve çeşitli somut araçlardan faydalanılacaktır. Çocuklar dördüncü ve beşinci sınıfa geldikleri zaman sayıların sonsuzluğunu sezmiş olacaklardır(1948 İlkokul programı;s:179).

5. Yakından uzağa ilkesi var mı?

Öğrenciye öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket etmelidir. Bu, sadece yer ve yaşayış açısından değil zaman açısından da böyledir. Yakın zamandan uzağa, yakın aile ve okul çevresinden uzağa, yakın köy-kasaba-bölge-ülke çevresinden uzağa ilkesi birçok derste rahatlıkla kullanılabilir ve bu ilkeye uyma öğrenmenin düzeyini yükseltir(Ergün ve Özdaş,1997). Örnek:

Konu:Problem Çözmek;

Öğrencilere problem çözdürürken öğretmenin şu noktalara dikkat etmesi gerekir:

a) Problem konuları, çocuğun kendi tecrübelerinden, ev ve aile, sınıf ve okul hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır(1948 İlkokul Programı s:181). Görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında yakından uzağa doğru bir sıralama mevcuttur.

6.Hayata yakınlık ilkesi var mı?

Okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay bir ortam olmamalı; hayata yakın, oradaki gerçeklikten uzak olmayan, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmalıdır. Okul öğrencileri hayat için hazırladığına göre, oradaki öğretim de hayatın doğrudan kendisi olmalıdır. Ders konuları, anlatım sırasında verilen örnekler hayatın içinden seçilmelidir. Çocuklara öğretirken kullanılan dil, oluşturulan sosyal ortam vs. gerçek hayata yakın olmalıdır. Teorik olarak öğrenilen bilgilerin pratikte de kullanılmasıdır. Konuların yaşanan hayattan

alınması, öğrencilerin öğrendiği bilgileri hayata atıldığında kullanmasına yardımcı olacaktır(Ergün ve Özdaş,1997). Örnek:

Konu:Defter Tutma;

İkinci devrede öğrencilere kendi hesaplarını, bir evin aylık gelir ve masraflarını, kooperatif ve dükkan hesaplarını bir deftere basit ve pratik bir şekilde kaydetme yolları öğretilcektir(1948 İlkokul programı s:185). Görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hayata yakınlık ilkesi mevcuttur. Hayata dönüklük üzerine vurgu yapılmıştır.

7.Bilinenden bilinmeyene doğru gidilmiş mi?

Sınıfta ders anlatırken, öğrencinin o zamana kadarki bilgi ve tecrübelerinden hareket ederek, yeni bilgi ve tecrübelerin bunlar üzerine kazandırılması çok daha kolay olacaktır. Yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırarak, gerektiğinde eskileri doğrulayarak geliştirmek, öğrencideki bilgi sisteminin çok daha sağlam olmasını sağlayacaktır(Ergün ve Özdaş,1997). Örnek:

Konu:Çocuklara sayıları kavratmak ve yazdırmak;

-Sayıları kavrama işinde saymanın, sayıları gösteren eşya ve şekilleri gözlemenin, sayıları çözümleyip karşılaştırmanın ve bunlar üzerinde çeşitli işlemler yapmanın büyük rolü vardır. Bunun için, her sınıfın aritmetik konularının başında, sayıları kavrama ile ilgili olan bu faaliyetlere önemli bir yer ayrılmıştır(1948 İlkokul Programı,s:179). Görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında bilinenden bilinmeyene doğru bir sıralama mevcuttur.

8. Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?

İçeriğin aşamalı ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde sıralanması gerekmektedir. Böyle yazılmış bir metinde bilginin öğrenilmesi ve hatırlanması daha kolaydır. Bunun için konular anlamlı temel kavram ve ilkelere dayandırılmalı ve bir bütünlük olacak şekilde yapılandırılmalıdır(Sönmez,2001). Örneğin; Dördüncü sınıfta yirmiye kadar olan sayıların Romen rakamları ile öğretimi varken, beşinci

sınıfta elliye kadar olan sayıların öğretimi söz konusudur. Ayrıca matematik ders programı konu sıralamasına bakıldığında;

1.Çocukta sayı kavramını geliştirmek,

2.Çocuklara sayıları kavratmak ve yazdırmak şeklindedir.

Önce çocukta sayı kavramı geliştirilir, sonra çocuklara sayıların kavratımı ve yazımı öğretilir. Sayıların yazma işlemi en son aşamadır.

Konu:Alıştırma;

-Zihinden hesaba, her sınıfta önemli bir yer verilecektir. Bu, gerektikçe yazılı hesabın yerinde kullanılacaktır. İlk sınıflarda öğrenciler, henüz yazılı hesapta yapmasını öğrenmedikleri bazı işlemleri zihinden yapacaklardır. Zihinden hesap, yazılı hesabın arkasında ve onu tamamlayıcı olarak da yer alacaktır. Ancak öğretmenin sayı seçiminde, öğrencilerin seviyelerini hesaba katması şarttır(1948 İlkokul Programı,s:184). Görüldüğü üzere 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında ünite ve konular aşamalı ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde sıralanmıştır.

9. Belirtke tablosu var mı?

Bir eğitim programında yer alan hedef ve hedef davranışlarla, program içeriğinin iki boyutlu bir çizelge üzerinde gösterilmesine Belirtke Tablosu, diğer bir tanımla Hedef-İçerik çizelgesi denilmektedir(Demirel,2003). Belirtke tablosu ile hem öğrenme yaşantılarının seçimi, hem de ölçme aracı için uygun test maddelerinin geliştirilmesi sağlanır. Bu yüzden her konu ile ilgili belirtke tablosu hazırlanmalıdır. 1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun hedef ve davranışlarını gösteren belirtke tablosu yoktur.

**3.1.3.1948 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	EĞİTİM DURUMU	1948 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?	-	-
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?	X	
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?	X	
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?	X	
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?	X	

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında “Eğitim Durumları” ile ilgili bir bölüm yoktur. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi ayrı bir başlık olarak yer almakta ancak; öğrenme-öğretme strateji yöntem ve teknikleri ile ilgili bölüm bulunmamaktadır.

1. Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?

Eğitim durumu dersin hedefleri ile tutarlı olmalıdır. Çünkü; öğrencileri programın merkezinde tutabilmek için hedeflerle tutarlı öğretim etkinliklerinin neler olacağı iyi bir şekilde düşünülmeli ve buna uygun öğrenme etkinliklerine yer verilmelidir. Etkinliklere dayalı bir öğretim yaklaşımı öğrenci açısından da ilginç olacaktır. Tüm bu etkinlikler planlanırken dikkate alınması gereken ilk husus öğrencilere kazandırılacak istenilen davranışlar olmaktadır(Demirel,2003). Programda ayrı bir öge olarak eğitim durumu yer almadığından 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersinin hedeflerinin eğitim durumu ile tutarlılığı belirlenememiştir.

2. Öğrenme-Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?

Öğretimin hedeflerine ulaşabilmesi için öğretmenin uygulaması gereken stratejiler vardır. Strateji; dersin hedeflerine ulaşılmasını sağlayan ve metodun belirlenmesine yön veren genel bir yaklaşımdır. İlgili konunun seçimini konunun kendi içinde analizini ve sentezlemesini ve konunun öğretiminde psikolojik temele göre hangi öğrenme modelinin uygulanacağını belirlemenin kapsar(Sönmez, 2001). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri ile ilgili bir bölüm olmamasına rağmen programın açıklamalar kısmında bu konu ile ilgili ipucu verilmektedir. “Çocuklar okula çeşitli sayı kavramları kazanmış olarak gelirler. Çocukların okul dışında sayı kavramını elde edişlerinde göze çarpan bu kolaylık ve tabiiyet, ilkokul aritmetik öğretim programı ve metodu hazırlamada önemli bir ipucudur”(1948 İlkokul Programı, s:177). “Sadece kitap okumaya ve ders dinlemeye göre yapılmış olan eski sıraları, bugünkü öğretim ve eğitim anlayışına uyarak, öğrencilerin gruplar halinde toplanıp çalışabilmelerine ve türlü öğrenim faaliyetlerine göre tertiplenmeye elverişli ve hareket edilebilir bir hale getirmeye çalışmalıdır(1948 ilkokul programı, s:8).

3. Öğrenme-Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?

Öğrenme-Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları öğrenciye kazandıracak nitelikte olmalıdır. İçerik ona göre düzenlenmelidir. 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve tekniklerinin hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte olup olmadığını ancak programın açıklamalar kısmından anlaşılmaktadır. Yukarıdaki ifadeden anlaşıldığı gibi öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak niteliktedir.

4. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?

Eğitim ortamında istendik davranışların öğrenciye kazandırılmasında pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu önemli değişkenlerdir. Bunun yeri ve zamanı geldikçe öğrenciye uygun biçimde sunulmalıdır. 1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programının hedef davranışları öğrenciye kazandırılırken pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucunun kullanılıp kullanılmadığı ancak konu ile ilgili açıklamalardan anlaşılmaktadır. Örnek:

Konu:Problem Çözmek;

“Öğretmen problemi çözmek için bunun ayrı ayrı safhalarında hangi işlemlere başvuracaklarını çocuklara buldurmalı ve bu işlemleri doğru yapmaları sağlanmalıdır(1948 İlkokul Programı,s:181). Burada öğretmenin işlem basamaklarını öğrenciye buldurtması birtakım ipuçlarıyla olabilir.

5. Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?

Araç-Gereçler ilgili konu alanı ile ilişkili olmalıdır. Hedef-davranışlarla ilgili araç-gereçler sınıfa getirilmeli, yeri ve zamanı geldikçe kullanılmalıdır. Araç-gereçler hedef davranışlarla, içerikle tutarlı, öğrenci düzeyine uygun olmalı; ayrıca bunlar için gerekli ortam sağlanmalıdır(Sönmez;2001). Ayrıca eğitim aracı başarısız olarak kullanıldığı zaman, tüm çalışmaları olumsuz yönde etkilemekte ve eğitimdeki başarı düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir(Büyükkaragöz ve Çivi,1999). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında seçilen araç ve gereçler konu ile ilişkilidir. Örnek;

Konu:Çocuklara sayıları kavratmak ve yazdırmak:

Desteler, paralar ve yüz, bin ve on bin levhaları bu maksada hizmet edecek şekilde kullanılacaktır(1948 ilkokul programı, s:179).

Konu:Çocukta sayı kavramını geliştirmek;

“Kullanılacak her türlü somut eşyalar çocukta sayı kavramının gelişmesine yardımcı olur. Öğretmen, çocuklara çok çeşitli eşya ile çalışma imkan ve fırsatları sağlayarak tecrübelerini genişletmelerine yardım edecektir(1948 İlkokul Programı, s:178).

**3.1.4.1948 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DEĞERLENDİRME	1948 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?		X
2.	Her konunun sonunda sinama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?		X
3.	Hedeflerle tutarlı mı?		X
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?		X
5.	Sorular açık-seçik,kesin ve kolay anlaşılır mı?		X
6.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?		X

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında belirtilen amaçlara “ne kadar” ulaşıldığını gösteren yada öğretimin nasıl değerlendirileceği konusunda ayrı bir bölüm olmamasına karşın, aritmetik dersi için “aritmetik çalışmalarını değerlendirme” başlığı altında özel bir bölüm vardır. Bunun amacının sınıf içi çalışmalarının bu dersin amaçlarıyla ne dereceye kadar beraber yürüdüğünü ve elde edilen sonuçların öğretim ve eğitimde gerçekleşmesi beklenen sonuçlarla uyumluluğunu sık sık kontrol etmek içindir. Aritmetik çalışmalarının değerlendirilmesi 3 noktada toplanır :

1.İşlemlerde yeter derecede becerik kazanılmış mı?(Tam sayılar, bayağı kesirler, ondalık kesirler ve yüzdeler üzerindeki işlemlerde doğruluk ve çabukluk)

2.Matematik kavramları edinilmiş mi?

a.Nicelik anlamı, sayı sistemi, tam sayılar, bayağı kesirler, ondalık kesirler, yüzdeler ve ölçüler kavramları.

b.Aritmetik lügatçesi.

c.Aritmetikle ilgili önemli genel fikirler ve diğerleri.

3.Hayat şartları içinde sayının önemi kavranmış ve bu şartlar içinde sayıyı etkili şekilde kullanma alışkanlığı kazanılmış mı?

a.Grafikleri, kolay istatistikleri ve tarifeleri yorumlama ve kullanma yetisi kazanmak.

b.Günlük hayatın her cephesinde sayının önemini kavramak.

c.Kolay nicelik problemlerinde sağlam hükümler verebilme yetisi kazanmak (1948 İlkokul programı s:187).

Öğretmen sınıf içi çalışmalarını ise;

-Kendi hazırlayacağı çeşitli sorularla sık yoklama yaparak,

-Öğrenciler üzerinde devamlı gözlemlerde bulunup öğrencilerle teker teker ve sınıf halinde konuşmalar yaparak çocukların düşünme ve çalışma tarzlarını kontrol eder.

-Öğrencilerin hesabı günlük hayatlarında kullanıp kullanamadıklarını, onların teker teker veya grup halinde hazırlayacakları çalışma raporlarına ve projelerini inceleyerek anlar. Değerlendirmede amaç:

- 1.Öğrencilerin sınıfta ve tek tek karşılaştıkları zorlukların neler olduğunu anlamak ve dersi buna göre ayarlamak;
- 2.Öğrencilerin verilen bilgileri iyice kavrayıp kavramadıklarını, kendilerine mal edip etmediklerini ve yeni bilgilere hazır olup olmadıklarını anlamak;
- 3.Verilen bilgilerin ne kadar bir zaman içerisinde kavrandığını tespit etmek;
- 4.Öğrencilerin, bireysel ayrılıklarını göz önünde tutarak her birinin kendi kabiliyet ve istidadı nispetinde gelişmesini sağlamak ve öğretimi buna göre ayarlamaktır(1948 İlkokul programı s:188).

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmadığı için, soruların hedeflerle tutarlılığı, Türkçe yazım kurallarına uygunluğu, kapsam geçerliliği, açık ve anlaşılabilirliği tespit edilememektedir. Ancak değerlendirme çalışmaları adı altında ifade edilenlerden anlaşılacağı üzere matematik dersinin değerlendirilmesinin önemi ve değerlendirmenin sınavlarla birlikte öğrenci etkinliklerine de yer verilmesi ifade edilmiştir. Değerlendirme amacı olarak başarı değerlendirmesi yanında izleme amaçlı değerlendirmenin de temele alındığı anlaşılmaktadır.

3.1.5.1948 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ ÖĞELERİ HAKKINDA GENEL BÜLGULAR VE YORUM

1. HEDEF VE DAVRANIŞLAR AÇISINDAN;

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersinin hedefleri yazılmış, hedefler yazıldığı alanın basamağına uygun, birbirinin tamamlar nitelikte bilişsel alan düzeyinde ifade edilmiştir. Ancak hedeflerin hedef yazma ilkelerine uygun olmadığı, duyuşsal ve devinişsel alanda hedeflerin bulunmadığı ve öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte olmadığı saptanmıştır.

Hedef özelliklerinin birey tarafından geliştirilip geliştirilemedikleri ancak bireyin davranışlarına bakılarak anlaşılabilir. Hedefler öğrenci davranışına dönük olarak ifade edilmediği takdirde; istendik davranışları geliştirici eğitim durumlarının ve sınama durumlarının saptanmasına yol gösterici olamazlar. Açık bir sistem olan eğitimde her türlü düzenleme, yenileme, onarma gibi etkinlikler yapılamaz(Sönmez, 1985).

2. İÇERİK AÇISINDAN;

İçerik, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi için yararlanılan bir kaynaktır. İçerik, yaşama alanlarının anlam taşıyan bölümlerinin aktif bir çabayla düzenlenmesidir(Varış, 1978). 1948 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında içerik bölümü program öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun yazılmıştır. Derslerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmış, olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi, öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş, ünite ve konular aşamalı, birbirinin ön koşulu olacak şekilde ön öğrenme ilkelerine uygun olarak yazılmıştır. Ancak; programda belirtke tablosu yoktur.

3.EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN;

1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerin ayrı bir bölüm olarak ele alınmadığı; ancak konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi bulunmaktadır.

Eğitim durumu, öğrenciye istendik davranışlarının kazandırıldığı, yani onun eğitildiği süreçtir. Burada bir ders yada konu alanı için saptanan hedef davranışların her bir öğrenciye nasıl ve hangi yolla kazandırılacağının belirlenmesi gerekmektedir. Eğitim durumu, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun, kazandırılacak istendik davranışı gerçekleştirci nitelik ve nicelikte ipucu, dönüt, düzeltme, pekiştireç, araç-gereç ve öğretim yöntemleri ile desteklenmiş, öğrenci katılmasını sağlayıcı, ekonomik ve diğer yaşantılarla kaynaşık bir yaşantılar zinciri olarak düzenlenmelidir(Sönmez,1985). Bu niteliklere tam uygun eğitim durumlarının saptanmamış olması hedeflere ulaştıracak eğitimsel yaşantıların eksik olduğunu göstermektedir.

4.SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN;

Sınama durumu, hedef ve davranışların gerçekleşip gerçekleşmediğini, gerçekleşti ise ne derece gerçekleştiğini,gerçekleşmedi ise nedenlerini belirlemek ve sistemi bir bütün olarak ele alıp gerekli düzeltme, onarma, yenileme, geliştirme, yeniden kurulup uygulama amacıyla işe koşulabilir. Ayrıca, öğrenci başarısı ve erişisini, öğretmen ve yöneticilerin etkinliğini saptamada da kullanılır(Sönmez, 1985). 1948 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda sınama durumu hazırlanmamıştır. Sınama durumu hazırlanmadığı için soruların hedeflerle tutarlılığı, kapsam geçerliliği saptanamamaktadır.

3.2.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞININ İNCELENMESİ

1962 ilkokul program taslağında programda yapılacak değişiklikler "Programda Yapılacak Değişikliklerin Gerekçesi"adlı başlıkla on iki madde halinde sıralanmıştır.

Örnek:

1. Programlar sabit bir şekle bağlı kalmaktan ziyade daima bir gelişme gösterir. Bu gelişme memleketin ;

a)Sosyal yapısında,

b)Siyasi yapısında,

c) Ekonomik yapısında,

d)Genel olarak bilim ve teknolojiye baş gösteren gelişmelere paralel olmalıdır (1962 İlkokul Program Taslağı, s:7).

Genel olarak daha çok normal sınıflar ve şehir ilkokulları için hazırlanmış bulunan 1948 programının birleştirilmiş sınıflı okullarda ve köy okullarında uygulanmasının bir çok zorlukları ortaya çıkardığını, bu yüzden programın ele alınıp gerekli değişikliklerin yapılması gerektiği anlatılmıştır. Bu taslakta ;

-Program nasıl olmalıdır?

-Eski programın düzeltilmesi gereken kısımları nelerdir? sorularına yanıt aranmıştır. Yeni programdan istenilen ;

-Programın amaçları değerlendirilmeye elverişli objektiflik ve fonksiyonellik göstermeli,

-Ölçme -Değerlendirme sistemi güvenli olmalı,

-Müfredatın yükü azaltılmalı,

-Yeni program esnek çerçeve programı halinde yeniden düzenlenmeli,

-İlköğretimin genel ilkeleriyle derslerin özel amaçları net belirlenmeli, birbirlerine karıştırılmamalı,

-İlköğretim, çocuğun bir vatandaş olarak kişiliğini bir bütün halinde yetiştirmeyi amaç tutan bir eğitim anlayışına dayanmalıdır.

A."Türk Milli Eğitimin Amaçları"

-Toplumsal yönden,

-Kişisel yönden,

-Ekonomik hayat yönünden olmak üzere üç ana başlık ve her başlıkla ilgili alt maddelerden oluşmaktadır.

1-Toplumsal yönden;

a) Atatürk devrimlerine bağlıdır.

b) Kanunlara ve nizamla karşı saygılıdır.

c) Milli kaynakları korur, değerlendirir ve geliştirir (1962 İlkokul Program Taslağı, s:11).

2-Kişisel yönden;

a) Türklük ilkelerini bilir, benimser ve korur. Türkçe'yi doğru olarak konuşur, okur ve yazar.

b) Kendisinin ve çevresinin sağlığını korur ve onları iyileştirmeye çalışır

c) Yurdunu sever, onu tanımaya çalışır (1962 İlkokul Program Taslağı, s:12).

3-Ekonomik yönden;

a) İşe, iş ve meslek ahlakına bağlı ve saygılıdır; verimli çalışmaktan zevk duyar.

b) İşindeki yeterliğini geliştirerek devam ettirir, kendisinin ve çevresinin refahını arttırmaya çalışır (1962 İlkokul Program Taslağı, s:13).

-İlköğretimin de amaçları

I-Kişisel bakımdan

II-İnsanlık münasebetleri bakımdan

III-Ekonomik hayat bakımdan

IV-Toplumsal hayat bakımdan olmak üzere dört ana amaç ve bunların

altında alt amaçlar biçiminde yazılmıştır. Örnek:

Toplumsal hayat bakımından;

1.Şerefli bir tarihe sahip büyük bir milletin evladı olmanın gururunu duyar.

2. Demokrasi ilkelerini kavramaya başlamıştır, bütün münasebetlerinde bu ilkeleri uygulamaya çalışır.

3. Toplumların ilerleme ve yükselmesinde bilim ve tekniğin önemini kavramıştır.

4. Memleketin yakın ve uzak komşu memleketler ve dünya milletleri ile olan münasebetleri hakkında seviyesine uygun bir bilgi kazanmıştır (1962 İlkokul Program Taslağı, s:20).

Türk Milli Eğitimin amaçları ile İlköğretimin amaçlarının gerçekleşmesini sağlayan "*İlkokulun Eğitim ve Öğretim İlkeleri*" de 20 madde halinde açıklanmıştır

1. İlkokul programı, Türk Milli Eğitiminin amaçları ile ilköğretimin amaçlarını kademe kademe gerçekleştirmek için düzenlenmiş bir vasıttır.

2. Demokrasi, demokratik bir hayat yaşayarak öğrenilir.

3. Her çocuk birbirinden farklıdır (1962 İlkokul Program Taslağı, s:21).

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programına bakıldığında birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar olan (sınıf 1'den 5'e kadar) matematik dersinin genel amaçları 10 madde halinde sıralanmıştır.

Matematik

Genel Amaçlar (sınıf 1'den 5'e kadar)

1. Sayı ve işlem kavramlarını kazanmak,

2. Basit hesaplama ve işlemleri yazıya dökmeye lüzum kalmadan zihinden yapabilme yeteneğini geliştirmek,

3. Matematik dilini kullanma alışkanlığını kazanmak (1962 İlkokul Program Taslağı, s:126).

5.sınıf matematik ders programı incelendiğinde aritmetik ve geometri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Her sınıfın yazıldığı gibi 5.sınıf matematik dersinin özel amaçları 8 madde halinde açıklanmıştır. Örnek:

Aritmetik

Özel Amaçlar

1. Sayıların hayatın, okulun, evin, çevresinin ve yurdumuzun hayatı ile diğer derslerdeki konular içinde ihtiyaç duyulan rolünü kavramak,

2. Basit işlem ve hesaplamaların zihinden yapılması beceriğini arttırmak,

3. Matematik terim ve deyimlerini doğru bir şekilde sözlü ve yazılı

ifadede kolaylıkla kullanma alışkanlığını kazanmak v.b(1962 İlkokul Program Taslağı, s:140).

Programa ilkokuldaki matematik dersinin amaçları ilkokulun amaçları ile tutarlı olarak tespit edilerek konmuştur. Matematik dersinin her sınıftaki amaçları yazılmış fakat bu amaçları tanımlayan davranışlar programda belirtilmemiştir. Üniteler veya konularla ilgili öğretim faaliyetleri düzenlenirken dikkat edilecek hususlar "Öğretmene not ve bazı açıklamalar" başlığı altında açıklanmıştır. Burada her konunun nasıl işleneceği, işleniş sırasında nelerden yararlanılacağı ayrı ayrı başlıklar altında belirtilmiştir.

1. Çocuklarda sayı kavramını geliştirmek;

- Bu konuda öğretmen çocuklara çok çeşitli eşya ile çalışma imkan ve fırsatları sağlayarak tecrübelerini genişletmelerine yardımcı etmeli,
- On esasına dayanan sayı sistemimizin paralar ve çeşitli somut vasıtalarla kavratılmalı,
- Küçük yaşlarda ve sınıflarda matematik öğretiminin tamamen eşya üzerinde çalışmak suretiyle olabileceği,
- Matematik konularını ve bu konuların gerektirdiği beceriklikleri ve alışkanlıkları çocuğa kazandırmak için günlük tecrübelerinin inceleyip çözümlemeli,
- Sayılara girişte çocukların çevrelerinden, edindikleri tecrübelerden, ev numaraları, kitap sayfaları, bilet paraları....gibi eşyadan ve gerçek imkanlardan faydalanılacağı,
- Birinci sınıfta sayıların rakamlarla ifadesine geçmeden önce bunların eşya ve şekillerle ifadesine önem verileceği,
- Saatte ve tarih atmada kullanıldığı için üçüncü sınıfta 12'ye kadar Roma rakamlarının öğretilmesi,
- İkinci sınıftan başlayarak öğrencilere kazandırılacak bayağı kesir fikrinin hareket noktasını eşit parçalara bölünmüş eşya, ekmek, portakal teşkil edeceği,

-Ondalık kesir fikrini vermek içinde lira, metre ve kilogram gibi vasıtalardan sık sık faydalanacağı ifade etmektedir(1962 İlkokul Program Taslağı,s:146).

2. İşlemler,
3. Problem çözmek,
4. Alıştırma,
5. Ölçmeler,
6. Fiyat çizelgesi,
7. Grafikler,
8. Hesap tutma,
9. İşaretler ve terimler konularında öğretmene açıklamalarda bulunulmuştur.

"Önemli noktalar" başlığı altında da önemli notlar 2 madde halinde açıklanmıştır. Önemli Noktalar:

- 1-Matematik programında rakamlarla gösterilen konuların mutlaka sıra takip edilerek öğretilmesi gerekmediğini,
- 2-Matematik çalışmalarında yaptırılacak bütün işlerin, çizimlerin, ölçmelerin dikkatli, temiz ve düzgün olmasına, alet ve araçların temiz ve iyi kullanılmasına önem verileceği anlatılmıştır(1962 İlkokul Program Taslağı, s:155).

Programda öğrencilerin sınıf içi çalışmalarının matematik dersinin amaçları ile ne dereceye kadar beraber yürüdüğünü ve elde edilen sonuçların öğretim ve eğitimden beklenen sonuçlarla uyumluluğunu kontrol etmek için "Matematik Çalışmalarını Değerlendirme" başlıklı bir bölüm vardır. Program Taslağında fikir vermek maksadıyla, günlük çalışma programı esaslarına uygun olarak hafta içindeki günlük çalışmaların planlaştırılmasını gösterir "Açıklamalar" başlıklı bir cetvel bulunmaktadır. Bunlar:

1. 1948 Programında gösterilen ve 40'ar dakika ders süresini ifade eden haftalık 26 ders saati bu programda sınıflar içinde aynen alınmış, fakat 26 bütün esasıyla ifade edilmiştir. Mesela 1948 Programında haftada 10 ders

saati tutan Türkçe derslerine bu programda 10 bütün ayrılmıştır. Böylece her sınıf için haftada 26 bütün esas kabul edilmiştir.

I.Devre (I.II.III.sınıflar)

1948 Programında bu sınıflar için ayrı bir ders saati ayrılan Yazı dersleri Türkçe dersleri içinde mütalaa olmuştur.

II.Devre(IV.V. sınıflar)

a)1948 Programında bu sınıflar için ayrı bir ders saati ayrılan Aile Bilgisi ders konuları bu programda "Tabiat ve Fen Bilgileri" yine Yazı dersi Türkçe dersleri içinde mütalaa olmuştur(1962 İlkokul Program Taslağı, s:221).

1948 Programında günlük faaliyetlerin zamanını düzenleyen ve muntazam aralıklı bir sistem takip eden ders ve teneffüs saatleri, bu program taslağında büyük ve küçük zaman grupları ile ifade edilmiştir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:222). 1948 Programına göre ayrı ders saatlerinde işlenen Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi ders konuları, bu programda "Toplum Bilgileri "adı altında birleştirilmiştir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:223). Ayrıca bu bölümde ;

-Öğretmen ders konularına gerektiği kadar zaman ayırması gerektiği,

-Devamlı çalışmayı gerektiren bazı konular için gerektiği zaman öğretmen günlük çalışma planını değiştirmek üzere bu çalışmaları gerçekleştirmek

için yarım veya tam günü bu faaliyetlere ayırması gerektiği de açıklanmıştır.

“Eğitim ve Öğretim sırasında İlkokulun Faydalanacağı Araç ve Gereçler” başlıklı bölümde ;

1. Bu araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar,
2. Ders araçlarını kullanırken dikkat edilecek hususlar,
3. Eğitim ve Öğretim Araçlarının sınıflandırılması,
4. İlkokullarda bulunacak öğretim araçlarının listesi bulunmaktadır.

Araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar ;

1. Belirli bir konuyu öğrencilere benimsetmek maksadıyla kullanılacak araçlar, konunun temel vasıflarını ve parçalarını anlatacak karakterde

olmalıdır.

2. Araçların öğretmen ve öğrenci emeğiyle basit gereçler kullanılarak yapılmasına önem verilmelidir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:230). şeklinde 9 madde halinde sıralanmıştır.

Ders Araçlarını Kullanırken;

1. Okul içinde bulundurulacak bütün araçların tertipli,kolay erişilecek bir yerde,el altında bulunmalı,
2. Araçların iyi kullanılmasına ve zarar görmeden saklanmasına dikkat edilmeli(1962 İlkokul Program Taslağı, s:231). şeklinde 4 madde halinde sıralanmıştır.

Eğitim ve Öğretim araçları 5 sınıfa ayrılmıştır:

1. Hayatın kendisi,
2. Okula getirilen hayat,
3. Yardımcı araçlar,
4. Uzmanlar veya işten anlayanlar,
- 5.İnsan organlarını tamamlayan araçlar şeklindedir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:232).

İlkokullarda bulunacak öğretim araçlarının listesi derslere göre ayrı ayrı belirtilmiştir.Örneğin:

Matematik Dersleri Araçları;

- 1.Hesap gereçleri,
- 2.Kabarcıklı düzeç,
- 3.Duvarcı düzeci,
- 4.Şahıs,
- 5.Vetetler,
- 6.Geometri Modelleri(Tahtadan veya mukavvadan olabilir).

Her okulda öğrencilere okuma alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak amacıyla sınıf ve okul kitaplıklarının kurulması gerektiğinden bahsedilmiş, sınıf ve okul kitaplıklarının nasıl kurulacağı, buralarda uyulması gereken noktalar "Sınıf ve

Okul Kitaplıkları" başlıkla 11 madde halinde açıklanmıştır:

1. Okul kitaplıklarına sınıf kitaplıkları kurulmasından başlamak lazımdır.

2.Öğrenci kitaplıklarına alınacak kitaplıklar dikkatle seçilmelidir(1962 İlkokul Program Taslağı,s:239).

İlkokulun çalışma yollarını, ilkelerini ve metodunu halka anlatmak ve benimsetmek, öğrenci velilerine çocuklarının nasıl çalıştıklarını ve ilerlediklerini göstermek, öğrencilere bir yıllık işlerinin bilançosunu yaptırmak ve karşılaştırma imkanları vermek amacıyla çocukların bir ders yılı içinde çeşitli derslerde veya okul işbirliği içinde meydana getirdikleri eserleri o ders yılı sonunda gösterime sunmak amacıyla "Okul ve Sınıf Sergilerini"kurulması amaçlanmış, "Okul ve Sınıf Sergileri"adlı başlıkta nasıl kurulacağı açıklanmıştır(1962 İlkokul Program Taslağı, s:241). Okul eşya ve gereçlerini kullanmaya alışmamış olan ilk devre öğrencilerine bu gereçleri iyi tutma ve koruma yollarını öğretmek amacıyla “Öğrencilerin Kullanacakları Ders Araç ve Gereçlerine Dair Açıklamalar" başlıklı bir bölüm bulunmaktadır. Okul Binalarını eğitim ve öğretimin amaçlarını gerçekleştirmeye yarayacak bir hale getirmek için "İlkokulu İş Hayatına Uygun Bir Hale Getirmek İçin Gerekli Çalışma Araç ve Gereçleri" adlı başlıkta dikkat edilecek noktalar 8 madde halinde sıralanmıştır. “Birleştirilmiş Sınıfların İdaresi İle İlgili Esaslar" kitabın sonunda ayrı bir bölüm olarak ta belirtilmiştir(1961 İlkokul Program Taslağı, s249).

3.2.1.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞI 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ HEDEF VE DAVRANIŞLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

S.NO	HEDEFLER	1962 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?	X	
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?	X	
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		X
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?	X	
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü,farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?		X
6.	Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?		X
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?		X
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?	X	
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?	X	
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		X
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		X

1. Matematik Dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında dersin genel amaçları ilkokulun amaçları ile tutarlı olarak 10 madde halinde sıralanmıştır. Genel Amaçlar:

1. Sayı ve işlem kavramlarını kazanmak,
2. Basit hesaplama ve işlemleri yazıya dökmeye lüzum kalmadan zihinden yapabilme yeteneğinin geliştirmek,
3. Matematik dilini kullanma alışkanlığını kazanmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:126).

İlkokul 5.sınıf matematik dersinin özel amaçları matematik dersinin genel amaçları ile tutarlı olup 8 madde halinde açıklandığı gibi her konunun hedefleri de konu başlıkları altında verilmiştir: Özel Amaçlar:

1. Sayıların hayatın, okulun, evin, çevresinin ve yurdumuzun hayatı ile diğer derslerdeki konular içinde ihtiyaç duyulan rolünü kavramak.
2. Basit işlem ve hesaplamaların zihinden yapılması becerikliğini arttırmak.
3. Matematik terim ve deyimlerini doğru bir şekilde sözlü ve yazılı ifadede kolaylıkla kullanma alışkanlığı kazanmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:140).

2. Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili özel hedefler yazılmıştır. Örnek:

Konu:Sayıları kavramak ve yazabilmek;

1. *Milyona* kadar olan sayıları okumak ve yazmak(Genel bütçe dolayısıyla milyar kavramı kazandırılır.)
2. Roma rakamlarını okuyup yazmayı öğrenmek.

3. On kuruşluk, beş kuruşluk, yirmi beş kuruşluk gibi liranın parçaları olan paralardan, eşya ve şekillerden faydalanarak bayağı kesir fikrini kuvvetlendirmek.

4. Metre, Kilogram ve lira gibi ölçü birimlerinden faydalanarak ondalık kesir anlayışını kuvvetlendirmek, plan ve haritalardaki zaruret duyulan ölçekleri öğrenmek(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

Konu:İşlemler

1. Zihinden hesap işlemleri ve tahminleri önde gelmek üzere tam sayılarla ilgili dört işlem üzerinde çeşitli hesaplama ve alıştırmalar yapmak;
- 2.Ondalık kesirlerin toplamasını ve çıkarmasını kuvvetlendirmek, çarpmasını ve bölmesini öğrenmek ve bu işlemlerle günlük hayatla ilgili problemler çözmek;
3. Paydaları eşit ve tam sayılı veya basit, bayağı kesirlerin toplama ve çıkarmasını öğrenmek, alıştırmalar yapmak,
4. Basit, bayağı ve ondalık kesirler arasında karşılaştırma yapmak,
5. Yüzde hesapları, kar, zarar hesapları ve faiz,
6. Ölçüleri her vesiden faydalanarak kullanmak ve bunun için fırsat ve imkanlar bulmak, bunlarla ilgili hesaplama ve alıştırmalara geniş ölçüde yer vermek,
7. Ortalama bulmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:140).

Konu:Terimler ve İşaretler;

Önceki sınıflarda öğrenilen terim ve işaretler üzerinde durmak, ayrıca şu terimleri eklemek Basit kesir, tam sayılı kesir, yüzde, metre küp, desimetre küp, santimetre küp, ortalama(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

Konu:Hesap Tutma;

1. Şahsi masrafları, mümkün olduğu kadarda okulun ve evin gelir ve giderleri düzgün şekilde yazılarak hesap tutma alışkanlığını kazanmak,

Konu:Grafikler;

1. Gazetelerde, dergilerde istatistik yıllıklarında, kitaplarda rastlanan basit grafikleri incelemek, dördüncü sınıfta yapılan resimli istatistiğe gerektikçe devam etmek(1962 İlkokul Program Taslağı,s:142).

3. Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında matematik dersinin hedefleri arasında kapsamlı ve sınırlılık ilkesi yoktur. Örnek:

Hedef: Roma rakamlarını okuyup yazmayı öğrenmek(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

Hedef cümlesi kapsamlı ve sınırlı değildir. Hedef cümlesi kapsamlı değildir. Çünkü hangi sayıların veya hangi sayıya kadar Roma rakamlarının öğretimi olacak belli değildir. Hedef cümlesi sınırlı değildir. Çünkü;

-Roma rakamlarını okumak ayrı bir öğrenme ürününü,

-Roma rakamlarını yazmayı öğrenmek ayrı bir öğrenme ürününü dile getirmektedir. Dolayısıyla her hedef cümlesi bir öğrenme ürününü dile getirmelidir.

4. Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedefler bilişsel alan basamağında yazılmıştır. Hedeflerin hangi alanda yazıldığı belirtilmediği, her konu ile ilgili az sayıda hedef yazıldığı için genel olarak bilişsel alan ağırlıklıdır. Örnek:

Konu:İşlemler;

-Paydaları eşit ve tam sayılı veya basit bayağı kesirlerin toplama ve çıkarmasını öğrenmek, alıştırmalar yapmak(1962 İlkokul Program Taslağı, s:141). Hedef cümlesi bilişsel alan-uygulama basamağındadır.

5. Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmamaktadır. Hedef cümleleri hedef yazma ilkelerine uygun değildir. Örnek:

Konu:Sayıları kavramak ve yazabilmek;

-Milyara kadar olan sayıları okumak ve yazmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

6. Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedef cümleleri incelendiğinde genel ifade olarak yetersizdir. Açık olarak “ne” istediğı belli değildir. Bununla beraber gerçekleştirilebilecek iki hedef yada iki öğrenme ürünü bir cümlede verilmiş böylece hedef cümlesi de uzun olmuştur. Hedef cümleleri sonuç olarak yetersizdir. Açık ve net değildir. Örnek:

Amaç: Ondalık kesirlerin toplamasını ve çıkarmasını kuvvetlendirmek, çarpmasını ve bölmesini öğrenmek ve bu işlemlerle günlük hayatla ilgili problemler çözmek;(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

Bu hedef cümlesi uzundur. Çünkü burada;

1. Ondalık kesirlerin toplamasını kuvvetlendirmek,
2. Ondalık kesirlerin çıkarmasını kuvvetlendirmek,
3. Ondalık kesirlerin çarpmasını öğrenmek,
4. Ondalık kesirlerin bölmesini öğrenmek,
5. Ondalık kesirlerle günlük hayatta ilgili problemler çözmek, görüldüğü üzere hedef cümlesi 5 ayrı hedefi barındırmaktadır.

Amaç: Ortalama bulmak;(1962 İlkokul Program Taslağı,s:142).

Kısa ve yetersiz bir hedef cümlesidir. Burada “sayıların aritmetik ortalamasını bulmak” şeklinde bir ifade daha açıklayıcıdır.

7. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmamıştır.

8. Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedefler birbirini tamamlar niteliktedir. Örnek:

Konu:Grafikler;

Gazetelerde, dergilerde, istatistik yıllıklarında, kitaplarda rastlanan basit grafikleri incelemek, dördüncü sınıfta yapılan resimli istatistiğe gerektikçe devam etmek(1962 İlkokul Program Taslağı,s:142). konusunun hedefi matematik dersinin özel hedefi ile “Günlük hayatta ve diğer derslerde rastlanan istatistik, grafik, tarife, harita, plan, diyagram vesaire gibi sayı anlamı taşıyan araçları yorumlamak, bunları kullanmak ve gerektikçe bu çeşit araçları yorumlamak, bunları kullanmak ve gerektikçe bu araçları yapabilmek’’tutarlıdır.

8. Bilişsel alanda yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hedefler bilişsel alanda yazılmıştır. Örnek

Konu: Sayıları kavramak ve yazabilmek;

Amaç1: Milyona kadar olan sayıları okumak ve yazmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141).

Amaç2: Roma rakamlarını okuyup yazmayı öğrenmek(1962 İlkokul Program Taslağı,s:141). şeklinde görüldüğü gibi her cümle bilişsel düzeydedir.

9. Duyuşsal alanda yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında duyuşsal alanda hedef cümleleri bulunmamaktadır.

10. Devinişsel alanda yazılmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında devinişsel alanda hedef cümleleri bulunmamaktadır.

**3.2.2.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞI 5.SINIF MATEMATİK DERS
PROGRAMININ İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	İÇERİK	1962 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
2.	Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
3	Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?	X	
6.	Hayata yakınlık ilkesi var mı?	X	
7.	Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?	X	
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?	X	
9.	Belirtke tablosu var mı?		X

1. Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?

1962 ilkököl program taslağı 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile diğler dersler arasında bağlantı göz önünde bulundurulmuştur. Grafikler ile ilgili konuda; ilk devrede Hayat Bilgisinde olduğı gibi, İkinci devrede de Fen, Tabiat ile Toplum Bilgilerinde grafiklerin incelenmesinden ve manalandırılmasından yararlanılır(1962 İlkööl Program Taslağı,s:154). Ölçmelerle ilgili konuda; Hayat Bilgisi derslerinde işlenen konularla ilgili eşya mümkün olanları çizdirilecek, yaptırılacak ve ölçtürülecektir(1962 İlkööl Program Taslağı, s:151). 1962 ilkököl program taslağında matematik dersi ile Fen, Tabiat, Toplum Bilgileri, Hayat Bilgisi, Resim İş dersleri arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

2. Olgu kavramlar ,ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?

1962 ilkököl program taslağı 5.sınıf matematik ders programında olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Çocuklarda sayı kavramını geliştirmek ;

Küçük yaşlarda ve küçük sınıflarda matematik öğretimi tamamıyla eşya üzerinde çalışmak suretiyle elde edilen tecrübelerle dayanır. Sayı sembollerinin kullanılması, ancak çocukların bunlara akıl erdirmeye yarayacak kadar çok ve çeşitli eşya ile çalışarak tecrübe edinmelerinden sonra açıklanabilir(1962 İlkööl Program Taslağı,s:145). şeklinde ifade yer almakta, burada öğrencinin yaşı ve gelişim düzeyi göz önünde bulundurulmuştur.

3. Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?

1962 ilkököl program taslağı 5.sınıf matematik ders programında öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuştur.

“Problem çözme ile ilgili konuda; problemlerin çocuğun kendi hayat ve masrafları, okulun, evin, çevresinin, ve yurdun hayatından alınması ve

diğer derslerin konularının işlenmesinden çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Böyle olunca da sayılarla uğraşmak o kadar doğal olur ki öğrencilerin problemi kolaylıkla anlayıp istekle yapacakları belirtilmiştir(1962 İlkokul Program Taslağı,s:149).

Konu:İşlemler;

“İnsanların hayvanların ve bitkilerin büyümeleri çoğalmaları, eksilmeleri, eşyanın artması, azalması, yıpranması, ortadan kalkması, çoğalmaları, eksilmeleri, bölünmesi gibi olayları gözleterek bunlarla ilgili işlem fikirlerini kavratmak(1962 İlkokul Program Taslağı,s:147).

şeklinde ifade edilmiş öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler göz önünde bulundurulmuştur.

4. Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında içerikte somuttan soyuta doğru bir sıralama mevcuttur. Örnek:

Konu:Grafikler;

Birinci sınıfta grafik işi dersane duvarlarına asılı bulunacak olan kız ve erkek öğrenci sayısı, yaş, boy, ağırlık grafiklerinin incelenmesiyle başlayacaktır. Öğrencilerin bu sınıfta hesaplama için kullanacakları şematik resimler, grafik anlayışını besleyecektir. Bu çalışmalar çocukların sayı kavramlarını edinmelerine de büyük ölçüde yardımcı kadar şekil kullanılacaktır. İkinci sınıftan başlayarak bu iş sınıf öğrencilerinin yardımıyla yapılacaktır. Hayat Bilgisi konuları grafik yapmak için fırsatlar hazırlayacaktır. Üçüncü sınıfta, her şekil 5-10 varlık veya eşyaya karşılık olarak alınacaktır(1962 İlkokul Program Taslağı,s:154).

-Birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar bu konuların genişleterek işlenmesi: bilinenden bilinmeyene;

-Öğrencilerin artık grafikleri incelemekle birlikte manalandırmaya başlamaları: somuttan soyuta doğru olan bir geçişi göstermektedir.

5. Yakından uzağa ilkesi var mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında yakından uzağa doğru bir sıralama mevcuttur. Örnek:

Konu:Hesap Tutma;

“Öğrencilere kendi hesaplarını, evlerinin haftalık veya aylık gelir ve giderlerini, ikinci devrede ayrıca okulun masraflarının bir deftere basit, pratik ve fakat düzgün bir şekilde kaydetmeleri öğretiliecektir(1962 İlkokul Program Taslağı,s:154).

6. Hayata yakınlık ilkesi var mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında hayata yakınlık ilkesi vardır. Örnek:

Konu:Problem Çözmek;

“Problemler, çocuğun kendi tecrübelerinden ve harcamalarından, ev, aile, sınıf ve okul hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır(1962 İlkokul Program Taslağı,s:147).

7. Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?

Beşinci maddedeki örnekte görüldüğü gibi 1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında bilinenden bilinmeyene doğru gidiş söz konusudur.

8.Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmıştır. Matematikteki her konu birbirine bağlıdır. Öğrencilerde sayı kavramı geliştirildikten sonra problem çözdürülecek ve bunların pekişmelerini sağlayacak alıştırmalar yaptırılacaktır. Örnek:

Konu: Öğrencilere kendi hesaplarını, evlerinin haftalık veya aylık gelir ve giderlerini, ikinci devrede ayrıca okulun masraflarının bir deftere basit,pratik ve fakat düzgün bir şekilde kaydetmeleri öğretiliecektir(1962 İlkokul Program Taslağı,s:154).

Konu:Problem çözmek;

Öğretmen problem çözdürürken şu noktalara dikkat etmesi gerekir:

1. Problemler, çocuğun kendi tecrübelerinden ve harcamalarından ev, aile, sınıf ve okul hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır (1962 İlkokul Program Taslağı,s:147). Açıklandığı gibi öğrenciler tuttıkları hesapları diğer derste problem olarak kullanabilecekler, böylece konular daha da pekişecektir.

9.Belirtke tablosu var mı?

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında her konunun hedef ve davranışlarını gösteren belirtke tablosu yoktur.

**3.2.3.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞI 5.SINIF MATEMATİK DERS
PROGRAMININ EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	EĞİTİM DURUMU	1962 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?	X	
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?	X	
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?	X	
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?	X	
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?	X	

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında “Eğitim Durumları” ile ilgili bir bölüm yoktur. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi ayrı bir başlık olarak yer almakta ancak; öğrenme-öğretme strateji yöntem ve teknikleri ile ilgili bölüm bulunmamaktadır.

1. Matematik dersinin genel hedefleri ile tutarlı mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında *eğitim durumu* ile ilgili bölüm bir bütün olarak bulunmadığından genel hedeflerle tutarlılığı belirlenememektedir. Ancak; eğitim durumunda yer alan araç-gereçlerin hedefleri kazandırıcı nitelikte olduğu söylenebilir.

2. Öğrenme-Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri ile ilgili bir bölüm olmamasına rağmen program taslağının “Öğretmene Not ve Bazı Açıklamalar” açıklamalar kısmında bu konu ile ilgili ipucu verilmektedir.

“Çocuklar okula çeşitli sayı kavramları kazanmış olarak gelirler. Çocukların okul dışında sayı kavramını elde edişlerinde göze çarpan bu kolaylık ve tabiiilik, ilkokul aritmetik öğretim programı ve metodu hazırlamada önemli bir ipucudur(1962 İlkokul Program Taslağı, s:145). Ancak izlenecek strateji, kullanılacak yöntem ve teknikler ile ilgili açıklamalar yoktur.

3. Öğrenme-Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak niteliktedir.

4. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?

Eğitim ortamında istendik davranışların öğrenciye kazandırılmasında pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu önemli değişkenlerdir. Bunun yeri ve zamanı geldikçe öğrenciye uygun biçimde sunulmalıdır. 1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf

matematik ders programının hedef davranışları öğrenciye kazandırılırken pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucunun kullanılıp kullanılmadığı ancak konu ile ilgili açıklamalardan anlaşılmaktadır. Örnek:

Konu:Problem Çözmek;

“Öğretmen, problemi çözmek için bunun ayrı ayrı safhalarında hangi işlemlere başvuracaklarını çocuklara buldurmalı ve bu işlemleri doğru yapmaları sağlanmalıdır(1962 İlkokul Programı Taslağı,s:148). Burada öğretmenin işlem basamaklarını öğrenciye buldurtması birtakım ipuçlarıyla olabilir.

5. Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?

1962 ilkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında seçilen araç ve gereçler konu ile ilişkilidir. Örnek:

Konu:Çocukta sayı kavramını geliştirmek;

Kullanılacak her türlü somut eşyalar çocukta sayı kavramının gelişmesine yardımcı olur.

“Öğretmen, çocuklara çok çeşitli eşya ile çalışma imkan ve fırsatları sağlayarak tecrübelerini genişletmelerine yardım edecektir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:145).

**3.2.4.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞI 5.SINIF MATEMATİK DERS
PROGRAMININ SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DEĞERLENDİRME	1962 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?		X
2.	Her konunun sonunda sinama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?		X
3.	Hedeflerle tutarlı mı?		X
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?		X
6.	Sorular açık-seçik, kesin ve kolay anlaşılır mı?		X
7.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?		X

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında ölçme ve değerlendirme ayrı bir başlık altında verilmemiş, ancak öğrencilerin sınıf içi çalışmalarının bu dersin amaçlarıyla ne kadar beraber yürüdüğünü ve elde edilen sonuçların öğretim ve eğitimden beklenen sonuçlarla uyumluluğunu sık sık kontrol etmek için “Matematik Çalışmalarını Değerlendirme” başlıklı bir bölüm vardır. Bu bölüm 3 kısımdan oluşur.

1.Değerlendirmede amaç nedir?

2.Matematik çalışmaları nasıl değerlendirilecektir?

3.Öğretmen sınıf içi çalışmalarını hangi yollarla değerlendirecektir? soruların cevapları yer alır.

Değerlendirmede amaç:

1.Öğrencilerin sınıfta ve tek tek karşılaştıkları zorlukların neler olduğunu anlamak ve dersi buna göre ayarlamak,

2.Verilen bilgilerin ne kadar bir zaman içerisinde kavrandığını tespit etmektir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:155).

Matematik Çalışmalarının Değerlendirilmesi;

1.İşlemlerde yeter derecede beceriklik kazanılmış mı?

2. Matematik kavramları kazanılmış mıdır?

3.Hayat şartları içinde sayının ve ölçünün önemi kavranmış ve bu şartlar içinde sayıyı ve ölçmeleri etkili şekilde kullanma alışkanlığı kazanılmış mıdır?(1962 İlkokul Program Taslağı, s:156). sorularına cevap arar.

Öğretmen sınıf içi çalışmalarını aşağıdaki yollarla değerlendirir:

1. Kendi hazırlayacağı çeşitli sorularla sık yoklamalar yaparak,

2. Öğrenciler üzerinde devamlı gözlemlerde bulunarak,

3.Öğrencilerle teker teker ve sınıf halinde yapacağı konuşmalarla çocukların düşünme ve çalışma tarzlarını kontrol ederek ,

4.Öğrencilerin kendi kendilerini ve küme halindeki çalışmalarını değerlendirecektir(1962 İlkokul Program Taslağı, s:156).

1962 İlkokul Program Taslağı 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmadığı için, soruların hedeflerle tutarlılığı, Türkçe yazım kurallarına uygunluğu, kapsam geçerliliği, açık ve anlaşılabilirliği tespit edilememektedir. Ancak değerlendirme çalışmaları adı altında ifade edilenlerden anlaşılabacağı üzere matematik dersinin değerlendirilmesinin önemi ve değerlendirmenin sınavlarla birlikte öğrenci etkinliklerine de yer verilmesi ifade edilmiştir. Değerlendirme amacı olarak başarı değerlendirmesi yanında izleme amaçlı değerlendirmenin de temele alındığı anlaşılmaktadır.

3.2.5.1962 İLKOKUL PROGRAM TASLAĞI 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMI HAKKINDA GENEL BULGULAR VE YORUM

1962 İlkokul program taslağı 1948 ilkokul programının özelliklerin taşımaktadır. 1962 ilkokul program taslağı çerçeve programı niteliğindedir. Taslak daha duru dille yazılmıştır. 1948 ilkokul programında olduğu gibi 1962 İlkokul program taslağında da matematik dersinin hedefleri yazılmış, hedefler yazıldığı alanın basamağına uygun, birbirinin tamamlar nitelikte bilişsel alan düzeyinde ifade edilmiştir. Ancak hedeflerin hedef yazma ilkelerine uygun olmadığı, duyuşsal ve devinişsel alanda hedeflerin bulunmadığı ve öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte olmadığı saptanmıştır. İçerik bölümü program öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun yazılmıştır. Derslerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmış, olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi, öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş, ünite ve konular aşamalı, birbirinin ön koşulu olacak şekilde ön öğrenme ilkelerine uygun olarak yazılmıştır. Ancak; programda belirtke tablosu yoktur. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerin ayrı bir bölüm olarak ele alınmadığı; ancak konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi bulunmaktadır. 1962 İlkokul program taslağı 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda sınama durumu hazırlanmamıştır. Sınama durumu hazırlanmadığı için soruların hedeflerle tutarlılığı, kapsam geçerliliği saptanamamaktadır.

Burada en önemli nokta ülkemizde eğitim programları üzerinde uzun yıllar değişiklik yapılmadığı; aynı programın on dört yıl gibi uzun bir süre kullanıldığı dikkati çekmektedir. Eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi için programlar sabit kalmamalıdır, günün değişen şartlarına göre şekillenmelidir. Ayrıca programın tüm öğelerinin de birbirleriyle etkileşim halinde olduğu gerçeği de ortaya çıkmaktadır.

3.3.1.1968 İLKOKUL PROGRAMININ İNCELENMESİ

1968 İlkokul programında “**Türk Milli Eğitiminin Amaçları**” başlığı altında kısa bir açıklamadan sonra Milli Eğitimin yetişmesini sağlayacağı yurttaş tipinin özellikleri ;

1. Toplumsal,

2. Kişisel,

3. Ekonomik hayat yönlerinden olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

Üç başlık altında ele alınan amaçlar genel amaç niteliği taşıyan 30 maddeden oluşmaktadır.

Türk Milli Eğitiminin Amaçları;

1.Toplumsal Yönden:

a.Atatürk devrimlerine bağlıdır.

b.Kanunlara ve nizamla saygılıdır(1968 İlkokul Programı,s:1).

2. Kişisel Yönden:

a.Türkçe’yi doğru olarak konuşur, okur ve yazar; Türklük ilkelerini bilir, benimser ve korur.

b.Kendisinin ve çevresinin sağlığını korur ve onları iyileştirmeye çalışır(1968 İlkokul Programı, s:2).

3. Ekonomik Hayat Yönünden:

a.İşe, iş ve meslek ahlakına bağlı ve saygılıdır; verimli çalışmaktan zevk duyar;

b.İşi ile ilgili yeterliliğini geliştirerek devam ettirir, kendisinin ve çevresinin refahını arttırmaya çalışır.(1968İlkokul programı s:2).

Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ulaşılmasına hizmet eden ilköğretimin amaçları da;

A. Kişisel bakımdan,

B. İnsanlık ilişkileri bakımından,

C. Toplum hayatı bakımından, ele alınmış ve bu ana başlıklar altında daha çok temel öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik alt başlıklar ile bu alt başlıklara ilişkin amaçlardan oluşmaktadır.

A. Kişisel Bakımdan:

İlkokul, çocuğa karşılanması gereken beden, ruh ve toplumla ilgili birtakım ihtiyaçları, geliştirecek çeşitli istidat ve kabiliyetleri bulunan değerli bir varlık olduğunu kavratmayı; onu kişilik ve karakter sahibi iyi bir yurttaş olarak yetiştirmeyi amaç bilir. Buna göre ilköğretim görmüş bir yurttaş:

1. Sağlığı koruyucu temel bilgileri benimsemiş gerekli sağlık ve temizlik alışkanlıklarını kazanmıştır.

a. İyi beslenme ile ilgili belli başlı kuralların neler olduğunu bilir(1968 İlkokul programı,s:3).

Türk Milli Eğitiminin amaçları ile ilköğretim amaçlarını gerçekleştirmede göz önünde bulundurulacak ilkokulun eğitim ve öğretim ilkelerinde 23 (yirmi üç) maddeden oluşmaktadır. Örnek;

1. İlkokul milli bir eğitim kurumudur.

2. İlkokul gerçek bir topluluktur.

3. Okul, kültürel gelişme ve eğitim merkezidir.

4.İlkokul, öğrencilerin temel ihtiyaçlarına cevap veren bir kurumdur(1968 İlkokul programı, s:12).

İlkokul programı, normal çift öğretim yapan ve birleştirilmiş sınıflarla faaliyette bulunan okullarda uygulanırken ortak bir anlayışa varmak, kullanılacak metot ve tekniklerde görüş birliğini sağlamak, uygulamaları kolaylaştırmak ve böylece verimi arttırmak amacıyla çalışmalarda dikkate alınacak esaslar ana başlıklar halinde açıklamalarıyla verilmiştir. Bunlar:

-Yakın çevre,

-Öğretimde toplulaştırma,

-Konular ve üniteler,

-Metod ve teknikler,

-Planlama ve uygulamadır.

Böylece ikinci devredeki bütün dersler Sosyal Bilgiler, Fen ve Tabiat Bilgileri adlarını taşıyan iki mihver etrafında toplulaştırılmıştır(1968 İlkokul programı,s:18).

C. Konular ve üniteler

İlkokul öğrencilerinin psikolojik özellikleri göz önünde bulundurularak özellikle II.devrede ders konuları oldukça hafifletilmiş, gereksiz konular çıkarılmış, bazı konularda kısaltılmış bulunmaktadır. Buna karşılık matematik dersinde olduğu gibi, ileri gelişme gösteren öğrenciler için müfredata “Serbest Konular” eklenmiştir. Programdaki ders konuları bilim dallarına göre ayrı ayrı tespit edilmemiş; aralarındaki yakın ilişki ve sıkı bağlar dikkate alınarak öğretim üniteleri içinde kaynaştırılmıştır. Program “Çerçeve Program” niteliğinde olup, üniteler yurt çapındaki ortak ihtiyaçları karşılamak üzere ana maddeler halinde tespit edilmiştir. Ünitelerin işlenişinde programdaki ünitelere aynen uyma zorunluluğu yoktur. Çevrede rastlanmayan veya okulda incelenmesi mümkün olmayan konular işlenecek üniteler dışında bırakılabilir. Programda gösterilmemiş olan, fakat çevre özelliği yönünden ele alınması gereken konular, üniteler eklenebilir (1968 İlkokul programı,s:19).

D. Metod ve Teknikler

Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular işlenirken kullanılan metod ve teknikler çocukta işlenen davranış değişikliğinin meydana gelip gelmeyeceğini ve dolayısıyla eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli rol oynar. Ünitelerin işlenişinde, ihtiyaca göre anlatma, soru-cevap, gözlem, inceleme, araştırma, laboratuvar, proje, deney, problem çözme v.b metod ve teknikler kullanılabilir. Ünitelerin işleniş sırasında ferdi, küme, seviye grupları ve sınıf çalışmaları gibi çalışma şekillerine başvurulmalıdır(1968 İlkokul programı,s:20). Öğrencilerin kendi kendilerine çalışmalarında göz önünde bulundurulacak hususlar maddeler halinde açıklanmıştır. Örnek;

- 1.Çocuklar kendi kendilerine çalışabilme alışkanlıkları kazanmalı ve geliştirmelidirler,
- 2.Kendi kendine çalışmalar çocuklar için önemli ve okul çalışmalarının bir parçası olmalıdır şeklinde sıralanmıştır(1968 İlkokul programı,s:22).

1968 İlkokul programında daha önceki programlarda karşılaşılmayan, amaçlara kısa yoldan ve verimli bir şekilde ulaşmada planlamanın önemi üzerinde durulmuş ve planlamaya gereken önemin verilmesi gereği belirtilmiştir. Öğretmenin

hazırlayacağı plan çeşitleri ; yıllık plan, ünite planı ve günlük plan başlıkları altında belirtilmiş ve açıklanmıştır. Programda araç ve gereçlerle ilgili olarak “eğitim ve öğretimde yararlanılacak araç ve gereçler” başlığı altında bir bölüm yer almaktadır(1968 İlkokul Programı,s:301).

Bu bölümde;

__Bu araçların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar,

__Öğretmen ve öğrenciler tarafından yapılabilecek araçlar,

__Ders araçlarının kullanılması ,

__Eğitim ve öğretim araçlarının sınıflandırılması,

__Öğrencilerin kullanacakları ders araç ve gereçleri,

__İlkokulu iş hayatına uygun bir hale getirmek için gerekli çalışma araç ve gereçleri ile ilgili alt başlıklar ve açıklamalar yer almaktadır. Ayrıca öğretmen ve öğrenciler tarafından yapılabilecek araçlara ait liste derslere göre verilmiştir. Örnek;

-Matematik sayı basamaklarını kavratan araç,

-Çarpım tablosu,

-Metre,

-Sembolik panolar ,

-Matematik terimleri levhaları,

-Geometri araçları,

-Uzunluk ölçüleri,

-Metrekare,

-Metreküp,

-Pİ sayısının rastlanmasına ait araç,

-Romen rakamları tablosu,

-Grafikler,

-Pergel,

- İletki,
- Gönye,
- Çekül,
- Boy ölçme aleti,
- Toplama ve çıkarmaya ait kareler üzerine hazırlanmış şekil ve rakamlar,
- Abaküs(1968 İlkokul Programı,s:312).

Her okulda öğrencilere okuma alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak amacıyla sınıf ve okul kitaplıklarının kurulması gerektiğinden bahsedilmiş, sınıf ve okul kitaplıklarının nasıl kurulacağı, buralarda uyulması gereken noktalar "Sınıf ve Okul Kitaplıkları" başlıkla 11 madde halinde açıklanmıştır:

1. Okul kitaplıklarına sınıf kitaplıkları kurulmasından başlamak lazımdır.
- 2.Öğrenci kitaplıklarına alınacak kitaplar dikkatle seçilmelidir(1968 İlkokul Program , s:314).

İlkokulun çalışma yollarını, ilkelerini ve metodunu halka anlatmak ve benimsetmek, öğrenci velilerine çocuklarının nasıl çalıştıklarını ve ilerlediklerini göstermek, öğrencilere bir yıllık işlerinin bilançosunu yaptırmak ve karşılaştırma imkanları vermek amacıyla çocukların bir ders yılı içinde çeşitli derslerde veya okul işbirliği içinde meydana getirdikleri eserleri o ders yılı sonunda gösterime sunmak amacıyla "Okul ve Sınıf Sergilerini"kurulması amaçlanmış, "Okul ve Sınıf Sergileri" adlı başlıkta nasıl kurulacağı açıklanmıştır(1968İlkokul Program , s:316). “Birleştirilmiş Sınıflar” ile ilgili genel açıklamalar, üniteler ve işlenişleriyle ilgili esaslar, bu okullar için gerekli araç ve gereçler, ünite ve konular açıklanmıştır(1968 İlkokul Program, s:318).

Verimli bir eğitim ve öğretim çalışmalarını gerçekleştirebilmek, çocuklara en uygun bir eğitim programı hazırlayabilmek, çocukların okulda başarılarını artırmak, onların sadece zihni gelişimlerini değil; bedensel, sosyal ve duygusal alanlardaki gelişimlerini sağlamak amacıyla “Çocuğun Gelişimi ve Eğitimiyle İlgili Açıklamalar” başlıklı çocuk gelişmesine rehberlik işinde ışık tutacak bölüm bulunmaktadır(1968 İlkokul Programı,s:365).

1968 İlkokul Programı matematik dersi Aritmetik ve Geometri çalışmalarından oluşmaktadır. Programda aritmetik ve geometri alanında yapılan çalışmalarla öğrenciler;

1. Matematiğin düşünmeyi ve usavurmayı geliştirmesi yönünden;
 - a. Bağımsız düşünebilme seviyesine ulaştırmak,
 - b. Çeşitli ve eleştirici yollardan düşünme yeteneğini kazandırmak,
2. Sayı kavramını edinme açısından ;
 - a. Sayı sisteminin yapısını,
 - b. Sayıların ve dört işlemin dayandığı temel ilkeleri kazandırmak,
3. Geometri yönünden;
 - a. Cisim ve şekilleri, bunlarla ilgili kavramları, özellikleri tanıtmak,
 - b. Çevresindeki varlıkların, eşyanın şekilleriyle görevleri arasındaki ilişkileri sezdirmek,
4. Matematik ile ilgili becerileri elde etme açısından ;
 - a. Temel işlemleri doğru ve çabuk yapabilme,
 - b. Zihinden hesaplayabilme v.b,
5. Matematikte öğrendiklerini yeri geldikçe uygulama yönünden;
 - a. Edindiği bilgi, teknik ve becerileri problemleri çözmede, günlük yaşayışlarında ve başka ders dallarında verimli şekilde uygulatabilmek,
 - b. Hayatta kullanılan ölçü, grafik, plan, çizelge, cetvel, matematik ile ilgili terim ve işaretler alanında edindikleri pratik bilgilerden gerektiğinde yararlanmak v.b,
6. Matematiğin sürükleyici etkisi bakımından;
 - a. Matematiğin, insanı içten saran etkinlik gücüne inandırmak,
 - b. Onun eğlendirici ve dinlendirici yönü ile etkilemek olduğu için matematiğe karşı olumlu bir davranış kazandırmaktır(1968 İlkokul Program,s:159).

Programda Aritmetik dersi;

1. Sayıları kavramak ve yazmak,
2. İşlemler,
3. Problem çözme,
4. Alıştırmalar,

5. Ölçüler,

6. Grafikler,

7. Defter tutma konularından oluşmaktadır.

Her sınıfın matematik konuları sonuna eklenmiş olan “Matematik Sözlüğü ve İşaretleri” başlıklı bir kısım bulunmaktadır. Bunun amacı;

- Terimleri, sırası geldikçe kullandırtmak ve açıklamak,
- Terim ve işaretleri ve bunlarla ilgili kısaltmaları programda verilen örneklerle göre kullanma alışkanlığı kazandırmak; bu alanda birlik ve beraberliği sağlamaktır(1968 İlkokul Programı,s:183).

1968 İlkokul Programında derslerle ilgili bölümünde matematik öğretim programı dışında hiçbir bölümde değerlendirme çalışmalarına ilişkin bir başlık yer almamaktadır. Sınıf içi çalışmalarının bu dersin amaçlarıyla ne dereceye kadar beraber yürüdüğünü ve elde edilen sonuçların öğretim ve eğitimden beklenen sonuçlara uyarlılığını sık sık kontrol etmek amacını taşır.

Matematik çalışmalarının değerlendirilmesi başlığı altında ;

1. Değerlendirilmede amaç,

2. Değerlendirme alanı,

3. Değerlendirme yollarından söz edilmektedir.

A. Değerlendirmede amaç;

1. Öğrencilerin sınıfta ve tek tek karşılaştıkları zorlukların neler olduğunu anlamak ve dersi buna göre ayarlamak,

2. Öğrencilerin verilen bilgileri iyice kavrayıp kavrayamadıklarını kendilerine mal edip etmediklerini ve yeni bilgilere hazır olup olmadıklarını ölçüleri kullanıp kullanamadıklarını, tahminleri yapıp yapamadıklarını anlamaktır(1968 İlkokul Programı.s:183).

B. Değerlendirme Alanı;

1. Matematik kavramlarının kazandırılması yönünden;

- a. Nicelik anlamı, sayı sistemi, tam sayılar, bayağı kesirler, ondalık sayılar, yüzdeler, şekiller ve ölçüler kavramları,
- b. Matematik sözlüğü,
- c. Temel işlemlerin ve ölçmelerin anlamı ve görevi,
- d. Ölçüler v.b dir. (1968 İlkokul Programı.s:183).

C.Değerlendirme Yolları

Öğretmen, sınıf içi çalışmalarını ;

- a. Kendi hazırlayacağı çeşitli sorularla sık sık yoklamalar yaparak,
- b. Öğrenciler üzerinde devamlı gözlemlerde bulunarak,
- c.Öğrencilerin matematiği günlük hayatlarında kullanabilip kullanamadıklarını, teker teker veya küme halinde hazırlayacakları çalışma raporlarına ve projelerine bakarak değerlendirir (1968 İlkokul Programı.s:184).

Öğrencilerin bireysel ayrılıklarını göz önünde tutarak her birinin kendi istidat ve kabiliyetlerine göre gelişmesini sağlamak ve öğretimi buna göre ayarlamak için matematik çalışmalarında göz önünde tutulacak ilkeler “Ferdî Farklara Yer Verme” adlı başlıkta açıklanmıştır(1968 İlkokul Programı.s:185). Programda ferdi farklardan doğan ihtiyaçların karşılanmasıyla amacıyla kendini yetiştiren öğretmenin programda verilmesi mecburi tutulan matematik konularına ek olarak ders dışı çalışmalarında öğrencilerle işleyebilecekleri “Destekleme ve Kuvvetlendirme Programıyla ilgili Serbest Konular” başlıklı konular eklenmiştir(1968 İlkokul Programı.s:186).

**3.3.1.1968 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
HEDEFLER VE DAVRANIŞLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	HEDEFLER	1968 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?	X	
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?	X	
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		X
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?	X	
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?		X
6.	Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?		X
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?		X
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?	X	
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?	X	
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		X
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		X

1. Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?

1968 İlkokul 5. sınıf matematik ders programında matematik dersinin genel amaçları aritmetik ve geometri olmak üzere iki bölümden oluşmakta ve her bölüm maddeler halinde açıklanmıştır. Programda aritmetik ve geometri alanında yapılan çalışmalarla öğrenciler;

1. Matematiğin düşünmeyi ve usavurmayı geliştirmesi yönünden;
 - a. Çeşitli ve eleştirici yollardan düşünme yeteneğini kazanır,
 - b. Bağımsız düşünebilme seviyesine ulaşır,
 - c. Doğru usavurmayı alışır,
 - d. Problem çözme yeteneğini geliştirir,
 - e. Yaratıcı düşünme seviyesine erişirler.
2. Sayı kavramını edinme açısından ;
3. Geometri yönünden;
4. Matematik ile ilgili becerileri elde etme açısından ;
5. Matematikte öğrendiklerini yeri geldikçe uygulama yönünden;
6. Matematiğin sürükleyici etkisi bakımından matematiğe karşı olumlu bir davranış kazanırlar(1968 İlkokul Program,s:159).

İlkokul matematik dersinin genel amaçlarına ulaşmasını sağlayan dersin özel amaçları da 11 madde halinde açıklanmıştır:

Özel Amaçlar

Bu dersle bu sınıfta(ilkokul 5.sınıf) öğrenciler:

- 1.Sayıların, evin, okulun, çevrenin, yurdun ve bütün insanların hayatı ile öteki derslerdeki yerini ve önemli rolünü kavrar; matematiğe karşı ilgi duyarlar.
- 2.Milyara kadar sayıları basamaklarıyla kavrar, çeşitli şekilde çözümler, gruplar ve onları gerektikçe kullanırlar.
- 3.Roma rakamlarının okunuş ve yazılışını, onluk sistemle de karşılaştırarak tanıtır ve bilerek kullanırlar(1968 İlkokul Programı,s:208).

2. Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmıştır. Örnek:

Konu:Sayıları yazma ve kavrama;

a.Milyona kadar olan sayılar içinde çalışılacak; genel bütçe dolayısıyla milyarda tanıtılacak,

b.Yüze kadar Roma rakamlarını yazma ve okumanın yanı sıra bu rakamların karşılıkları da öğretilecek,

c.Bileşik kesir kavramı, bayağı ve ondalık kesirlerin birbirine çevrilmesi becerisi kazandırılacak,

d.Basit şekilde üs kavramı kazandırılacak ve gerektiğinde çözümlenecektir (1968 İlkokul Programı.s:209).

Konu: Grafikler;

“Resimli istatistiklerin yorumlanmasına ve biraz daha ileri şekilde grafikler yapılmasına beşinci sınıfta devam edilecek ve bu çalışmalara ek olarak; Çizgi, sütun ve daire tipinde grafikler yapılması, karşılaşılan bu çeşit grafik ve diyagramların yorumlanmasıyla ilgili beceriler kazandırılacaktır”(1968 İlkokul Programı.s:211).

3. Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedef cümleleri kapsamlı fakat sınırlı değildir. Örnek:

Amaç: Yüze kadar Roma rakamlarını yazma ve okumanın yanı sıra bu rakamların (C,D,M) karşılıkları da öğretilecektir(1968 İlkokul Programı.s:209).

Hedef cümlesi kapsamlıdır. Çünkü Yüze kadar olan Roma rakamlarından bahsedilecektir. Hedef cümlesi sınırlı değildir. Çünkü;

- Yüze kadar Roma rakamlarını yazma, ayrı bir öğrenme ürününü ;
- Yüze kadar olan Roma rakamlarının (C,D,M)karşılıklarının öğretimi ayrı bir öğrenme ürününü dile getirir.

4. Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler gruplandırılarak ayrı ayrı alanlarda yazılmamıştır. Her konu ile ilgili az sayıda hedef yazılmıştır. Hedefler bilişsel alanda yazılmış ve bilişsel alanın nitelik ve basamaklarına uygundur. Örnek:

Konu:Grafikler

Resimli istatistiklerin yorumlanmasına ve biraz daha ileri şekilde grafikler yapılmasına beşinci sınıfta devam edilecek ve bu çalışmalara ek olarak; Çizgi, sütun ve daire tipinde grafikler yapılması, karşılaşılan bu çeşit grafik ve diyagramların yorumlanmasıyla ilgili beceriler kazandırılacaktır(1968 İlkokul Programı.s:211).

5. Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmamaktadır. Hedef cümleleri hedef yazma ilkelerine uygun değildir.

Konu:Sayıları kavrama ve yazma;

1. Basit şekilde üs kavramı kazandırılacak ve gerektiğinde çözümlenecek(1968 İlkokul Programı, s:209).

6. Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programı hedef cümleleri incelendiğinde genel ifade olarak yetersizdir. Ayrıca hedef cümleleri sınırlı olmadığından iki öğrenme ürünü bir cümlede verilmiştir. Hedef cümleleri ya çok kısa yada çok uzun ve yetersizdir. Tam olarak açık ve anlaşılır değildir.

Konu:İşlemler;

Amaç:Ortalama Bulmak

Hedef cümlesi kısa, kapalı ve yetersiz; “ne” isteniyor açıkça ifade edilmemiştir.

Amaç: Birinin paydası ötekinin paydasının katı olan veya paydaları eşit olmayan iki bayağı kesrin, bu tiplerdeki tam sayılı bayağı kesirlerin toplanması ve çıkarılması; tam sayılı bayağı kesrin bileşik kesir haline getirilmesi, bileşik kesir içindeki tam sayının ayırt edilmesi; bayağı kesirlerin tam sayılarla çarpılması becerileri kazandırılacaktır(1968 İlkokul Programı,s:210). Görüldüğü üzere hedef cümlesi de uzundur.

7. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmamıştır.

8. Hedefler birbirini tamamlar nitelikte yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler birbirini tamamlar niteliktedir. Matematik dersinin her konu ile ilgili hedefleri matematik dersinin özel hedefleriyle, matematik dersinin özel hedefleri matematik dersinin genel hedefleriyle tutarlıdır. Örnek:

Konu:İşlemler

a.Ondalık kesirlerle çarpma ve bölme; ondalık kesirleri on, yüz, binle kısa yoldan çarpma ve bölme öğretilcek,

b.Hayatta karşılaşılan kar, zarar ve yüzde hesapları; paydası yüz olan bayağı kesir kavramından yürüyerek çözülecektir.

Matematik dersinin özel amaçları:

a.Ondalık kesirlerin dört işlemini kavrar ve gerektiğinde yanılmadan kullanırlar.

b.Karşılaşılan yüzde, kar ve zarar hesaplarını, paydası yüz olan bayağı kesir kavramından yürüyerek çözme becerisini kazanırlar(1968 İlkokul Programı,s:208).

9. Hedefler bilişsel alanda yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili yazılan hedefler bilişsel alan düzeyindedir. Örnek:

Konu:İşlemler;

Amaç: Birinin paydası ötekini paydasının katı olan veya paydaları eşit olmayan iki bayağı kesrin, bu tiplerdeki tam sayılı bayağı kesirlerin toplanması ve çıkarılması; tam sayılı bayağı kesrin bileşik kesir haline getirilmesi, bileşik kesir içindeki tam sayının ayırt edilmesi; bayağı kesirlerin tam sayılarla çarpılması becerileri kazandırılacaktır(1968 İlkokul Programı,s:210).

10.Duyuşsal alanda yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında konularla ilgili duyuşsal alanda hedef yazılmamıştır.

11.Devinişsel alanda yazılmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında dersin konularıyla ilgili devinişsel alanda hedef yazılmamıştır.

**3.3.2.1968 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	İÇERİK	1968 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
2.	Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
3.	Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?	X	
6.	Hayata yakınlık ilkesi var mı?	X	
7.	Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?	X	
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?	X	
9.	Belirtke tablosu var mı?		X

1. Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile diğer dersler arasındaki bağlantı göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Ölçüler;

“Matematik ile ilgili yıllık çalışmalar planlanırken, başka ders konularıyla sıkı ilgisi bulunan ölçüler o konularla birlikte ele alınacak şekilde sıralanmalı; böyle olmayanlar bütün yıla dağıtılmalıdır. Ölçülerden birbirine dayalı olarak kavranılması gerekenler birbiri ardınca tanıtılmalı ve kullanandırılmalıdır(1968 İlkokul Programı,s:179).

Konu :Grafikler;

“Birinci, ikinci, üçüncü sınıflarda Hayat Bilgisinde; dördüncü ve beşinci sınıflarda Sosyal Bilgiler, Fen ve Tabiat Bilgileri konularında karşılaşılan grafikleri öğrencilerin yorumlamasına; okul, yakın çevre, yurdumuz ve başka ülkelerle ilgili bazı istatistik bilgilerini grafiklerle ifade etmelerine imkan verilmelidir (1968 İlkokul Programı, s:180).

2. Olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Çıkarma;

“Birinci sınıfta çıkarmaya “Geriye kaç kaldı?” şeklindeki problemlerle başlanır; yana doğru ve alt alta çıkarmalar yaptırılır. Birinci sınıftan itibaren “ne kadar fazla?” ve “aradaki fark nedir?” gibi problem tipleri ele alınmalıdır. Bu üç tip çıkarma problemlerinin çözümünde çocukların sınıf seviyesinde yeterli hale gelmelerine yardım edilir(1968 İlkokul Programı,s:170).

3. Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu:Problem çözme;

1. Problemler, çocuğun kendi tecrübelerinden ve harcamalarından, ev, aile, okul ve sınıf hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır(1968 İlkokul Programı,s:175). Örnek:

Konu:Defter Tutma;

“Öğrencilere kendi harcamalarını; sınıfın, okulun, evin gelir ve giderlerini, Kızılay kolu gibi öğrenci kuruluşlarının hesaplarını düzgün, basit bir şekilde tutma yolları gösterilmelidir. Fatura, senet gibi belgeleri tanımaları, gazetelerden başlıca borsa fiyatlarını incelemeleri için gerekli beceriler kazandırılmalıdır. Bu yönde bazı alışkanlıklar kazanmalarına da imkan sağlanmalıdır” (İlkokul Programı,s:180).

4. Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında somuttan soyuta doğru bir sıralama mevcuttur. Örnek:

Konu: Sayıları kavramak ve yazmak;

“Sayılarla ilgili çalışmalarda çocukların çevrelerinde edindikleri tecrübelerden; ev numaraları kitap sayfaları, tarih ve sınıf eşyası, bilet paraları gibi somut varlıklarla eşyadan ve çocukların kendi tecrübelerinden yararlanılır (1968 İlkokul Programı,s:162).

5. Yakından uzağa ilkesi var mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında yakından uzağa doğru bir sıralama mevcuttur. Örnek:

Konu:İşlemler

1. Sayılarla yapılan işlemlere önce canlı varlıklardan, eşya şekillerinden ve günlük hayatta karşılaşılan gerçek problemlerden geçilir. Birinci sınıfta rakamlarla işlem yaptırmak hususunda acele edilmemeli ve aşağıdaki sıra izlenmelidir:

a. İnsanların, hayvanların, ve bitkilerin, büyümeleri, çoğalmaları, eksilmeleri, eşyanın artması, azalması ve yıpranması, ortadan kalkması, çoğalması, eksilmesi ve bölünmesi gibi olayları gözleterek bunlarla ilgili işlem fikirleri kavratılır.

2. Yeni işlemleri ele alırken çocukların daha önce elde ettikleri bilgi kavram ve becerilerden yeni öğreneceklerinde yararlanmalarına dikkat edilmelidir(1968 İlkokul Programı,s:164).

6. Hayata yakınlık ilkesi var mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hayata yakınlık ilkesi söz konusudur. Örnek:

Konu:Problem Çözme;

Öğrencilere problem çözdürülürken şu noktalara dikkat edilmelidir:

1. Problemler, çocuğun kendi tecrübelerinden ve harcamalarından ,ev, aile, okul ve sınıf hayatından, çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır(1968 İlkokul Programı,s:175).

7. Bilinenden bilinmeyene doğru gidilmiş mi?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında bilinenden bilinmeyene doğru bir gidiş söz konusudur. Örnek:

Konu:İşlemler

“Yeni işlemleri ele alırken çocukların daha önce elde ettikleri bilgi kavram ve becerilerden yeni öğreneceklerinde yararlanmalarına dikkat edilmelidir”(1968 İlkokul Programı,s:164).

8. Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmıştır. Örnek:

Konu:Kesirler;

1. Çocuklara, önce bayağı kesirlerle işlem yapmanın tam sayılarla işlem yapmaktan pek fazla farklı olmadığı kavratılır. Sonra, tam sayıları toplarken kullanılan yolun bayağı kesirler toplamasına da uygulanabileceği fikrine ve buradan bayağı kesrin toplanmasıyla ilgili tekniğe geçilir. Bayağı kesirlerin çıkarma ve çarpmasında da aynı yol izlenir(1968 İlkokul Programı,s:174).

Konu:İşlemler

Yazılı işlemlerde matematik programında verilen sıraya uyulmalıdır. Birinci sınıfta temel toplama işlemleri gereği gibi kavramadan çıkarmaya; ikinci sınıfta temel çarpma işlemlerini kavramadan bölmeye geçmek ilerde telafisi olmayan güç durumlar ortaya koyabilir(1968 İlkokul Programı,s:166).

9.Belirtke tablosu var mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun hedef ve davranışlarını gösteren belirtke tablosu yoktur.

**3.3.3.1968 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	EĞİTİM DURUMU	1968 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?	X	
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?	X	
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?	X	
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?	X	
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?	X	

1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında “Eğitim Durumları” ile ilgili bir bölüm yoktur. Ancak; çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ve kullanılacak metod ve teknikler ilkesi ayrı bir başlık olarak yer almaktadır.

1. Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında kullanılacak araç-gereçler ile metod ve teknikler matematik dersinin hedefleri ile tutarlıdır.

2. Öğrenme-Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?

1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında “Metod ve Teknikler” ayrı bir başlık altında verilmiş, öğretmenin eğitim-öğretim çalışmalarında öğrencileri amaçlara ulaştıracak metod ve teknikleri benimsemesi ve uygulaması gerektiği vurgulanmıştır. Ünitelerin işlenişinde ihtiyaca göre anlatma(takrir), soru-cevap, gözlem, inceleme, araştırma, laboratuvar, iş gösterme, proje, deney, problem çözme vb. metotlar ve teknikler kullanabilir. Gerekirse bir derste bunlardan birden fazlasına da yer verilebilir. Ünitelerin işlenişi sırasında ferdi, küme, seviye grupları ve sınıf çalışmaları gibi çalışma şekillerine başvurulmalıdır. Öğretmen bu çalışma şekillerini öğrencilerin durumlarına, konunun özelliğine, okulun imkanlarına ve ihtiyaca göre ayarlamalıdır(1968 İlkokul Programı,s:20). Özellikle matematik ve Türkçe derslerinde seviye grupları çalışmalarında öğrencilerin bulundukları seviyenin esas alınması, sınıf geçmede ve ileriki çalışmalarda bu esasa göre hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

3. Öğrenme-Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak niteliktedir. Çünkü izlenecek strateji, kullanılacak metod ve tekniklerin öğrencilerin durumlarına, konunun özelliğine, okulun imkanlarına ve ihtiyaca göre ayarlanması gerektiği belirtilmiştir(1968 İlkokul Programı,s:20).

4. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?

Öğrenciler bazı becerilerinden dolayı zaman zaman takdir edilmeli ve bu becerilerini daha çok geliştirebilmeleri için desteklenmeli ve gerekli rehberlik yapılmalıdır(1968 İlkokul Programı,s:26). Öğrenciye pekiştireç verilmesi gerektiği cümleden anlaşılmaktadır. İçerik öğrenciye sunulurken bilinenden bilinmeyene doğru bir sıralama mevcutsa öğretmenin ipucu kullandığı tahmin edilir. Görsel materyallerin kullanılması da (resim, grafik, tablo vb.)derslerde görsel ipuçlarının kullanıldığının göstergesidir. Yapılacak değerlendirmeler birer dönüttür. Dolayısıyla programda bunların kullanıldığı ifade edilmiştir.

5. Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?

1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında seçilen araç ve gereçler konu ile ilişkilidir. Örnek:

Konu: Grafikler;

Sayıların basit, resimli grafiklerle canlandırılmasına; kitaplarda, gazetelerde, dergilerde, ilanlarda ve istatistik yıllarında rastlanan grafiklerin yorumlanmasına yer ve önem verilmelidir(1968 İlkokul Programı,s:179).

**3.3.4.1968 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DEĞERLENDİRME	1968 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme -Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?		X
2.	Her konunun sonunda sinama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?		X
3.	Hedeflerle tutarlı mı?		X
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?		X
5.	Sorular açık-seçik,kesin ve kolay anlaşılır mı?		X
6.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?		X

1968 İlkokul programında değerlendirme çalışmaları ile ilgili açıklamalara rastlanmaktadır. İlkokulun eğitim ve öğretim ilkelerinden 20. maddede değerlendirmenin eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçası olduğundan söz edilmektedir. Eğitim ve öğretim süresince sağlanan ilerlemenin öğretmen ve öğrenciler tarafından sürekli olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır(1968 İlkokul Programı,s:15). Programın derslerle ilgili bölümünde matematik öğretim programı dışında hiçbir bölümde değerlendirme çalışmalarına ilişkin bir başlık yer almamaktadır.

Her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmadığı için ölçme-değerlendirmenin hedeflerle tutarlılığı, soruların Türkçe yazım kurallarına uygunluğu, açık, seçik ve anlaşılabilirliği, kapsam geçerliliği yapılamamaktadır. Günlük değerlendirme, ünitenin işlenişi sırasında yapılacak ara değerlendirme, ünite sonu değerlendirme, dönem ve yıl sonu değerlendirmenin yanı sıra, sırası geldikçe değerlendirmenin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Hatta değerlendirme yaparken farklı ölçme araçlarından yararlanılmasının, öğrenci başarısını değerlendirmenin aynı zamanda öğretmenin başarısını da değerlendirme olduğundan söz edilmektedir.

Değerlendirme ile ilgili ilkelerde görülen bir başka ip ucu da her öğrencinin birbirinden farklı olduğu yada bir öğrencinin değişik alanlarda başarılarının farklı olacağını dikkate alınarak, bir sınıftaki öğrencilerin birbiriyle kıyaslanması yerine her çocuğun başarısının kendi gelişimi içinde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Programın planlama ve uygulama bölümünde ünite işlenişinde ara ve genel değerlendirmenin nasıl olması gerektiği ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.3.5.1968 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMI HAKKINDA GENEL BULGULAR VE YORUM

1968 İlkokul programı ile 1948 ilkokul programı ve 1962 İlkokul program taslağı arasında önemli farklılıklar görülmemektedir. Hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sinama durumları küçük farklılıklar dışında aynı özellikleri taşımaktadır. Bu farklılıklar; çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ve kullanılacak metod ve teknikler ilkelerinin ayrı birer başlık olarak yer almasıdır.

1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında dersin hedefleri yazılmış, hedefler yazıldığı alanın basamağına uygun, birbirinin tamamlar nitelikte bilişsel alan düzeyinde ifade edilmiştir. Ancak hedeflerin hedef yazma ilkelerine uygun olmadığı, duyuşsal ve devinişsel alanda hedeflerin bulunmadığı ve öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte olmadığı saptanmıştır. İçerik bölümü program öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun yazılmıştır. Derslerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmış, olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi, öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş, ünite ve konular aşamalı, birbirinin ön koşulu olacak şekilde ön öğrenme ilkelerine uygun olarak yazılmıştır. Ancak; programda belirtke tablosu yoktur. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikler ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi bulunmaktadır. 1968 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda sinama durumu hazırlanmamıştır. Sinama durumu hazırlanmadığı için soruların hedeflerle tutarlılığı, kapsam geçerliliği saptanamamaktadır. 1968 İlkokul programı, 1948 ilkokul programı ve 1962 ilkokul program taslağına göre daha ileri program niteliğindedir

3.4.1983 İLKÖĞRETİM MATEMATİK PROGRAMININ İNCELENMESİ

1983 İlköğretim matematik programı Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 02.09.1983 gün ve 5337 Sayılı Kararıyla kabulü uygun görülmüş yayımlar Genel Müdürlüğün 21.09.1983 gün ve 8813 Sayılı emirleri basılmıştır. 1983 ilköğretim matematik ders programı I ile V. Sınıfları kapsamaktadır. Programa ilkokuldaki matematik dersinin amaçları, ilkelerinin amaçları ile tutarlı olarak tespit edilerek konulmuştur.

Matematik dersinin her sınıftaki amaçları ve bu amaçları tanımlayan davranışlar ayrı ayrı yazılmıştır. Davranışlar programda açık- seçik olarak yazılmıştır. Üniteler veya konularla ilgili öğretim faaliyetleri düzenlenirken dikkat edilecek hususlar her konunun altında açıklanmıştır. “Ölçme ve Değerlendirme” ayrı bir başlık altında ele alınmış özellikle ilkokulda öğrencilerin eksikliklerini ve başarılarını tespit etmek, onları belirli çalışma alanlarına yönlendirmek, başarılan öğretim yöntemini etkinliğini anlamak, kullanılan eğitim programlarının uygun olup olmadığını tespit etmek, amaçlarıyla yapıldığı belirtilmiştir(1983 İlkokul Programı,s:25).

Bundan dolayıdır ki gerek ölçme çalışmalarında, gerekse hangi niteliklerin ölçüleceğinin bilinmesinin önemli olduğu bir programda ölçülecek niteliklerin neler olduğunu açık-seçik bir şekilde yazılması gerektiği vurgulanmıştır.

Bir davranışa ait soru hazırlanırken dikkat edilecek noktalar maddeler halinde sıralanmıştır;

1. 4 ve 5. sınıflarda çoktan seçmeli soruların kullanılması halinde seçenek sayısı 3 veya 4; tercihen 4 olmalıdır.
2. Cevabını öğrencinin yazması gereken sorular,çoktan seçmeli sorularda olduğu gibi,amaç davranışları yoklayacak nitelikte olmalıdır(1983 İlkokul Programı s:26). Bir davranışa ait nasıl soru yazılacağı da örnek olarak da açıklanmıştır. İlkokul matematik dersinin genel amaçları 17 madde halinde sıralanmıştır.

İlkokul Matematik Dersi Genel Amaçları;

- Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme,
- Günlük hayatta kullanılacak dört işlem becerisi,
- Günlük hayatta gerekli olan zihinden hesaplama becerisi(1983 İlkokul Programı,s:28).

Matematiğin başlıca amacının öğrencilere günlük hayatta rastladıkları gerçek problemleri çözme alışkanlığı kazandırmak olduğu belirtilmiş, problem çözülürken dikkat edilecek noktalar:

1. Problemler, çocuğu kendi tecrübelerinden ve harcamalarından ev, aile, okul ve sınıf hayatından çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır.
2. Problemler çocuğun istekle yapacağı canlı ve çekici bir nitelikte olmalıdır şeklinde 20 madde olarak sıralanmıştır(1983 İlkokul Programı s:19).

Alıştırmalar konusunda dikkat edilecek noktalar da ;

- Doğruluk çabukluğa feda edilmemelidir.
- Dikkat, ilgi, çaba birlikte yürütülmelidir şeklinde 10 madde olarak sıralanmıştır(1983 İlkokul Programı s:25).

**3.4.1.1983 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
HEDEFLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	HEDEFLER	1983 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?	X	
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?	X	
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		X
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?	X	
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?	X	
6.	Hedef cümleleri açık,seçik ve anlaşılır mı?		X
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?	X	
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?	X	
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?	X	
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		X
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		X

1. Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?

1983 ilkököl 5.sınıf matematik ders programında dersin genel amaçları 17 madde halinde sıralanmıştır. Ancak; dersin özel amaçları yazılmamıştır.

İlkököl matematik dersi genel amaçları:

1. Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme,
2. Günlük hayatta kullanılacak dört işlem becerisi,
3. Günlük hayatta gerekli olan zihinden hesaplama becerisidir(1983 İlkököl Programı,s:28).

2. Her konu ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?

1983 ilkököl 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili özel hedefler yazılmıştır. Örnek:

Konu:Çarpma işlemi;

Amaç 1: En çok dört basamaklı doğal sayıların en çok dört basamaklı doğal sayılarla çarpımı becerisi.

Amaç 2: En çok beş basamaklı doğal sayıların en çok üç basamaklı bir doğal sayı ile çarpma işlemi becerisi

Amaç 3: En çok son üç basamağı “0”sıfır olan doğal sayılarla kolay çarpma becerisi.

Amaç 4: Çarpma işlemi ile ilgili özellikleri kavrayabilme

Amaç 5: Çarpma işleminin sağlaması becerisi.

Amaç 6: Zihinden çarpma becerisi(1983 İlkököl Programı,s:307).

Konu: Doğal Sayılar;

1. Dört,beş ve altı basamaklı doğal sayıları kavrayabilme.

2. Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayıları kavrayabilme(1983 İlkököl Programı,s:279).

3. On, on bir ve on iki basamaklı doğal sayıları okuma ve yazma becerisi(1983 İlkököl Programı,s:280).

4. 2000’e kadar olan Roma rakamları bilgisi(1983 İlkököl Programı, s:281).

5. Doğal sayılarda iki ve beş tabanına göre sayma ve yazmayı kavrayabilme(1983 İlkököl Programı,s:281).

3. Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında dersin hedefleri incelendiğinde kapsamlı ve sınırlılık ilkesi yoktur. Örnek:

Amaç: Küme elemanı, eşleme, denklik kavramları ile kümelerle yapılan işlemleri günlük hayatta ilgili durumlara uygulayabilme(1983 İlkokul Programı,s:275).

Hedef cümlesi sınırlı fakat kapsamlı değildir. Kümelerle yapılan işlemler deyince kümelerde kesişim veya birleşim işlemleri olabilir. Küme, eleman, eşleme, denklik, kesişim, birleşim kavramlarının hepsi birbirinden farklı konuları içerdiği için kapsamlı değildir. Örnek:

Amaç: Doğal sayılarda iki ve beş tabanına göre sayma ve yazmayı kavrayabilme(1983 İlkokul Programı,s:281).

Hedef cümlesi ise kapsamlı fakat sınırlı değildir. Çünkü bir öğrenme ürününü dile getirmemektedir; saymayı kavrayabilme ayrı bir öğrenme ürünü yazmayı kavrayabilme ayrı bir öğrenme ürünü dile getirmektedir.

4. Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygundur. Örnek:

Amaç 1: En çok altı basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi,

Amaç2: Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayılarla çarpma işlemi becerisi (1983 İlkokul Programı,s:299).

Hedef cümleleri, bilişsel özellikleri ağır bastığı için bilişsel alana giren hedef ifadeleri kullanılmıştır.

5. Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmaktadır. Hedef cümleleri hedef yazma ilkelerine uygundur. Örnek:

Amaç 1: Ortalama hesap becerisi;

Amaç 2: Yüzde, faiz, iskonto, kar, zarar, senet , bono, çek ve fatura ile ilgili temel kavramları kavrayabilme(1983 İlkokul Programı,s:319).

6. Hedef cümleleri açık, seçik ve anlaşılır mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programı hedef cümleleri incelendiğinde genel ifade olarak yetersizdir, tam olarak “ne” istiyor açıkça ifade edilmediği gibi gerçekleştirilebilecek iki hedef yada iki öğrenme ürünü bir cümlede verilmiş, hedef cümlesi de uzun olmuştur. Örnek:

Amaç: Kesirleri ve çeşitlerini kavrayabilme(1983 İlkokul Programı,s:286).

hedef cümlesinde basit, bileşik veya tam sayılı kesirlerin şekilde gösterimini mi, veya bu kesirlerin sayı doğrusu üzerinde gösterimini mi, kesirlerin birbirine çevrimini mi kastettiği net olarak ifade edilmediği için kapalı ve yetersiz bir hedef cümlesidir. Örnek:

Amaç 1:Yedi basamaklıya kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok üç; alt alta en çok beş sayının toplama becerisi(1983 İlkokul Programı,s:293).

Hedef cümlesi uzun ve aynı hedef cümlesi iki ayrı amacı belirtmektedir:

Birincisi;yedi basamaklıya kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok üç sayının toplama becerisi,

İkincisi; yedi basamaklıya kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok beş sayının toplama becerisidir. Örnek:

“Tam kısmı en çok yedi basamaklı ve en çok iki ondalıklı bir ondalık sayının en çok iki basamaklı bir doğal sayıya veya tam kısmı bir basamaklı ve bir ondalıklı veya tam kısmı “0” sıfır ve en çok iki ondalıklı bir ondalık sayıya, bölüm en çok üç ondalıklı olacak şekilde bölme becerisi” (1983 İlkokul Programı,s:315). Hedef cümlesi de ve, veya bağlaçlarıyla bağlanmış ve çok uzundur.

7. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte ifade edilmiştir. Örnek:

Hedef 1: En çok altı basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi.

Davranışlar 1: En çok altı basamaklı bir doğal sayıdan en çok dört basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucu yazma.

2. En çok altı basamaklı bir doğal sayıdan en çok altı basamaklı bir doğal sayıyı çıkartıp sonucu yazma.
3. En çok altı basamaklı iki doğal sayının çıkarmasının yapıldığı bir işlemde, eksilen veya çıkanı bulup yazma(1983 İlkokul Programı,s:299).

8. Hedefler birbirini tamamlar nitelikte yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler birbirini destekler, tamamlar niteliktedir. Örnek:

Konu: Doğal sayılar

Amaç 1: Dört, beş ve altı basamaklı doğal sayıları kavrayabilme,

Amaç 2: Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayıları kavrayabilme

Amaç 3: On, On bir ve On iki basamaklı doğal sayıları okuma ve yazma becerisi(1983 İlkokul Programı, s:279).

Hedef cümleleri incelendiğinde öğrenciler bir derste dört, beş ve altı basamaklı doğal sayıları kavradıktan sonra, diğer derste yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayıları; sonra da on, on bir, on iki basamaklı doğal sayıların okunmasına geçilecektir. Böylece “Doğal Sayılar” ile ilgili konunun hedefleri tamamlanmış olacaktır. Her konunun hedefi matematik dersinin genel amaçlarıyla da tutarlıdır.

9.Bilişsel alanda yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programı hedef cümleleri bilişsel alanda yazılmıştır. Örnek:

Konu:Toplama;

Amaç 1: Yedi basamaklıya kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok üç; alt alta en çok beş sayının toplama becerisi(1983 İlkokul Programı,s:293).

10. Duyuşsal alanda yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında duyuşsal alanda hedef yazılmamıştır.

11. Devinişsel alanda yazılmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında devinişsel alanda hedef yazılmamıştır.

**1983 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
DAVRANIŞLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DAVRANIŞLAR	1983 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Hedefler davranış cinsinden ifade edilmiş mi?	X	
2.	Hedef davranışlar yeterli düzeyde mi?	X	
3.	Davranışlar o hedefin niteliklerine uygun mu?	X	
4.	Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sürece dönük cümleler bulunuyor mu?	X	
5.	Davranışlar kapsamlı ve sınırlı mı?		X
6.	Her davranış cümlesi bir özelliği içeriyor mu?		X
7.	Davranışlar öğrenciye yönelik mi?	X	
8.	Hedeflere ulaşip ulaşılmadığını gösterecek kritik davranış var mı?	X	
9.	Davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	

1. Hedefler davranış cinsinden ifade edilmiş mi?

Hedeflerin davranışa dönüştürülmesinin amacı:

- Eğitimde her türlü değerlendirme işleminin yapılabilmesi için,
- Eğitim durumlarının düzenlenebilmesi için,
- Açık bir sistem olan eğitimde her türlü düzenleme, yenileme, onarma, sistemi yeniden kurma gibi etkinliklerin yapılabilmesi için,
- Ölçütler, standartlar sağlamak için,
- Sistemde çalışan kişilerin (Yöneticiler, öğretmenler, hizmetliler)

değerlendirilmesinde, yetiştirilmesinde, denetlemesinde, eşgüdümün sağlanmasında, sistemce kazandırılacak davranışların belirlenme zorunluluğu vardır. Bu davranışlar bilinmezse, gözlenebilir, ölçülebilir olmazsa, yürürlükteki eğitim sisteminde çalışan kişilerin yetiştirilmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve eşgüdüm sağlanması etkili ve verimli bir tutarlıkla gerçekleşmeyebilir(Sönmez,2001). 1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış ve davranış cinsinden ifade edilmiştir. Örnek:

Amaç 1: Kesirleri karşılaştırabilme;

Davranışlar:

1.Denk iki kesre ait şemaları yapıp bunlar arasındaki ilişkileri söyleme veya yazma.

2.Verilen kesre denk bir kesir yazma.

3.Bir kesri verilen bir sayma sayısı ile genişletme(1983 İlkokul Programı,s:287). şeklinde ifade edilen bu hedef cümlesine ait 8 tane davranış cümlesi vardır.

2. Hedef davranışlar yeterli düzeyde mi?

Bir hedefin gerçekleştiğini gösteren davranışlar yeter düzeydedir. Örnek:

Konu :Kesirler

Amaç: Kesirleri ve çeşitlerini kavrayabilme(1983 İlkokul Programı, s:286). Hedef cümlesinde 12 tane davranış cümlesi,

Konu :Ondalık sayılar

Amaç: En çok üç ondalıklı ondalık sayıları kavrayabilme(1983 İlkokul Programı,s:290). Hedefi cümlesinde 13 tane davranış cümlesi,

Konu :Toplama işlemi

Amaç : Yedi basamaklıya kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok üç, alt alta en çok beş sayının toplanması becerisi(1983 İlkokul Programı,s:293).Hedef cümlesinin gerçekleşmesini sağlayacak 5 tane davranış cümlesi vardır. Söz konusu davranışları kazanan öğrencilerin ilgili hedefe ulaştıkları sonucuna varılabilir. Bu nedenle hedefi gerçekleştirecek davranışlar yeterli sayıdadır.

3. Davranışlar o hedefin niteliklerine uygun mu?

Yazılan her davranış hangi hedefle ilgiliyse, o hedefin niteliklerine uygun olmak zorundadır. Yani bilgi basamağında yazılan davranışlar bilginin; kavrama basamağındaki davranışlar kavramanın; uygulama basamağındaki davranışlar uygulamanın niteliklerine uygun olmalıdır. Hedef bilgi düzeyinde onun davranışları kavrama düzeyinde yada tersi olamaz. Eğer bu ilkeye uyulmazsa, öğrencinin bilginin hangi boyutunda olduğu yoklanamaz ve hedefin gerçekleşip gerçekleşmediği anlaşılamaz(Sönmez,2001). 1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında davranışlar temsil ettiği hedefin niteliklerine uygun olarak yazılmıştır. Örnek:

Amaç 1: En çok altı basamaklı doğal sayılarla çıkartma işlemi becerisi (1983 İlkokul Programı,s:299).

Davranışlar :

1. En çok altı basamaklı bir doğal sayıdan en çok dört basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucu yazma.
2. En çok altı basamaklı bir doğal sayıdan, en çok altı basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucu yazma.
3. En çok altı basamaklı iki doğal sayının çıkartmasının yapıldığı bir işlemde, eksilen veya çıkanı bulup yazma .
4. En çok altı basamaklı iki doğal sayının çıkarmasının yapıldığı bir işlemde belirtilen basamaklardaki verilmeyen rakamları bulup yazma(1983 İlkokul Programı,s:299). Davranışlar bilişsel olan niteliğinde olup hedefi temsil edecek özelliktedir.

4. Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sürece dönük cümleler bulunuyor mu?

Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sözcüklerden biri bulunmalıdır. 1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden cümleler bulunmaktadır. Örnek:

Amaç : Ortalama hesaplama becerisi;

Davranışlar:

1. Yakın çevreden verilen ağırlık, yaş vb. ile ilgili iki ölçme sonucuna ait ortalamayı bulup sonucu söyleme veya yazma.
2. İki ölçme sonucunun ortalamasını verilenlerle karşılaştırıp sonucu söyleme veya yazma (1983 İlkokul Programı,s:319).

5. Davranışlar kapsamlı ve sınırlı mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında davranış ifadeleri kapsamlı fakat sınırlı değildir. Örnek:

Amaç : Dört, beş ve altı basamaklı doğal sayıları kavrayabilme;

Davranışlar :

1. Rakamlarla yazılmış dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı okuyup yazı ile yazma.
2. Yazı ile verilen dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı rakamlarla yazıp okuma (1983 İlkokul Programı,s:279).

Davranış cümleleri incelendiğinde ;

Birinci davranış cümlesi,

-Rakamlarla yazılmış dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı okuma.

-Rakamlarla yazılmış dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı yazı ile yazma.

İkinci davranış cümlesinde;

1. Yazı ile verilen dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı rakamlarla yazma.
2. Yazı ile verilen dört, beş veya altı basamaklı bir doğal sayıyı okuma.

Çünkü okuma ayrı bir süreç, yazı ile yazma ayrı bir süreçtir.

6. Her davranış cümlesi bir özelliği içeriyor mu?

Her davranış cümlesi, bir özelliği içermelidir. Ya yazacak, yada söyleyecek, seçip işaretleyecek, eşleştirecektir. Bir davranış cümlesinin sonunda iki özellik bulunmamalıdır. Eğer bulunuyorsa, ikinci özellik parantez içinde yazılmalıdır; yada kesme işareti kullanılmalıdır(Sönmez,2001). 1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında her davranış cümlesi bir özelliği içermemektedir. Örnek:

Amaç :Uzunluk ölçüsü birimleri arasındaki ilişkileri kavrayabilme;

Davranışlar :

1. Belirtilen bir uzunluğu, metre, desimetre veya santimetre cinsinden tahmin edip söyleme veya yazma.

2. Tahmin ettiği bir uzunluğu ölçüp yaptığı tahminle ölçme sonucu karşılaştırılarak sonucu söyleme(1983 İlkokul Programı,s:323).

Birinci davranış cümlesinde belirtilen bir uzunluğu metre, desimetre veya santimetre cinsinden tahmin etme, ayrı bir özelliği;

- söyleme; ayrı bir özelliği;

- yazma, ayrı bir özelliği ifade etmektedir.

-İkinci davranış cümlesinde ölçme sonuçlarını karşılaştırma; ayrı bir özelliği

-Söyleme, ayrı bir özelliği ifade etmektedir.

7. Davranışlar öğrenciye yönelik mi?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında davranışlar öğrenciye yönelik, öğrencinin yapabileceği niteliktedir.

Amaç: Kümelerde birleşme ve kesişme işlemlerini kavrayabilme

Davranışlar :

1.İki ayrık kümenin birleşim kümesini şema veya (.....) biçiminde sembol kullanarak gösterme.

2.Biri diğerinin alt kümesi olarak verilen iki kümenin birleşim kümesini, şema veya (.....) biçiminde sembol kullanarak gösterme.

8. Hedeflere ulaşım ulaşılmadığını gösterecek kritik davranış var mı?

Her hedefin kritik davranışları belirlenmelidir. Çünkü bu tür davranışlar öğrencinin hedefe ulaşım ulaşmadığının güçlü kanıtı olabilirler. 1983 ilkokul 5.sınıf matematik

ders programında her hedefin gerçekleştiğini gösterecek kritik davranış vardır. Örnek:

Amaç: Günlük hayatla ilgili basit defter tutma becerisi(1983 İlkokul Programı,s:321).

Davranışlar :

1.Günlük hayatta kullanılan aile bütçesi, okul koruma derneği, bakkal, kasap vb. defterlerinin yazıldığını söyleme .

2.Günlük hayatta kullanılan özel defterlerin kullanılış yerlerini ve faydalarını söyleme.

3.Aile bütçesi vb. durumla ilgili basit bir defter örneği yapma. Üçüncü madde, hedefin gerçekleştiğini gösteren kritik davranıştır. Kritik davranışlar öğrenciye kazandırılmalıdır. Öğrencinin hedefe ulaşip ulaşmadığının göstergesi, en güçlü kanıt kritik davranışlardır.

9. Davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, yani dikey örgütleme ilkelerine uygun olarak sıralanmıştır. Örnek :

Amaç :On, on bir ve on iki basamaklı doğal sayıları okuma ve yazma becerisi (1983 İlkokul Programı,s:280).

Davranışlar:

1. On, on bir veya on iki basamaklı bir sayıyı okuma.

2. Okunuşu verilen on, on bir veya on iki basamaklı bir sayıyı rakamlarla yazma.

3. On, on bir veya on iki basamaklı olan sayının basamak ve bölüklerini söyleme şeklindeki davranış cümlelerini incelediğimizde sırasıyla;

- Sayıyı okuma,

- Rakamlarla yazma,

- Basamak ve bölüklerini söyleme vardır.Burada kolaydan zora, yalından karmaşığa doğru bir sıra takip edilmiştir. Bir önceki maddenin örneğinde de somuttan soyuta, yakından uzağa doğru bir yol takip edilmiştir.

**3.4.2.1983 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	İÇERİK	1983 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
2.	Olgu,kavramlar,ilkeler,yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
3.	Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler,coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?	X	
6.	Hayata yakınlık ilkesi var mı?	X	
7.	Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?	X	
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?	X	
9.	Belirtke tablosu var mı?		X

1. Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?

1983 ilkököl 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile diğer dersler arasındaki bağlantı göz önünde bulundurulmuştur. Ölçüler ile ilgili konuda uzaklık kavramı vermek için içerikte de; “Matematik ile ilgili yıllık çalışmalar planlanırken, başka ders konularıyla sıkı ilgili bulunan ölçüler o konularla birlikte ele alınacak şekilde sıralanmalı; böyle olmayanlar bütün yıla dağıtılmalıdır, ölçülerden birbiriyle dayalı olarak kavranılması gerekenler birbirini ardınca tanıtmalı ve kullandırılmalıdır” şeklinde açıklama yapılmıştır(1983 İlkööl Programı,s:18). Yine grafikler ile ilgili konuda da; “Grafikler, yorumlama ve genelleme basamaklarındaki davranışların kazandırılmasında kolaylıkla kullanılabilecek araçlardır. Bu bakımdan programla ilgili amaç davranışlarda, mutlaka yazımlara ve genelleme yaptırmayı gerektirecek çalışmalara yer verilmelidir(1983 İlkööl Programı,s:18). Bunun için sosyal bilgiler ve fen bilgisi ünitelerinde karşılaşılan grafiklerden okul, yakın çevre, yurdumuz ve başka ülkelerle ilgili grafiklerden yararlanılabilir şeklindeki ifadeyle Fen Bilgisi-Sosyal Bilgiler dersi ile bağlantılar kurulmuştur.

2. Olgı, kavramlar, ilkeler,yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?

1983 ilkököl 5.sınıf matematik ders programında olgı, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. İçerikte de bu durum açıklanmıştır.

“Grafikler ile ilgili konuda ikinci sınıfta, her şekil 2, 3, 4, 5, veya 10 kişiyi gösterecek şekilde şekil grafiğı, üçüncü sınıfta yine her şekil 2, 2, 3, 5 veya 10 kişiyi gösterecek şekilde şekil grafiğı ile sütun grafiğinin yapılması ve yorumlanmasına yer verilmelidir. Dördüncü sınıfta, hava gözlem grafiğinden yararlanarak çizgi grafiğı incelettirilip bu tür grafiklerin yapılmasına geçilmelidir. Beşinci sınıfta ise sütun ve daire grafikleri yorumlanmalı ve bunlar öğrencilerle birlikte yapılmalıdır(1983 İlkööl Programı,s:18).

3. Öğrencilerin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikleri, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuştur.

Örnek:

Konu: İşlemler;

“Varlıkların bir araya gelmeleri, bir arada bulunan varlıklardan, bazılarının ayrılmaları, insan, hayvan ve bitkilerin çoğalmaları eksilmeleri, bölünmeleri, gibi olaylar gözetilmeli ve bunların işlem kavramlarının kazandırılmasından yararlanılmalıdır. Ondalık sayılarla ilgili davranışların kazandırılmasında, metre, otomobillerin hız göstergesi ve sayı doğrusundan yararlanılabilir.(1983 İlkokul Programı,s:9).

4. Somuttan soyuta doğru sıralama var mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında somuttan soyuta doğru bir sıralama mevcuttur. Örnek:

Konu:Kümeler;

“Venn şeması ile ilgili çalışmalar için temel çizgi çalışmalarının tamamlanması beklenebilir. Venn şemasını kullanmada öğrenciler, okuma, yazmayı sökmeyi önce varlıkların resimlerinden, daha sonra da varlıkların adlarından yararlanılacak”(1983 İlkokul Programı,s:4).

5. Yakından uzağa ilkesi var mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında konuların işlenişinde yakından uzağa ilkesi vardır. Örnek:

Konu:Defter Tutma,

“Öğrencilere kendi harcamalarını; sınıfın, okulun, evin gelir ve giderlerini; Kızılay kolu gibi öğrenci kuruluşlarının hesaplarını düzgün, basit bir şekilde tutma yolları öğretilmelidir”(1983 İlkokul Programı,s:19). Öğrencilere defter tutturulurken önce kendi harcamalarının hesabını tutmaları, sırası ile bunu sınıf, okul, evin gelir ve giderleri daha sonra öğrenci kuruluşlarının gelir ve giderlerini tutması öğretilmektedir.

6. Hayata yakınlık ilkesi var mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında hayata yakınlık ilkesi söz konusudur. Örnek:

Konu:Sayılar;

“Sayı kavramı ile ilgili öğretime her alanda olduğu gibi, öğrencilerin okul öncesi yaşayışlarında kazandıkları tecrübelerinden ve sezgilerinden hareket edilerek başlanılacaktır. Çocuk, sayıları kullanmaya mekanik olarak başladığından okulda sayılarla yapılan çalışmalara mekanik saymalarla başlamak, bir taraftan ritmik saymaları geliştirirken, diğer taraftan sayı kavramını kazandırmayı hedef alan çalışmalara yer vermek çocuktaki gelişmeyi hızlandırıcı olacaktır”(1983 İlkokul Programı,s:6).

7. Bilinenden bilinmeyene doğru gidilmiş mi?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında bilinenden bilinmeyene doğru bir gidiş söz konusudur. Örnek:

Konu:Kümeler;

“İkinci sınıfta birinci sınıftaki kavramların pekiştirilmesi çalışmalarına yer verilecek, ayrıca bu sınıfta gelen öğrenciler 20’ye kadar sayı kavramını kazanmış olduğundan kümelerin elemanlarını sayma, eleman sayısını söyleme ve bunlara dayalı çalışmalar yaptırılacaktır. Üçüncü sınıfta ikinci sınıftaki küme çalışmaları hatırlatıldıktan sonra, denk ve eşit kümeler tanıtılacak kümeler arasındaki bire-bir eşlemeden yararlanarak iki kümenin elemanları azlık - çokluk yönünden karşılaştırılacaktır. Dördüncü sınıfta, kümeler konusunda bu sınıfa kadar üzerinde durulan kavramlar pekiştirilecek, kümenin elemanlarının ortak özelliği belirtilerek kümeyi yazma üzerinde durulacaktır. Pekiştirme çalışmalarında ders kitabının dışındaki seviyeye uygun örneklere ve öğrencilerin örnek sorular düzenlemelerine önem verilecektir, beşinci sınıfta, alt küme olma ve kapsama ilişkileri sembollerinde kullanılarak ilkokulda kümeler, kümeler arasındaki ilişkilerle ilgili amaç ve davranışlar tamamlanmış olur(1983 İlkokul Programı,s:5).

8. Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmıştır. Örnek: İşlemler ile ilgili üniteye konu sıralaması toplama, çıkarma, çarpma, bölme şeklindedir. Öğrencilere öncelikle, toplama, çıkarma, çarpma, bölme sırası ile kazandırılmıştır. Toplama işlemi konusunda ise öncelikle doğal sayılarla en sonda ondalık sayılarla toplama işlemi becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır.

9.Belirtke tablosu var mı?

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun hedef ve davranışlarını gösteren belirtke tablosu yoktur.

**3.4.3.1983 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	EĞİTİM DURUMU	1983 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?	X	
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?	X	
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?	X	
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?	X	
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?	X	

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında “Eğitim Durumları” ile ilgili bir bölüm yoktur. Ayrıca; çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ve kullanılacak metod ve teknikler ilkesi ayrı bir başlık olarak ta yer almamaktadır.

1. Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?

1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili açıklamalar kısmından anlaşıldığı üzere programda kullanılacak araç-gereçler ile metod ve teknikler dersin hedefleriyle tutarlıdır.

2. Öğrenme-Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji yöntem ve teknikleri ayrı bir başlık olarak verilmemiştir; fakat içeriğe bakarak öğrenme-öğretme strateji yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Örnek:

Konu:İşlemler;

“Dört işlem ikinci sınıftan başlayarak her sınıfta tekrar edilmekte olduğundan öğrencilerin her yıl *değişik yolları* ve araçları kullanarak matematiğin zevkine varmaları sağlanmalıdır”(1983 İlkokul Programı,s:12). Yine “Ölçme ve Değerlendirme” kısmından çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanıldığı çıkarılabilmektedir. “Başvurulan öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak amacıyla yapılan değerlendirme için konuların genellikle bitiminde yapılan ölçmelerden faydalanılır”(1983 İlkokul Programı,s:25).

3. Öğrenme-Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak niteliktedir. Örnek:

Konu:Kümeler;

Venn şemasını kullanmada öğrenciler okuma, yazmayı sökmeden önce varlıkların resimlerinden, daha sonra varlıkların adlarından yararlanılacaktır (1983 İlkokul Programı,s:4).

4. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?

“Üçüncü sınıfta, ikinci sınıftaki küme çalışmaları hatırlatıldıktan sonra denk ve eşit kümeler tanıtılacak, kümeler arasındaki bire-bir eşlemeden yararlanarak iki kümenin elemanları azlık çokluk yönünden karşılaştırılacaktır(1983 İlkokul Programı,s:5). Öğrenciye ipucu verilmesi gerektiği cümleden anlaşılmaktadır. İçerik öğrenciye sunulurken bilinenden bilinmeyene doğru bir sıralama mevcutsa öğretmenin ipucu kullandığı tahmin edilir. Yapılacak değerlendirmeler birer dönüttür. Dolayısıyla 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında bunların kullanıldığı ifade edilmiştir.

5. Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında seçilen araç ve gereçlerin konu ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Örnek:

Konu:Ölçüler;

Ölçülere önce karış, parmak, kulaç, ayak, adım...gibi tabii ölçülerin kullanılması(1983 İlkokul Programı,s:17).

Konu:Grafikler;

Dördüncü sınıfta, hava gözlem grafiğinden yararlanılması(1983 İlkokul Programı,s:18).

**3.4.4.1983 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DEĞERLENDİRME	1983 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?	X	
2.	Her konunun sonunda sinama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?	X	
3.	Hedeflerle tutarlı mı?	X	
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?	X	
5.	Sorular açık-seçik, kesin ve kolay anlaşılır mı?	X	
6.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?	X	

1. Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?

Eğitim süreci içinde ölçme ve değerlendirme ile hedef davranışların ne kadarını gerçekleştirdiğimizi, gerçekleştiremediğimiz amaçların neler olduğunu, hangi konuların yeterince öğrenildiğini, hangilerinde eksikliklerin bulunduğunu ve bu eksikliklerin neler olduğunu, yanlış öğrenmeleri, yeterince öğrenilmeyen konuların hangileri olduğunu görürüz. Bu yüzden ölçme-değerlendirme eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır(Yılmaz,2000).

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında, öğrencilerin eksikliklerin ve başarıların tespit etmek; onları belirli çalışma alanlarına yönlendirmek; başardığı öğretim yönteminin etkinliğini anlamak, kullandığı eğitim programının uygun olup olmadığını tespit etmek amaçlarıyla değerlendirmeden söz edilmiştir(1983 İlkokul Programı,s:25). Matematik programında amaçları ve her amacı tanımlayan davranışlar ölçülebilir şekilde yazılmıştır.

Yapılacak ölçmelerde, programda yazılan davranışların ölçüleceği, her davranış için en az bir tane olmak üzere bu davranışları ölçen yeteri kadar sorunun yazılması, önemli gözüken davranışlar için birden çok soru hazırlanabileceği belirtilmiştir. Soru hazırlanırken dikkat edilecek noktalar maddeler halinde sırlanmıştır. Soru hazırlamada:

a. 2 ve 3. Sınıflarda çoktan seçmeli soruların kullanılması halinde seçenek sayısı tercihen 3 olmalıdır.

b. 4 ve 5. sınıflarda çoktan seçmeli soruların kullanılması halinde seçenek sayısı 3 veya 4 tercihen 4 olmalıdır(1983 İlkokul Programı,s:26).

2. Her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?

Öğrencileri hedeften haberdar etmek, geribildirimler vermek, öğrenilenlerin diğer alanlarda kullanılmasını sağlamak, öğrenme sürecini kontrol altında tutmak, öğrenciye durumu ile ilgili sağlıklı bilgi vermek amacıyla her konunun sonunda sınama durumu hazırlanmalıdır. 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda o konuyu yoklayacak sınama durumu hazırlanmıştır. Örnek:

Konu:Toplama İşlemi

Değerlendirme:

1. Aşağıdaki toplama işlemlerini yaptırınız?

2.Aşağıdaki toplama işlemlerinden yanlış olanları buldurunuz(1983 İlkokul Programı, s:318).

3. Hedeflerle tutarlı mı?

Sınavda yer alan her soru, en az bir hedef davranışla ilişkilendirilmelidir. Böylece herhangi bir soruyu cevaplandıramayan yada yanlış cevaplandıran öğrencinin, hangi hedef davranışı gerçekleştiremediği açıkça görülebilmelidir(Yılmaz,2000). 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında hazırlanan değerlendirme soruları o konu ile ilgili hedeflerle tutarlıdır. Örnek:

Konu: Çarpma İşlemi

Değerlendirme:

1. Aşağıdaki kümelerden hangisinin çarpma işlemine göre kapalı olduğunu bulunuz?

2. Aşağıdaki eşitliklerden verilmeyen terimleri buldurup yazdırınız?

3. $198 \times (563+113) =$ çarpma işlemine ait dağılma özelliğini gösteren eşitlik aşağıdakilerden hangisidir, işaretlendiriniz?

Hedefler : Bir çarpma işlemiyle ilgili özellikleri kavrayabilme(1983 İlkokul Programı,s:312).

4. Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?

Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun, açık ve anlaşılabilirliği bozulmayacak ölçüde olmalıdır. Örnek:

Konu : Ortalama, yüzde ve faiz hesapları ,

Değerlendirme :

1. Bulunduğunuz aydan bir önceki ayın sıcaklık ortalamasını buldurunuz?

2. 35, 23, 122 sayılarının ortalaması aşağıdakilerden hangisidir işaretlendiriniz?

3. Verilen ölçme sonuçlarının ortalamasının nasıl bulunduğunu söyletiniz(1983 İlkokul Programı,s:322). Örneklerde görüldüğü gibi 1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programında sorular Türkçe yazım kurallarına uygun, açık anlaşılır bir ifade kullanılarak yazılmıştır.

5. Sorular açık-seçik, kesin ve kolay anlaşılır mı?

Sorular açık, seçik ve anlaşılır olmalıdır. Yazım, anlatım hatası bulunmamalı, öğrencinin yaşına, sınıf düzeyine sözcük dağarcığına uygun olmalı, gereksiz söz ve anlatımlara yer verilmemelidir. Soruda neyin istediği açık, seçik ve anlaşılır bir şekilde sunulmalı ve değişik yorumlara yol açacak bir biçimde yazılmamalıdır. Sorular açık, kesin ve anlaşılırdır. Örnek:

Konu:Ölçüler;

Değerlendirme:

1. Hacim ölçüsü temel birimini söyletiniz.

2. Hacim ölçüsü biriminin askatlarını söyletiniz(1983 İlkokul Programı, s:330).

6. Soruların kapsam geçerliliği var mı?

Kapsam geçerliliği ölçülmek istenilen niteliğin tüm gözlenen ve ölçülebilen özelliklerinin bir ölçme aracıda bulunmasıdır. Bu ise, soruların öğretilen konulardan, önemine ve ağırlığına göre yeter sayıda soru sorulması ile sağlanabilir. Soruların kapsam geçerliliği vardır. Örnek:

Konu: Ortalama, yüzde ve faiz hesapları;

Amaç: Ortalama hesaplama becerisi.

Değerlendirme:

1.Bulunduğunuz aydan bir önceki ayın sıcaklık ortalamasını buldurunuz.

2.35, 23, 122 sayılarının ortalaması aşağıdakilerden hangisidir; işaretlettiriniz.

3.Verilen ölçme sonuçlarının ortalamasının nasıl bulunduğunu söyletiniz(1983 İlkokul Programı,s:322).

3.4.5.1983 İLKOKUL 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMI HAKKINDA GENEL BULGULAR VE YORUM

1983 İlkokul 5.sınıf matematik ders programı 1948, 1962 program taslağı ve 1968 programlarından farklılık göstermektedir. 1968 ilkokul 5.sınıf matematik ders programında dersin genel hedefleri, her konu ile ilgili özel hedefler belirtilmiş, bu hedefler birbirini tamamlar nitelikte, yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun ve öğrenci davranışına dönüştürülecek şekilde ifade edilmiştir. İçerik bölümü programın öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun yazılmıştır. Derslerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmış, olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi, öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş, ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde ön öğrenme ilkelerine uygun olarak yazılmıştır. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleri ile konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi ayrı bir başlık olarak bulunmamaktadır. Programda dikkati çeken en önemli nokta ölçme ve değerlendirmeye ayrı bir önem verilmesidir. Ölçme ve değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış, her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmış, sorular hedeflerle tutarlı, Türkçe yazım kurallarına uygun, açık-seçik, anlaşılır ve kapsam geçerliliği vardır.

3.5.1991 İLKÖĞRETİM MATEMATİK PROGRAMININ İNCELENMESİ

1991 ilköğretim matematik dersi programı Talim ve Terbiye kurulunun 19.11.1990 gün ve 153 sayılı kararı ile 1991-1992 yılı öğretim yılından itibaren denenip geliştirmek üzere kabul edilmiştir. 1991 ilköğretim matematik ders programı I. ve VIII. sınıfları kapsamaktadır. Programda; matematiğin ilköğretimdeki genel amaçları ile tutarlı olarak her sınıftaki hedefler ayrı ayrı maddeler halinde sıralanmış, hedefleri tanımlayan davranışlar programda açık ve seçik olarak yazılmış, üniteler veya konularla ilgili öğretim faaliyetleri düzenlenirken dikkat edilecek hususlar açıklanmış, ölçme ve değerlendirme ayrı bir başlık altında alınmıştır. Programda matematiğin başlıca amacının öğrencilere günlük hayatlarında gerçek problemleri çözme becerisi kazandırmak olduğuna göre problem çözme becerisi kazandırırken dikkat edilecek noktalar maddeler halinde açıklanmıştır.

1. Problemler, çocuğun kendi yaşantısında, ev, aile, okul ve sınıf hayatından çevredeki ve yurdun çeşitli alanlarındaki işlerden alınmalıdır.
2. Problemler, çocuğun istekle yapacağı canlı ve ilgi çekici nitelikte olmalıdır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:27).

Yine programda “Alıştırmalarla ilgili hususlar” başlığı adı altında öğrencilerde görülen başarısızlıkların bir nedeninin de amaca uygun ve gereği kadar alıştırma yaptırılmadığı açıklanmış ve çalıştırma yaptırırken dikkat edilecek noktalar 8 madde halinde sıralanmıştır:

Alıştırma yaptırırken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

1. Çabukluğa önem verilmeli; ancak doğruluk çabukluğa feda edilmelidir,
2. Alıştırma; çocuğu bıktırıcı, yıldırıcı ve yorucu olmamalıdır.
3. Alıştırmalar bir defada değil araya zaman katarak yapılmalıdır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:29).

“Ölçme ve değerlendirme” ayrı bir başlık altında verilmiş, değerlendirme çalışmalarının amacı öğrencilerin eksiklerini saptamak, bireyin sonraki yaşantısında temel olacak davranışları geliştirmek, öğrencilerin başarılarını saptamak, onları belli programlara yönlendirmek, baş vurulan öğretim yönteminin etkinliğini anlamak, kullanılan eğitim programının etkin olup olmadığını anlamak olduğu ifade edilmiş, soruların hazırlanmasında dikkat edilecek noktalar maddeler halinde sıralanıp

örnekler halinde açıklanmaya çalışılmıştır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:30).

Soruların hazırlanmasında aşağıdaki ilkelere dikkat edilmelidir :

1. Dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda çoktan seçmeli soruların kullanılması halinde, seçenek sayısı tercihen dört olmalıdır.
2. Cevabını öğrencilerin yazması gereken sorular çoktan seçmeli sorularda olduğu gibi davranışları yoklayacak nitelik taşımalıdır(1991 ilköğretim matematik ders programı,s:31).

Programda dikkati çeken en önemli nokta gerek amaçların gerekse onların altındaki davranışların sırasını öğretmenin aynen uyması gereken bir dizilim olmadığını, öğretmenin kendisinin bir amaçtaki davranışların hepsini birden ard arda kazandırarak hemen diğerine geçmek zorunda hissetmemesini bu nedenle öğretmenin plan yaparken birden fazla amaca ulaşabilmek için gerekli davranışları bir ders saati içinde kazanmasını bilmeyi ilke edinmesi gerektiği açıklanmıştır. İnsanın içinde yaşadığı topluma ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel bakımdan uyum sağlayabilen ve kendisine de yararlı olabilen bir fert olarak yetişebilmesi için gerekli olan ilköğretim matematik dersinin genel amaçları 23 madde halinde özetle sıralanmıştır. Örnek:

- 1.Matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirebilme ,
- 2.Matematiğin hayattaki yerini ve önemini kavrayabilme,
- 3.Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme(1991 İlköğretim matematik ders programı, s:33).

**3.5.1.1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
HEDEFLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	HEDEFLER	1991 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?	X	
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?	X	
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		X
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?	X	
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?	X	
6.	Hedef cümleleri açık,seçik ve anlaşılır mı?		X
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?	X	
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?	X	
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?	X	
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		X
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		X

1. Matematik dersinin genel hedefleri belirlenmiş mi?

İnsanın içinde yaşadığı topluma ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel bakımından uyum sağlayabilen ve kendisine de yararlı olabilen bir fert olarak yetişebilmesi için gerekli olan ilköğretim matematik dersinin genel amaçları 23 madde halinde sıralanmıştır:

1. Matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirebilme,
2. Matematiğin hayattaki yerini ve önemini kavrayabilme,
3. Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:33).

2. Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında her konu ile ilgili özel hedefler yazılmıştır. Örnek:

Konu:Çıkarma işlemi

Amaç 1: En çok altı basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi.

Amaç 2: Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı sayılarla çıkarma işlemi becerisi.

Amaç 3: Doğal sayılarla zihinden çıkarma işlemi becerisi.

Amaç 4: Kesir sayıları ile çıkarma işlemi becerisi.

Amaç5:Ondalık kesirlerle çıkarma işlemi becerisi(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:278).

Konu:Kümeler;

1.Kümeler arasındaki eşitlik, denklik, alt küme olma ilişkilerini kavrayabilme.

2.Kümelerde birleşme ve kesişme işlemlerini kavrayabilme.

3.Küme, eleman, eşleme, denklik kavramları ve kümelerle yapılan işlemleri günlük hayatla ilgili durumlara uygulayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı,s:278).

3. Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programı incelendiğinde dersin hedeflerinde kapsamlılık ve sınırlılık ilkesi yoktur. Örnek:

Amaç: On, on bir ve on iki basamaklı doğal sayıları okuma ve yazma bilgisi (1991ilköğretim matematik ders programı, s:263).

Hedef cümlesi kapsamlı fakat sınırlı değildir. Çünkü bir öğrenme ürününü dile getirmemektedir. Okuma bilgisi ayrı bir öğrenme ürününü , yazma bilgisi ayrı bir öğrenme ürününü dile getirmektedir. Örnek: Kesirleri ve çeşitlerini kavrayabilme.(1991Matematik Ders Programı, s:266).Hedef cümlesinde sınırlı fakat kapsamlı değildir. Çünkü burada öğrenci basit, bileşik veya tamsayılı kesirleri mi kavrayacak, -Bu kesirlerin sayı doğrusu üzerinde gösterimini mi kavrayacak, -Kesirlerin çevrilmesini mi kavrayacak, hepsi birbirinden farklı konuları kapsadığı için bu hedef cümlesinde kapsamlılık ilkesi yoktur.

4. Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında hedefler yazıldıkları alanın nitelik ve basamaklarına uygundur. Örnek:

Amaç 1: Kesir kısmı en çok üç basamaklı olan ondalık kesirleri kavrayabilme.

Amaç2: Kesir kısmı en çok üç basamaklı ondalık kesirler arasındaki ilişkileri kavrayabilme(1991ilköğretim matematik ders programı, s:271).

Hedef cümlelerin bilişsel özellikleri ağır bastığı için bilişsel alana giren hedef ifadeleri kullanılmıştır.

5. Hedef cümlelerin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programı hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmaktadır. Örnek:

Amaç 1: En çok dört basamaklı doğal sayıların en fazla dört basamaklı doğal sayılarla çarpma işlemi becerisi.

Amaç 2:En çok beş basamaklı bir doğal sayının, en fazla üç basamaklı bir doğal sayı ile çarpma işlemi becerisi(1991 ilköğretim matematik Ders Programı, s:283).

6. Hedef cümleleri açık,seçik, kesin ve anlaşılır mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programı hedef cümleleri incelediğinde; genel ifade olarak yetersizdir ve tam olarak “ne” istiyor açıkça ifade

edilmemiştir. Ayrıca; hedef cümleleri ya çok kısa yada çok uzun yazılmıştır
Örnek :

Amaç : Tam kısmı en çok yedi basamaklı ve kesir kısmı en fazla iki basamaklı bir ondalık kesrin, en çok iki basamaklı bir doğal sayıya veya tam kısmı bir basamaklı veya tam kısmı“0”ve kesir kısmı en çok iki basamaklı bir ondalık kesre, bölümün kesir kısmı en fazla üç basamaklı olacak şekilde bölme işlemi becerisi(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:291). Hedef cümlesi çok uzun, aynı hedef cümlesi “veya” bağlacı ile bağlanmış iki öğrenme ürününü bir arada içermektedir.

Amaç : Yüzde, faiz, iskonto, kar, zarar, senet, bono, çek ve fatura ile ilgili temel kavramları kavrayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:295).

Hedef cümlesinde dokuz tane temel kavram bir arada verilmiştir. Bir hedef cümlesinde 5-7 arası kavram içerebilir. “Öğrencinin seviyesi” ilkesi göz ardı edilmiştir.”

Amaç: Alan ölçüsü birimlerini kavrayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:199). Hedef cümlesi de kısa, kapalı ve yetersizdir. Çünkü;
-Alan ölçüsü temel biriminin,
-Alan ölçüsü biriminin alt katlarının,
-Alan ölçüsü biriminin üst katlarının ayrı ayrı kazandırılması ve ifade edilmesi gereken hedef cümleleridir.

7. Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte ifade edilmiştir.

Amaç: Uzunluk ölçüsü birimleri ve bunlar arasındaki ilişkileri kavrayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:298).

Davranışlar:

1. Belirtilen bir uzunluğun metre, desimetre veya santimetre cinsinden tahmin edip söyleme ve yazma.
2. Tahmin edilen bir uzunluğu ölçüp, yapılan tahminle ölçme sonucunu karşılaştırma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:298).

8. Hedefler birbirini tamamlar nitelikte mi?

1991 ilköğretim matematik ders programında hedefler birbirini destekler, tamamlar niteliktedir. Örnek:

Konu :Çıkarma işlemi;

Amaç 1:En çok altı basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi bir derste öğrenciye kazandırılırken.

Amaç 2: Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi bir sonraki derste öğrenciye kazandırılacaktır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:278).

Her konunun hedefleri birbirini tamamladığı gibi matematik dersinin genel hedefleri ile de tutarlıdır. Genel Hedef: Günlük hayatta kullanılacak dört işlem becerisi kazanabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:33).

9. Bilişsel alanda yazılmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili yazılan hedefleri bilişsel alan düzeydedir. Örnek:

Konu:Ölçüler,

Amaç: Uzunluk ölçüsü birimleri ve bunlar arasındaki ilişkileri kavrayabilme (1991 ilköğretim matematik ders programı, s:298).

10. Duyuşsal alanda yazılmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili duyuşsal alanda hedefi yoktur.

11. Devinişsel alanda yazılmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili devinişsel alanda hedefi yoktur.

**1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
DAVRANIŞLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DAVRANIŞLAR	1991 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Hedefler davranış cinsinden ifade edilmiş mi?	X	
2.	Hedef davranışlar yeterli düzeyde mi?	X	
3.	Davranışlar o hedefin niteliklerine uygun mu?	X	
4.	Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sürece dönük cümleler bulunuyor mu?	X	
5.	Davranışlar kapsamlı ve sınırlı mı?		X
6.	Her davranış cümlesi bir özelliği içeriyor mu?		X
7.	Davranışlar öğrenciye yönelik mi?	X	
8.	Hedeflere ulaşip ulaşılmadığını gösterecek kritik davranış var mı?	X	
9.	Davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	

1. Hedefler davranış cinsinden ifade edilmiş mi?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış ve davranış cinsinden ifade edilmiştir. Örnek:

Amaç: Kesir kısmı en çok üç basamaklı olan ondalık kesirleri kavrayabilme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:270).

Davranışlar:

1. Paydası 10, 100 ve 1000 olan bir kesir sayısını ondalık kesir olarak yazma.
2. Kesir kısmı en çok üç basamaklı bir ondalık kesre ait bir çokluğu gösterme veya şekil ile belirtme şeklinde giden bu hedef cümlesine ait 13 tane davranış cümlesi vardır.

2. Hedef davranışlar yeterli düzeyde mi?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında bir hedefin gerçekleştiğini gösteren davranışlar yeter düzeydedir. Örnek:

Konu: Toplama işlemi;

Amaç 1: Yedi basamaklı kadar olan doğal sayılarla yan yana en çok üç alt alta en fazla beş sayının toplama işlemi becerisi. Hedefinin 7 davranış cümlesi;

Amaç 2: Yedi, sekiz ve dokuz basamaklı doğal sayılarla toplama işlemi becerisi. Hedefinin 7 davranış cümlesi;

Amaç 3: Kesir kısmı en çok üç basamaklı ondalık kesirlerle toplama işlemi becerisi(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:274). Hedefinin 11 tane davranış cümlesi bulunup hedefi gerçekleştirecek yeterli sayıdır.

3. Davranışlar o hedefin niteliklerine uygun mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında davranışlar temsil ettiği hedefin niteliklerine uygun olarak yazılmıştır. Örnek:

Amaç 1: Aritmetik ortalama hesaplama becerisi .

Davranışlar

1. Yakın çevreden verilen ağırlık, yaş vb. ile ilgili ölçme sonucu eşit ortalamayı bulup sonuç söyleme ve yazma.

2. İki ölçme sonucunun ortalamasını verilenlerle karşılaştırılıp sonucu söyleme ve yazma

3. Yaş, boy, ağırlık vb. en çok beş ölçme sonucunun ortalamasını bulup söyleme ve yazma (1991 ilköğretim matematik ders programı, s:295).

Davranışlar bilişsel alan-uygulama basamağında olup, hedefi temsil edecek niteliklerdir.

4. Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sözcükler bulunuyor mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programı davranış cümlelerinin sonunda yazma, söyleme, seçip işaretleme gibi davranış ifade eden sürece dönük cümleler bulunmaktadır. Örnek:

Amaç : Brüt ağırlık, dara ve net ağırlık kavramları bilgisi.

Davranışlar :

1. Brüt ağırlık, dara ve net ağırlığın tanımını yapma ve verilenler arasında seçip işaretleme.

2.Yakın çevreden net ağırlık, brüt ağırlık ve daraya ait örnekler gösterme(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:299).

5. Davranışlar kapsamlı ve sınırlı mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında davranış ifadeleri kapsamlı fakat sınırlı değildir. Örnek:

Amaç: Çarpma ile bölme işlemlerinin ilişkisini kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Çarpımları dokuz basamağı geçmeyecek şekilde verilen bir çarpma işleminde en çok iki basamaklı çarpan verildiğinde diğer çarpanı bulup yazma.

2. En çok dokuz basamaklı bir doğal sayının en çok iki basamaklı bir doğal sayıya yürütmesiz veya en çok üç basamaklı yürütmeli bölünmesi işleminde bölünen, bölen, bölüm ve varsa kalan arasındaki ilişkiyi söyleme ve yazma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:292).

Davranış cümleleri incelendiğinde;

Birinci davranış cümlesinde “bulma” ayrı bir süreci “yazma” ayrı bir süreci ; ikinci davranış cümlesinde biri yürütmesiz, diğeri yürütmeli iki ayrı öğrenme süreci vardır. Şöyle olmalıydı ki;

-En çok dokuz basamaklı bir doğal sayının en çok iki basamaklı bir doğal sayıya yürütmesiz bölünmesi işleminde bölünen, bölen, bölüm arasındaki ilişkiyi söyleme/yazma

-En çok dokuz basamaklı bir doğal sayının en çok iki basamaklı bir doğal sayıya yürütmeli bölünmesi işleminde bölünen, bölen, bölüm ve kalan arasındaki ilişkiyi söyleme ve yazma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:292).

6. Her davranış cümlesi bir özelliği içeriyor mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında her davranış cümlesi bir özelliği içermemektedir. Örnek:

Amaç: Hacim ölçüsü birimlerini kavrayabilme.

Davranışlar:

Hacim ölçüsü temel biriminin tanımını yapma veya verilenler arasında seçip işaretleme(1991 İlköğretim matematik Ders Programı,s:301).

-Hacim ölçüsü temel biriminin tanımını yapma,

-Verilenler arasından seçip işaretleme, ayrı birer davranış cümlesidir. Bir davranış cümlesinin sonunda iki özellik bulunmamalıdır. Yada parantez içinde ifade edilmelidir.

7. Davranışlar öğrenciye yönelik mi?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında davranışlar öğrenciye yönelik; öğrencinin yapabileceği niteliktedir. Örnek:

Amaç:Arazi ölçüsü birimlerini kavrayabilme

Davranışlar:

1. Arazi ölçüsü birimlerinin adlarını söyleme, yazma ve sembolle gösterme

2. Bir ar'ın kaç metrekare olduğunu söyleme ve yazma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:300).

8. Hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını gösterecek kritik davranış var mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında her hedefin kritik davranışı vardır. Örnek:

Amaç: Kesir sayıları ile bölme işlemi becerisi.

Davranışlar:

- 1.Verilen bir basit ve bileşik kesrin tersine çevrilmişini yazma.
- 2.Verilen bir tam sayılı kesri bileşik kesre çevirerek tersini söyleme ve yazma.
3. Bir doğal sayının kesir şeklinde yazılışını söyleme ve yazma.
- 4.Verilen iki basit kesrin bölme işlemini yaparak sonucu söyleme ve yazma.
- 5.Verilen iki bileşik kesrin bölme işlemini yaparak sonucu söyleme ve yazma.
6. Verilen bir basit kesrin bir tam sayılı kesre bölme işlemini yaparak sonucu söyleme ve yazma.
- 7.Verilen bir tam sayılı kesri, tam sayılı kesre bölüp sonucu söyleme ve yazma.
- 8.Verilen bir doğal sayının bir kesir sayısına bölümü bulup sonucu söyleme ve yazma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:290).

Sekizinci davranış cümlesi hedefin gerçekleştiğini gösteren kritik davranış niteliğindedir. Kritik davranışlar öğrenciye kazandırılmalıdır. Öğrencinin hedefe ulaşp ulaşmadığının göstergesi, en güçlü kanıtı kritik davranışlarıdır.

9. Davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında davranışlar dikey örgütleme ilkelerine uygun olarak sıralanmıştır. Örnek:

Amaç: Küme, eleman, eşleme, denklik kavramları ve kümelerle yapılan işlemleri günlük hayatta ilgili durumlara uygulayabilme.

Davranış:

- 1.Çevreden küme oluşturma ve oluşturmayan topluluklar söyleme ve yazma.

2.Yakın çevreden eşleme ve denklik kavramlarından yararlanarak, sayma, bölme, azlık-çokluk karşılaştırmaları yapma ve örnekler söyleme ve yazma(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:258).

-Davranış cümlelerinde, çevreden örnekler vererek başlama somuttan soyuta doğru gidilişi; yakın çevreden eşleme ve denklik kavramlarından yararlanarak sayma bilinenden bilinmeyene, yalından karmaşığa doğru gidilişi gösterir.

**3.5.2.1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	İÇERİK	1991 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
2.	Olgu,kavramlar,ilkeler,yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
3.	Öğrencinin yakın çevresi,hayat biçimi,ekonomik etkinlikler,coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?	X	
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?	X	
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?	X	
6..	Hayata yakınlık ilkesi var mı?	X	
7.	Bilinenden bilinmeyene gidilmiş mi?	X	
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?	X	
9.	Belirtke tablosu var mı?		X

1. Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında matematik dersi ile diğer dersler arasındaki bağlantı göz önünde tutulmuştur. Örnek:

Konu: Sayılar;

“Birinci sınıftan itibaren öğrencilerin rakamları işlek ve okunaklı yazmaların sağlamak için yazılışlardaki uygun hareket sırasını izlemeleri sağlanmalıdır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:6).

“İşlek ve Okunaklı Yazmak” matematik dersinin hedefi olduğu gibi Türkçe-Yazı dersinin de bir hedefidir. Matematik dersi ile Türkçe dersi arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

Konu:Grafikler;

Grafikler, yorumlama ve genelleme basamaklarındaki davranışların kazandırılmasında kolaylıkla kullanılabilecek araçlardır. Bu bakımdan programda, ilgili amaç davranışlarda, mutlaka yorumlama ve genelleme yapmayı gerektirecek çalışmalara yer verilmelidir. Bunun için Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi ünitelerinde karşılaşılan grafiklerin ve okul, yakın çevre, yurdumuz ve başka ülkelerle ilgili olanlarından yararlanılabilir(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:18). şeklindeki ifadede görüldüğü gibi Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler dersi ile bağlantı kurulmuştur.

2. Olgu, kavramlar, ilkeler,yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu: Ölçüler

İkinci sınıfta temel ölçü birimi olan metre ve as katlarından cm, üçüncü sınıfta ise as katların tamamı ve kilometre verilecek, dört, beş ve altıncı sınıflarda, alt ve üst katlarının tamamı ile çevirmeler yaptırılacaktır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:17).

Konu: Kesirler, Rasyonel Sayılar ve Gerçek (Reel) Sayılar:

Dördüncü sınıfta, kesirlerden denklik kavramı ve kesir çeşitleri verilecek, beşinci sınıfta kesir çeşitleri ve birbirine çevirmeler üzerinde durulacaktır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:9). Bütün konular incelendiğinde öğrencinin yaş ve sınıf düzeyinin göz önünde tutulduğu gözlenmektedir.

3. Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Örnek:

Konu: Kesirler, Rasyonel Sayılar ve Gerçek (Reel)Sayılar;

Ondalık kesirlerle ilgili davranışların kazandırılmasında metre, otomobillerin hız göstergeleri ve sayı doğrusundan yararlanılabileceği(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:9).

Konu: İşlemler;

Sayılarda yapılan işlemlerin kavratılmasında kümelerden ve bunlarla yapılan işlemlerden geniş ölçüde yararlanılabileceği, bu sırada canlı varlıklar eşya ve şekiller ile günlük hayatta karşılaşılan problemler, çalışmaların başlangıcında hareket noktası olacağını belirtmektedir(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:9).

Konu: Ölçüler;

Paraların günün şartlarına uygun olarak verilmesi gerektiği belirtilmektedir(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:9).

4. Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında somuttan soyuta doğru sıralama görülmektedir. Örnek:

Konu:Grafikler;

Dersin işleniş sırasında, sayıların basit, resimli grafiklerle canlandırılmasına kitaplarda, gazetelerde, ilanlarda ve istatistik yıllıklarında rastlanan grafiklerin yorumlanmasına yer ve önem verilmelidir(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:18).

5. Yakından uzağa ilkesi var mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında yakından uzağa ilkesi söz konusudur. Örnek:

Konu: Varlıklar arasındaki ilişkiler;

Varlıklar arasındaki ilişkiler konusundaki çalışmalarda öğrencilerin okula gelmeden, yakın çevrelerinde karşılaştıkları örneklerden, özellikle başlangıçta, somut eşyalardan, daha sonra şekillerden yararlanılacaktır (1991 ilköğretim matematik ders programı, s:3).

6. Hayata yakınlık ilkesi var mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında hayata yakınlık ilkesi söz konusudur. Örnek:

Konu: Ölçülere önce karış, parmak, kulaç, adım, ayak vb. gibi doğal olanların kullanılmasıyla başlar(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:17).

7. Bilinenden bilinmeyene doğru gidilmiş mi?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında bilinenden bilinmeyene doğru gidiş söz konusudur. Örnek:

Konu:Sayılar;

Öğrenciler, okul öncesi hayatlarında, oyun oynarken, ailesinde ve yakın çevresindeki kişilerle etkileşimde bulunurken sayma sayılarını kullanırlar.

Örneğin, ip atlayan çocuk bir, iki, üçder. Bu sayma ip atlama örneğinde olduğu gibi mekaniktir. Burada çocuk saymayı, onların anlamını bilmeden yapmaktadır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:5).

8. Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde sıralanmış mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında ünite ve konular aşamalı ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde sıralanmıştır. Öğrencilere öncelikle dört işlem, toplama, çıkarma, çarpma, bölme sırası ile kazandırılmıştır. Çıkarma işlemi konusunda öncelikle doğal sayılarla zihinden çıkarma, sonra kesir sayıları ile çıkarma daha sonra ondalık kesirlerle çıkarma işlemi becerisi kazandırılmaya

çalışılmıştır. Aynı durum toplama, çarpma ve bölme için de geçerlidir. Örnek:

Konu: Çıkarma işlemi;

Amaç 1: En çok altı basamaklı doğal sayılarda çıkarma işlemi becerisi

Amaç 2: 7, 8 ve 9 basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemi becerisi

Amaç 3: Doğal sayılarla zihinden çıkarma işlemi becerisi.

Amaç 4: Kesir sayıları ile çıkarma işlemi becerisi

Amaç5: Ondalık kesirlerle çıkarma işlemi becerisi(1991 İlköğretim matematik ders programı, s:279).

9.Belirtke tablosu var mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında her konunun hedef ve davranışlarını gösteren belirtke tablosu yoktur.

**3.5.3.1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMETİK DERS PROGRAMININ
EĞİTİM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	EĞİTİM DURUMU	1991 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?	X	
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?	X	
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?	X	
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?	X	
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?	X	

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında “Eğitim Durumları” ile ilgili bir bölüm yoktur. Ayrıca; çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ve kullanılacak metod ve teknikler ilkesi ayrı bir başlık olarak ta yer almamaktadır.

1. Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programının her konu ile ilgili açıklamalar kısmından anlaşıldığı üzere programda kullanılacak araç-gereçler ile metod ve teknikler dersin hedefleriyle tutarlıdır.

2. Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji yöntem ve teknikleri ayrı bir başlık olarak verilmemiştir; fakat içeriğe bakarak öğrenme-öğretme strateji yöntem ve tekniklerinin kullanıldığını anlaşılmaktadır.

Örnek:

Konu:Kümeler;

“Küme tanımının, herhangi bir sınıfta verilmesinden kaçınılacak, bu kavram örneklerle kazandırılacaktır. Venn şemasından geniş ölçüde yararlanılacaktır (1991 ilköğretim matematik ders programı, s:4). Burada sadece “anlatma” yönteminin kullanılmadığı anlaşılmaktadır.

3. Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında öğrenme-öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak niteliktedir. Örnek:

Konu:Kümeler;

“Venn şemasını kullanmada öğrenciler okuma, yazmayı sökmekten önce varlıkların resimlerinden, daha sonra varlıkların adlarından yararlanılacaktır(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:4). Beşinci ve altıncı sınıfta küme ve onunla ilgili davranışları günlük hayattaki problemlere uygulayabilme önemli bir yer tutar. Bu bakımdan, kümeler arasındaki ilişkiler ve işlemlere uygun problemler verilmesine, çözüm yollarının bulunmasına, çözümlerin yapılmasına, bunlar üzerine tartışabilmelerinin sağlanmasına ve verilen şartlara uygun problemler

kurmalarının teşvik edilmesine, çalışmalarının her aşamasında başvurulacaktır(1991 İlköğretim matematik ders programı, s:5).

4. Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?

Öğrencilerin eksiklerini tespit etmek ve başvurulmuş öğretim yönteminin etkililiğini anlamak için değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Değerlendirme bir süreçtir. Öğrencilerden alınan dönütlere göre çalışmalar düzeltilir. Öğrencilerde yine problem çözme alışkanlıklarının kazandırılması belli aşamalarla elde edilir ve bunların öğrenciye kazandırılabilmesi için derste zaman zaman pekiştireç kullanmayı gerektirir. İçerik öğrenciye sunulurken bilinenden bilinmeyene doğru bir sıralama mevcutsa öğretmenin ipucu kullandığı tahmin edilir. Programdan Pekiştireç-Dönüt-Düzeltilme-İpucu'nun kullanıldığı anlaşılmaktadır.

5. Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?

1991 ilköğretim matematik ders programında seçilen araç ve gereçlerin konu ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Örnek:

Konu:Grafikler;

Dersin işleniş sırasında sayıların basit, resimli grafiklerle canlandırılmasına; kitaplarda, gazetelerde, dergilerde, ilanlarda ve istatistik yıllıklarında rastlanan grafiklerin yorumlanmasına yer ve önem verilmelidir(1991 İlköğretim matematik ders programı,s:18). Grafikler ile ilgili çalışmalarda seçilen araç ve gereçler hedefi ulaşmayı sağlamaktadır.

**3.5.4.1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMININ
SINAMA DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

S.NO	DEĞERLENDİRME	1991 İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alı alınmış mı?	X	
2.	Her konunun sonunda sinama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?	X	
3.	Hedeflerle tutarlı mı?	X	
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?	X	
5.	Sorular açık-seçik, kesin ve kolay anlaşılır mı?	X	
6.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?	X	

1. Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında öğrencilerin eksikliklerini tespit etmek, başarılarını saptamak, onları belli programlara yönlendirmek(rehberlik etmek); başarıları öğretimin etkinliğini anlamak, kullanılan eğitim programının uygun olup olmadığı belirlemek amacıyla ölçme-değerlendirme'ye önem verilmiştir(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:30).

2. Her konunun sonunda sınav durumu hazırlanıp uygulanmış mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında her konunun sonunda o konuyu yoklayacak sınav durumu hazırlanmıştır. Örnek:

Konu :Toplama İşlemi;

Değerlendirme

1. Aşağıdaki toplama işlemlerini yaptırınız?

2.Aşağıdaki toplama işleminden yanlış olanları buldurunuz?(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:277). Her konunun sonunda en az 2-3 soru içeren sınav durumu hazırlanmıştır.

3. Hedeflerle tutarlı mı?

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programında hazırlanan değerlendirme soruları o konu ile ilgili hedeflerle tutarlıdır. Örnek:

Konu:Ondalık Kesirler;

Değerlendirme

1.Aşağıdaki verilen ondalık kesirleri virgül kullanarak yazdırınız.

2. $\frac{3}{4}$ kesrini ondalık kesir olarak değeri aşağıdakilerden hangisidir

3.Aşağıda verilen ondalık kesirleri kesir şeklinde yazdırınız?(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:272).

Hedefler

1. Kesir kısmı en çok üç basamaklı olan ondalık kesirleri kavrayabilme

2. Kesir kısmı en çok üç basamaklı ondalık kesirler arasındaki ilişkiyi kavrayabilme.

3. Kesir sayıları ile ondalık kesirler arasındaki ilişkileri kavrayabilme (1991 ilköğretim matematik ders programı, s:270).

Hedefler değerlendirme soruları ile tutarlı olup her hedefi yakalayacak bir değerlendirme sorusu hazırlanmıştır.

4. Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında sorular Türkçe yazım kurallarına uygun, açık, anlaşılır bir ifade kullanılarak yazılmıştır. Örnek:

Konu: Bölme İşlemi;

Değerlendirme

1. Aşağıdaki bölme işlemlerini bölümün kesir kısmı kesir kısmı en çok üç basamaklı olacak şekilde yaptırınız?(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:294).

5. Sorular açık-seçik, kesin ve kolay anlaşılır mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında sorular açık, kesin ve anlaşılırdır. Örnek:

Konu: Ölçüler;

Değerlendirme:

1. Hacim ölçüsü biriminin alt katlarını söyletiniz.

2. Hacim ölçüsü biriminin katlarını söyletiniz ve yazdırınız(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:304).

6. Soruların kapsam geçerliliği var mı?

1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında soruların kapsam geçerliliği vardır. Örnek:

Amaç: En çok altı basamaklı bir doğal sayının, en fazla iki basamaklı bir doğal sayıya bölünmesinde kesir kısmı en çok üç basamaklı olacak şekilde yürütme becerisi(1991 ilköğretim matematik ders programı, s:293).

Değerlendirme:

1. Aşağıdaki bölme işlemlerini, bölümün kesir kısmı en çok üç basamaklı olacak şekilde yaptırınız(1991 İlköğretim matematik Ders Programı, s:294).

a) 7:5

b) 287:12

c) 4643:24

ç) 8:12

d) 23:36

e) 2:34

3.5.5.1991 İLKÖĞRETİM 5.SINIF MATEMATİK DERS PROGRAMI HAKKINDA GENEL BULGULAR VE YORUM

1991 İlköğretim 5.sınıf matematik ders programı 1983 ilkokul 5.sınıf matematik ders programı ile benzerlik göstermektedir. 1991 ilköğretim 5.sınıf matematik ders programında dersin genel hedefleri, her konu ile ilgili özel hedefler belirtilmiş, bu hedefler birbirini tamamlar nitelikte, yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun ve öğrenci davranışına dönüştürülecek şekilde ifade edilmiştir. Davranışlar hedefin niteliklerine, öğrenciye, davranış yazma ilkelerine uygun ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını gösteren kritik davranışı içermektedir. İçerik bölümü programın öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun yazılmıştır. Derslerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmış, olgu, kavramlar, ilkeler, yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi, öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş, ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde ön öğrenme ilkelerine uygun olarak yazılmıştır. Çağdaş program geliştirmede eğitim durumları hazırlama ilkeleri içerisinde yer alan öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleri ile konu alanı ile ilgili araç-gereçlere yer vermek ilkesi ayrı bir başlık olarak bulunmamaktadır. 1991 ilköğretim programında da dikkati çeken en önemli nokta ölçme ve değerlendirmeye ayrı bir önem verilmesidir. Ölçme ve değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış, her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmış, sorular hedeflerle tutarlı, Türkçe yazım kurallarına uygun, açık-seçik, anlaşılır ve kapsam geçerliliği vardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni yetişen çocuk ve gençlerin en önemli eğitim kurumları okullardır ve ilköğretimin önemi her geçen daha artmaktadır. Çocuklar gittikçe çok küçük yaşlarda okula başlamakta ve uzun süre öğrenimine devam etmektedirler. Eğitimin amacı; öğrencilerde kalıcı ve olumlu davranış değişiklikleri oluşturmak, onlarda var olan pozitifleri artırmak, negatifleri azaltmaktır. Onlarda varolan öğrenme heyecan ve isteklerini korumak, bunları artırmak ve en önemlisi de sürekliliğini sağlamaktır. Bu yüzden okullarda uygulanan eğitim programlarının önemi artmaktadır. Çünkü; örgün ve yaygın eğitim kurumlarının başarılı olmaları iyi bir eğitim programına sahip olmalarına ve uyguladıkları bu programları sürekli gözden geçirerek eksiklikleri tespit edip tamamlamaya, yanlışları ise düzeltmeye bağlıdır. Eksiklikleri tamamlamak, yanlışlıkları düzeltmek ise eğitimde program geliştirme ve değerlendirme çalışmaları ile mümkündür. Bireyin içinde yaşadığı topluma sosyal, ekonomik, kültürel ve bilimsel yönden uyum sağlayabilmesi ve kendine yararlı bir fert olarak yetişebilmesi için ona kazandırılması gereken bir takım hedefler vardır ve bu hedeflerin öğrenciye kazandırılmasında ise matematik dersinin önemi artmaktadır.

Matematik dersinin amacı; öğrencilere sayı kavramını kazandırmak, dört işlemi kavratmak, terim ve işaretlerin anlamlarını öğretmek değildir. Matematik dersi bir araçtır. Amaç öğrencilerde problem çözme becerisini geliştirmek, eleştirel düşünme yeteneği artırmak, muhakeme etme alışkanlığını kazandırmaktır. Bu yüzden de matematik ders programları hedef, davranış, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme bölümleri diğer derslerle bağlantıyı sağlayacak şekilde düzenlenmeli, günlük hayatla ilişkili olmalı, öğrenci katılımını sağlayacak nitelikte düzenlenmelidir.

Yapılan araştırmalar sonucunda ise ülkemizde hazırlanan eğitim programlarının genellikle hiçbir değişikliğe uğratılmadan yıllarca aynı şekilde uygulandığı görülmektedir. Yüksel(2003)“Türkiye’de program geliştirme çalışmaları ve sorunları”adlı yayınladığı makalesinde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde program geliştirme çalışmalarını yürüten birimler arasında bir bütünlük bulunmadığını, her birimin program geliştirme çalışmalarını farklı biçimlerde

yürüttüğünü, birimler arasında yeterli düzeyde bir iletişimin bulunmadığını, program geliştirme için ihtiyaç tespiti araştırmaları ile komisyonlarca geliştirilen programların ön uygulama ve değerlendirme çalışmalarının yeterince yapılmadığını, geliştirilen programların amaç, kapsam ve öğrenme-öğretme etkinlikleri boyutlarına ait niteliklerin genelde yerine getirildiğini, değerlendirme boyutuna ait niteliklerin ise tam olarak yerine getirilemediğini açıklamıştır(Milli eğitim dergisi, sayı:159).

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlara dayanılarak ilköğretim matematik ders programlarının geliştirilmesine yönelik geliştirilen öneriler şunlardır:

1. Eğitim programları öğeleri(hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınama durumları) programın öğelerine dönük değerlendirme ilkelerine uygun olarak yazılmalıdır. Matematik ders programları çağdaş program geliştirme anlayışına göre yeniden geliştirilmelidir. Programlarda dersin hedefleri, davranışları, eğitim ve sınama durumları bölümleri açık-seçik belirlenmeli, amaçlar öğrenci davranışına dönüştürülebilecek şekilde olmalıdır. Programlarda, öğretmenlere rehberlik edecek şekilde öğretim yöntemleri ve araç gereçleri hakkında bilgi veren dersin işleniş bölümü bulunmalıdır. Her konunun davranışlarını yoklayacak değerlendirme sorularına yer verilmelidir.

2. Hedefler hedef yazma ilkelerine uygun, birbirlerini tamamlar nitelikte olmalıdır.

3. Eğitim programlarında hedef ve davranışlarla program içeriğinin iki boyutlu bir çizelge üzerinde gösterildiği belirtke tablosuna mutlaka yer verilmelidir.

4. Matematik öğretiminde kullanılabilecek ders araç ve gereçleri konusunda çalışmalar yapılmalı, araç ve gereçler üretilmelidir.

5. Programın ögesi olan içerikte ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmalıdır.

6. Eğitim programları çağın gelişimine uygun olarak bilimsel yöntemlerle ve sürekli olarak araştırma bulgularına göre saptanmalı ve geliştirilmelidir.

7. Eğitim programı geliştirme öncesinde program geliştirme modeli belirlenmelidir. Ona uygun geliştirme sürecine girilmeli, böylelikle program değerlendirme sürecide sistematize edilmelidir.

8. Eğitim programları öğretmene rehberlik edecek, onu sınıf ortamında güçlü kılacak, örnek işlenişleri, örnek değerlendirme etkinliklerini kapsayan bilimsel bir komisyondan çıkmış kılavuz kaynak niteliğinde olmalıdır. Böylelikle programlar konular listesi ve genel ifadelerden oluşan birkaç cümlelik dökümanlar olmaktan çıkarılmalıdır.

9. Bu araştırmanın benzerleri daha geniş kapsamlı olarak yapılmalıdır. Program değerlendirme ölçütleri genişletilmeli, konuyla ilgili anketler hazırlanmalı, öğrencilerin, velilerin, konu ile ilgili eğitim uzmanlarının ve konuyla ilgili eğitim kurumların görüşleri alınmalıdır.

10. Benzer bir çalışma matematik dersi için ilköğretimin diğer sınıf düzeylerinde ve farklı dersler içinde yapılabilir. 1991 yılından sonra geliştirilen ilköğretim matematik ders programlarında benzer şekilde inceleme çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

-Akyüz,Y(1985)*Türk Eğitim Tarihi(Başlangıçtan 1985'e)*Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları;Ankara

-Arslan,M(1995) “*Türkiye’de Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Programı Geliştirme Çabaları*” Çağdaş Eğitim Dergisi:Nisan

-Bal,H(2001)*Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*,Süleyman Demirel Üniversitesi Basımevi;Isparta

-Balcı,A(2001)*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem,Teknik ve İlkeler*,Pegem Yayıncılık;Ankara

-Binbaşıoğlu,C(1995)*Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi,Araştırma-İnceleme Dizisi*,Milli Eğitim Basımevi;İstanbul

-Büyükkaragöz,S(1997)*Program Geliştirme ‘Kaynak Metinler’*, Geliştirilmiş 2.Baskı:Kuzucular Ofset;Konya

-Büyükkaragöz ve Çivi(1999)*Genel Öğretim Metodları*,Konya

-Connely,M ve Clandinin,J(1991)*Curriculum Content.The International Encyclopedia of Curriculum:Bulunduğu Eser*

-Doğan,H(1975)“*Program Geliştirmede Sistem Yaklaşımı*”A. Ü. E. Fakültesi Dergisi,Cilt,7

-Doğan,F(1970) “*Orta Öğretim Programları Üzerine Bir Deneme*” A.Ü.E. Fakültesi dergisi,Cilt,3

-Demirel,Ö(1991)*Genel Öğretim Yöntemleri*,UseM Yayınları,Ankara

-Demirel,Ö(1992) *Türkiye’de Program Geliştirme Uygulamaları*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara.

-Demirel,Ö(1998)*Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* .UseM Yayınları:Ankara

-Demirel,Ö(2003)*Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* Pegem Yayınları Yayınları:Ankara

-Erden,M(1988) *Eğitimde Program Değerlendirme*.Pegem Yayınları; Ankara

-Erden,M(1993) *Eğitimde Program Değerlendirme*. Pegem Yayınları; Ankara

-Erden,M(1995))*Eğitimde Program Değerlendirme*.Pegem Yayınları; Ankara

-Erden,M(1998) *Eğitimde Program Değerlendirme*. Anı Yayıncılık; Ankara

-Ergün,M,Özdaş A(1997)*Öğretim İlke ve Yöntemleri*,İstanbul

-Ertürk,S(1978)*Eğitimde Program Geliştirme*; Yelkentepe Yayınları, Ankara

-Ertürk,S(1972)*Eğitim Programı Geliştirme*;Ankara

-Ertürk,S(1975)*Eğitimde Program Geliştirme*,Ankara

-Ertürk,S(1982)*Eğitimde Program Geliştirme*;Meteksen Lmt. Şti Ankara

-Fidan.N(1982)*Öğrenme ve Öğretme*,Tekışık Matbaası;Ankara

-Fidan.N(1985)*Okulda Öğrenme ve Öğretme: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*, Kadioğlu Matbaası;Ankara

-Gözütok,D(2003)*Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları*, Milli Eğitim Dergisi;Ankara

-Holt,M(1983)*Schools and Curriculum Change*, McGraw Hill Book Co London

İlkokul Programı

-1948 Milli Eğitim Basımevi;İstanbul

- 1968 Milli Eğitim Basımevi;İstanbul

-1983 İlkokul Ders Programı;İstanbul

-1991 Milli Eğitim Basımevi,İstanbul

İlkokul Program Taslağı

-1962 Milli Eğitim Basımevi,Ankara

-Karagözoğlu,G(1967)*Program Taslağı İle İlgili Açıklamalar ve Örnekler*,Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları;Ankara

-Merdal,S(1992) “*Türkiyede Şehir İlk Öğretmen okullarından 1924-1973 Yılları arasında Uygulanan Ders Programlarının İncelenmesi*” İ.Ü, S.B.E. Yüksek Lisans Tezi

-M.E.B.(1983)*Talim ve Terbiye Kurulu, Program Modeli*, Ankara

-M.E.B(1998)*EARGED*;Sivas

-M.E.B.(1990)*Ortaöğretimde Yeniden Düzenleme ve Reform Semineri* Ankara

-Milli Eğitim Dergisi, Yaz 2003, Sayı:159.

-Nelsan,B,Çev.Sarı,N(1959) “*Orta Dereceli Okullarda Öğretim*”, M.E.Basımevi,İstanbul,Cilt,1

-Oğuzkan F(1981) “*Eğitim Terimleri Sözlüğü*,” Türk Dil Kurumu Yayınları; Ankara

-Oliva,Peter F(1988)*Developing The Curriculum.Second Edition*. Foresman and Company,Boston

-Önder K(1986)*Öğretimde Program, İlke ve Yöntemler*, Konya,

-Özalp.O(1999)*Cumhuriyet döneminde Eğitim Politikaları ve Uygulamaları*,Cumhuriyet Döneminde Eğitim II,MEB;Ankara

-Özçelik,D(1981)*Okullarda Ölçme ve Değerlendirme*,Meteksan Limited Şirketi,Ankara.

-Öztürk,F(1993)“1908-1928 Orta Öğretim (İdadi-Sultani)Müfredat Programlarının Değerlendirilmesi” Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi

-Popham,W.J(1988)Educational Evaluation.Pretice Hall;USA

-Skilbeck,M(1984)*School-Based Curriculum Development*,Harper and Row.London

-Sowards ve Scobey'den aktaran, Hasan Şeker, “İlköğretim Okulları ve Programları Üzerine Bir Araştırma”, 1. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler, Adana

-Sönmez,V(1995)*Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Pegem Yayınları;Ankara

-Sönmez,V(2001)*Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Anı Yayıncılık; Ankara

-Stufflebeam L.D(1981)Standarts for Evaluations of Educational Programs, Projects, and Materials.McGrow-Hill Book Company;New York

-Şeker,H(1993)*İlköğretim Okulu Programlarının Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

-Taylor,P.H(1970)How Teachers Plan Their Courses,National Foundation for Educational Research in England and Wales.Slough

-Turgut,O(1992) “Cumhuriyet Dönemi İlk ve Orta Öğretim Programları Ve Bu Programlardan Alınan Öğrenim Belgelerinin Değerlendirilmesi ” H. Ü, S.B.E.Yüksek Lisans Tezi

-Urevbu,A(1991)*Curriculum Studies* Longman Ltd;Uk

-Varış F(1988) “Eğitimde Program Geliştirme "Teori ve Teknikler" A.Ü. E.Bilimleri Fak.Yay;Ankara

-Varış,F(1978)'*Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*'' , Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları,Ankara

- Varış F(1991)"*Programlara İlişkin Temel Kavram ve Tanımlar*" , Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler, A.Ü. Açık Öğretim Fak. Yay., Eskişehir

-Varış,F(1991), "*Program Geliştirmeye Sistematiik Yaklaşım*", *Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler*, A.Ü. Açık Öğretim Fak. Yay.;Eskişehir

-Varış,F(1996)'*Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*'' ,Alkım Yayınevi, Ankara

-Yaka,A(1994)'*Türkiye'de Sosyal Yapı Ve Eğitim Programları*'' ,1.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler,Adana,Cilt,1

-Yıldırım A(1994) "*Program Geliştirme Modelleri ve Ülkemizdeki Program Geliştirme Çalışmalarına Etkileri*", 1. Eğitim Bilimleri Kongresi, Ç.Ü. E. F.;Adana,

-White,R(1988)*The ELT Curriculum Design,Innovation and Management*,Basic Blackwell Inc. New York

-Wulf.K.M&Schave(1984)*Curriculum Design:A Handbook For Educators*.Foresman and Company.California

-(www.egitim.aku.edu.tr/metod03.htm-159k)17.10.2004 saat:23:15

-(<http://www.tmmob.org.tr/emococuk/bilim/matematik.htm>).07.11.2004

saat:20:00

-(www.egitim.aku.edu.tr/metod03.htm-159k)-15.11.2004 saat:19:06

-(<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/aslan.htm>).02.02.2005 saat:13:09

-(<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/aslan.htm>)06.02.2005 saat:23:19

-(<http://geocitis.com/mollasoft/matmatik/matders.htm>)17.02.2005

saat:09:47

EK:1

S.NO	HEDEFLER	İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin genel hedefleri belirtilmiş mi?		
2.	Her konu alanı ile ilgili özel hedefler yazılmış mı?		
3.	Hedefler kapsamlı ve sınırlı yazılmış mı?		
4.	Hedefler yazıldığı alanın nitelik ve basamaklarına uygun mu?		
5.	Hedef cümlelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunuyor mu?		
6.	Hedef cümleleri açık,seçik ve anlaşılır mı?		
7.	Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek nitelikte yazılmış mı?		
8.	Hedefler birbirini tamamlar nitelikte midir?		
9.	Bilişsel alanda yazılmış mı?		
10.	Duyuşsal alanda yazılmış mı?		
11.	Devinişsel alanda yazılmış mı?		

EK:2

S.NO	DAVRANIŞLAR	İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Hedefler davranış cinsinden ifade edilmiş mi?		
2.	Hedef davranışlar yeterli düzeyde mi?		
3.	Davranışlar o hedefin niteliklerine uygun mu?		
4.	Davranış cümlelerinin sonunda “yazma, söyleme, seçip işaretleme” gibi davranış ifade eden sürece dönük cümleler bulunuyor mu?		
5.	Davranışlar kapsamlı ve sınırlı mı?		
6.	Her davranış cümlesi bir özelliği içeriyor mu?		
7.	Davranışlar öğrenciye yönelik mi?		
8.	Hedeflere ulaşp ulaşılmadığını gösterecek kritik davranış var mı?		
9.	Davranışlar kolaydan zora, yalından karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?		

EK:3

S.NO	İÇERİK	İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Derslerin birbirleriyle bağlantısı göz önünde bulundurulmuş mu?		
2.	Olgu, kavramlar, ilkeler,yöntem ve yaklaşımlarda öğrencinin yaş ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurulmuş mu?		
3.	Öğrencinin yakın çevresi, hayat biçimi, ekonomik etkinlikler, coğrafi faktörler göz önünde bulundurulmuş mu?		
4.	Somuttan soyuta doğru sıralanmış mı?		
5.	Yakından uzağa ilkesi var mı?		
6..	Hayata yakınlık ilkesi var mı?		
7.	Bilinende bilinmeyene gidilmiş mi?		
8.	Ünite ve konular aşamalı ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmış mı?		
9.	Belirtke tablosu var mı?		

EK:4

S.NO	EĞİTİM DURUMU	İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Matematik dersinin hedefleri ile tutarlı mı?		
2.	Öğretme strateji yöntemleri ve teknikleri kullanılmakta mı?		
3.	Öğretme strateji, yöntemleri ve teknikleri hedef ve davranışları kazandıracak nitelikte mi?		
4.	Pekiştireç-dönüt-düzeltilme-ipucu kullanılmakta mı?		
5.	Araç-gereç konu alanı ile ilişkili mi?		

EK:5

S.NO	DEĞERLENDİRME	İLKOKUL PROGRAMI	
		EVET	HAYIR
1.	Ölçme-Değerlendirme ayrı bir başlık altında ele alınmış mı?		
2.	Her konunun sonunda sınama durumu hazırlanıp uygulanmış mı?		
3.	Hedeflerle tutarlı mı?		
4.	Sorular Türkçe yazım kurallarına uygun mu?		
5.	Sorular açık-seçik,kesin ve kolay anlaşılır mı?		
6.	Soruların kapsam geçerliliği var mı?		

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Deniz KORKUT
Doğum Yeri :Denizli
Doğum Yılı :15.10.1977
Medeni Hali :Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise :Denizli Sağlık Meslek Lisesi
Lisans :Pamukkale Üniversitesi
Yabancı Dil :İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

1997 Yılından beri sağlık personeli olarak görev yapmaktadır.

